

پایه
دهم

۱۴۰۲/۱۲/۰۴

آزمون
چهارم
حضوری

سال تحصیلی
۱۴۰۲ - ۱۴۰۳

ریاضی و آمار (۱)	علوم و فنون ادبی (۱)	جامعه‌شناسی (۱)	عربی، زبان قرآن (۱)
فصل دوم، درس ۴ + فصل سوم، درس ۱ تابع (نمودار تابع درجه ۲) + کار با داده‌های آماری (گردآوری داده‌ها) صفحه ۶۳ تا ۸۴	فصل سوم، درس ۷ و ۸ درس ۷ و ۸ («سبک و سبک‌شناسی - سبک خراسانی»، «وزن شعر فارسی») صفحه ۵۹ تا ۷۲	فصل دوم، درس ۹ و ۱۰ درس ۹ و ۱۰ («بازتولید هویت اجتماعی»، «تغییرات هویت اجتماعی») صفحه ۷۹ تا ۹۲	درس ۵ صفحه ۶۷ تا ۸۰
تاریخ (۱)	جغرافیای ایران	منطق	اقتصاد
فصل سوم، درس ۹ و ۱۰ درس ۹ و ۱۰ («از ورود آریایی‌ها تا پایان هخامنشیان»، «اشکانیان و ساسانیان») صفحه ۸۰ تا ۹۸	فصل دوم، درس ۶ + فصل سوم، درس ۷ درس ۶ و ۷ («منابع آب ایران»، «ویژگی‌های جمعیت ایران») صفحه ۴۷ تا ۷۶	درس ۷ قضیه حمله و قیاس اقترانی (احکام قضایا) صفحه ۶۲ تا ۷۱	فصل سوم، درس ۸ و ۹ درس ۸ و ۹ («رکود و فقر و بیکاری»، «تورم و کاهش قدرت خرید») صفحه ۸۱ تا ۱۰۴

آزمون آزمایشی خیلی سبز

گروه آزمایشی علوم انسانی

نام و نام خانوادگی: شماره داوطلبی:

عنوان مواد امتحانی آزمون، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی	ملاحظات
۱	ریاضی و آمار	۱۰	۱	۱۰	۲۰ دقیقه	۹۰ سؤال ۱۱۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی	۱۵	۱۱	۲۵	۲۰ دقیقه	
۳	جامعه‌شناسی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	
۴	عربی، زبان قرآن	۱۵	۳۶	۵۰	۲۰ دقیقه	
۵	تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه	
۶	جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	
۷	منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	
۸	اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی:

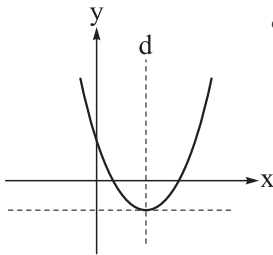
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

Azmoon.kheilisabz.com

صفحه‌های ۶۳ تا ۸۴

ریاضی و آمار

- ۱- مقیاس متغیر «تعداد تست‌های کتاب‌های پایه دهم انسانی انتشارات خیلی سبز» کدام است؟
 (۱) فاصله‌ای (۲) نسبتی (۳) اسمی (۴) ترتیبی
- ۲- برای بررسی موضوع «درصد مالکیت توپ تیم بارسلونا در تمام بازی‌های یک فصل» کدام روش جمع‌آوری داده‌ها مناسب است؟
 (۱) مصاحبه (۲) پرسش‌نامه (۳) مشاهده (۴) دادگان‌ها
- ۳- کدام گزینه از مشکلات سرشماری نیست؟
 (۱) هزینه زیادی دارد.
 (۲) زمان زیادی از ما می‌گیرد.
 (۳) در بررسی‌های مخرب، امکان استفاده از سرشماری نیست.
 (۴) ممکن است نمونه‌ها، مناسب انتخاب نشده باشند.

۴- شکل مقابل نمودار سهمی $y = 2x^2 - 6x + 3$ را نشان می‌دهد. معادله خط d کدام است؟

$$x = 3 \quad (1)$$

$$x = 2 \quad (2)$$

$$x = 1/5 \quad (3)$$

$$x = 1 \quad (4)$$

- ۵- طول و عرض رأس سهمی $y = ax^2 + 12x + c$ به ترتیب برابر با شیب و عرض از مبدأ خط $y = 2x - 5$ هستند. مقدار این سهمی به ازای $x = c - 4a$ کدام است؟

$$-172 \quad (4)$$

$$-162 \quad (3)$$

$$-152 \quad (2)$$

$$-142 \quad (1)$$

۶- برد سهمی $y = \frac{-3}{4}x^2 + 6x + 10$ شامل چند عدد طبیعی می‌شود؟

$$16 \quad (4)$$

$$15 \quad (3)$$

$$14 \quad (2)$$

$$13 \quad (1)$$

- ۷- سهمی‌های $y = x(3-x)$ و $y = (x-2)^2 - 19$ در نقطه A واقع در ناحیه چهارم دستگاه مختصات متقاطع‌اند. عرض نقطه A کدام است؟

$$-20 \quad (4)$$

$$-18 \quad (3)$$

$$-10 \quad (2)$$

$$-8 \quad (1)$$

محل انجام محاسبات

۸- اگر $20 = 5x + \frac{y}{3}$ باشد، بیشترین مقدار xy کدام است؟

- ۸۰ (۴)   ۶۰ (۳)   ۴۸ (۲)   ۴۰ (۱)

۹- تابع هزینه حاصل از فروش x واحد از یک کالا به صورت $C(x) = \frac{x^2}{4} + 30x + 70$ و قیمت فروش هر واحد آن k واحد پول است. اگر بیشترین مقدار سود به ازای فروش ۹۰ کالا و برابر با t واحد پول باشد، حاصل $t + k$ کدام است؟

- ۴۱۶۰ (۴)   ۴۱۴۰ (۳)   ۴۱۲۰ (۲)   ۴۱۰۰ (۱)

۱۰- یک دانشگاه از دو دانشکده تشکیل شده است. تعداد دانشجویان دانشکده اول و دوم به ترتیب ۸۰۰ و ۱۲۰۰ نفر است. آماره مربوط به متولدین فصل تابستان در دانشکده اول و دوم به ترتیب $0/1$ و $0/25$ است. پارامتر مربوط به متولدین فصل تابستان چه قدر است؟

- $0/21$ (۴) $0/19$ (۳) $0/18$ (۲) $0/17$ (۱)

محل انجام محاسبات

۱۱- معشوق شاعر در کدام گزینه، از نوع معشوق زمینی نیست؟

- (۱) ای صنم ماهروی! خیز به باغ اندر آی
 (۲) زهره شاگردی آن شانه و زلف تو کند
 (۳) هر دو عالم یک فروغ روی اوست
 (۴) چشم تو خونخواره و هر جادویی
- زان که شد از رنگ و بوی باغ به سان صنم
 مشتری بندگی بند قیای تو کند
 گفتمت پیدا و پنهان نیز هم
 مانده از آن چشمک خونخوار خوار

۱۲- در هر گزینه، از دو اثر متعلق به سبک خراسانی نام برده شده است. در همه گزینه‌ها، اثر دوم، پیش از اثر اول به نگارش درآمده است؛ به جز گزینه ..... .

- (۱) سفرنامه ناصر خسرو - شاهنامه ابومنصوری
 (۲) تاریخ بیهقی - تاریخ بلعمی
 (۳) کشف‌المحجوب - التفهیم
 (۴) ترجمه تفسیر طبری - کیمیای سعادت

۱۳- کدام گزینه دربرگیرنده اطلاعات نادرستی است؟

- (۱) مسقط: یک قالب شعری در سبک خراسانی
 (۲) دوره معاصر: یکی از انواع سبک شعر فارسی براساس نظریه بهار
 (۳) سبک فکاهی: از انواع سبک شعر، براساس موضوع و نوع
 (۴) بینابین: یک شاخه از سبک، پیش از دوره عراقی

۱۴- محدثه در پاسخ به چهار سؤال تشریحی به شرح زیر، تنها برای یک پاسخ نمره کامل به دست آورده. آن مورد کدام است؟

- (۱) قالب عمده شعر خراسانی، قصیده است و غزل نیز در اوایل این دوره، رشد می‌کند.
 (۲) محل پدیدآمدن نخستین آثار نظم زبان فارسی بعد از اسلام، سیستان و خراسان بزرگ بوده است.
 (۳) تاریخ بیهقی از نمونه‌های نثر سامانی و تاریخ بلعمی از نمونه‌های نثر غزنوی و سلجوقی است.
 (۴) نثر دوره بازگشت ادبی، حیاتی کوتاه‌تر از نثر فنی داشته است.

۱۵- کدام گزینه خالی از ویژگی‌های زبانی برجسته در سبک خراسانی است؟

- (۱) میان بیشه به راه اندرون حصار بود
 (۲) سخن گفت با رومیان یک‌به‌یک
 (۳) ره دل گیر که در دیر فنا
 (۴) سپه به جوشن و رومی زره، به گبر و کلاه
- گرفته هر شهی از جنگ آن حصار فرار
 که با من بگوئید بی بیم و شک
 همه دل باشد و جز دل هوس است
 نهان کند تن و روی آورد همی در راه

۱۶- در کدام گزینه شیوه کاربرد تشبیه با سبک خراسانی همخوانی ندارد؟

- (۱) سمن سرخ به سان دو لب طوطی نر
 (۲) واماندگی ز سلسله ما نمی‌رود
 (۳) بامدادان بر هوا قوس قزح
 (۴) جز برتری ندانی، گویی که آتشی
- که زبانش بود از زر زده در دهن
 چون جاده‌ایم یک رگ زنجیر خواب پا
 بر مثال دامن شاهنشهی
 جز راستی نجویی، مانا ترازویی

۱۷- عنوان نسبت داده شده به چند ویژگی سبک خراسانی، در کمانک، نادرست آمده است؟

دوری از پیچیدگی‌های حکمی (زبانی) / واقع‌گرایی و عینی‌بودن توصیفات (ادبی) / استفاده اندک از لغات عربی (زبانی) / کاربرد طبیعی و متعادل آرایه‌ها (ادبی) / واقع‌گرابودن شعر (فکری) / سادگی قافیه و ردیف (زبانی) / حاکمیت روح حماسه (فکری) / عملی و دستوری بودن اشعار اندرزگونه (زبانی)

- ۱ (۴) ۲ (۳) ۳ (۲) ۴ (۱)

۱۸- سید اشرف‌الدین گیلانی، شاعر محبوب دوره مشروطه بود که اشعاری سیاسی و اجتماعی و طنزآمیز با هدف آگاه‌سازی جامعه می‌سرود. براساس نظریه ارسطو، چنین اشعاری با کدام معیار در دسته «سبک عامیانه» قرار می‌گیرد؟

- (۱) نام شاعر (۲) زمان و دوره اثر (۳) مخاطب (۴) هدف

۱۹- کدام گزینه اطلاعات نادرستی درباره وزن شعر فارسی به دست می‌دهد؟

- (۱) عروض دانشی است که قواعد وزن شعر و طبقه‌بندی وزن‌ها را از جنبه نظری و عملی مشخص می‌کند.
- (۲) واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان‌های دیگر، بیت است.
- (۳) در ادبیات فارسی وقتی شاعر، مصراع اول را سرود، مصراع‌های دیگر را نیز باید در همان وزن بسراید.
- (۴) وزن شعر، نظمی است بر اساس کمیت هجاها که بر پایه چینش هماهنگ هجاهای کوتاه و بلند استوار است.

۲۰- در کدام گزینه، نوشتن شعر به خط عروضی، تفاوت کم‌تری با نوشتار عادی آن دارد؟

(۱) آستانی به در سر نهاده	(۱) حلقه‌ای چشم بر در نهاده
(۲) ناتوانی ز ره بازمانده	(۲) بنده‌ای خواجه از پیش رانده
(۳) چند پرسی ز من چیستم من	(۳) نیستم نیستم نیستم من
(۴) بندهام گر به خویشم بخواند	(۴) راندهام گر ز پیشم براند

۲۱- «نشانه‌های هجایی» کدام مصراع در برابر آن به درستی نوشته نشده است؟

- (۱) رو رو که دل از مهر تو بدعهد گسستیم: UUUU--UU--UU--
  - (۲) ز اندازه بیرون تشنه‌ام ساقی بیار آن آب را: U--U--U--U--U--U--U--U--
  - (۳) بدو گفت کاو را فریبرز خوان: U--U--U--U--U--
  - (۴) ترنج از شست و شست از دست و دست از پا و پا از سر: U--U--U--U--U--
- ۲۲- از میان ابیات زیر، در چند بیت، حذف یا عدم حذف همزه، تقطیع هجایی بیت را دچار تغییر نمی‌کند؟

(الف) گر یک نظرت بر من حیران افتد	(الف) بیچاره دلم در سر صد جان افتد
(ب) دل ببردی جان اگر خواهی ببر	(ب) ناوک تو بر نشانه خفته به
(ج) بی برگ چو شاخ در خزان است	(ج) بی بار چو باغ در بهاران
(د) تهمتن به نیروی جان‌آفرین	(د) بکوشید بسیار با درد و کین
(ه) نمودت راه یوسف تاز چاه تن برون آیی	(ه) که گفتت راه بگذار و ناگه چاه بگزینی؟
(۱) ۲	(۱) ۲
(۲) ۳	(۲) ۳
(۳) ۴	(۳) ۴
(۴) ۵	(۴) ۵

۲۳- درون مایه کدام گزینه از گزینه‌های دیگر دور تر است؟

- (۱) یکی نماند کنون زان همه، بسود و بریخت
- (۲) سر آمد آن که تنم را غمش چنان فرسود
- (۳) همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود
- (۴) شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت

۲۴- مفهوم عبارت زیر، در همه گزینه‌ها یافت می‌شود، به جز .....

«پس عبدالمطلب گفت که ایها الملک، من خداوند اشرترم، نه خداوند خانه، و مر این خانه را خداوندی هست، و او خود، خانه خود را نگاه دارد.»

(۱) زمین سست، سیلاب عمارت می‌شود صائب	(۱) منه بر کاهلی زنه‌ار بنیاد توگل را
(۲) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار	(۲) که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند
(۳) تشویش دل فروهل و ز اسباب درگذر	(۳) وان را که رای اوست سراسر بدو گذار
(۴) تکیه بر تقوا و دانش در طریقت کافری است	(۴) راهرو گر صد هنر دارد توگل بایدش

۲۵- مفهوم کدام گزینه در برابر آن نادرست آمده است؟

- (۱) یا بزرگی و عز و نعمت و جاه
  - (۲) مرنجان دلم را که این مرغ وحشی
  - (۳) آینه ار نقش تو بنمود راست
  - (۴) کی رفته‌ای ز دل که تمنا کنم تو را؟
- یا چو مردانت مرگ رویاروی (همت، لازمه کامیابی)
 ز بامی که برخاست، مشکل نشیند (رمیدگی عاشق)
 خود شکن، آینه شکستن خطاست (نکوهش غرور)
 کی بوده‌ای نهفته که پیدا کنم تو را؟ (تمتای وصال)

۲۶- به ترتیب، هر یک از موارد «صدور شناسنامه برای نوزادان»، «آشناشدن فرد با شیوه زندگی در جهان اجتماعی»، «فتوت‌نامه‌ها» و «اولین و مهم‌ترین آشنایی فرد با جهان اجتماعی» مبین چیست؟

- ۱) جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند. - مشارکت در جهان اجتماعی - دستورات عمل زندگی اعضای هر حرفه - خانواده
- ۲) جهان اجتماعی برای هر فرد ویژگی‌هایی متناسب با موقعیت او، در نظر می‌گیرد. - بقا و تداوم جهان اجتماعی - منشور اخلاقی - مدرسه
- ۳) فرد با آشنایی نسبت به موقعیت خود در جهان اجتماعی، حقوق و تکالیف خود را می‌شناسد. - جامعه‌پذیری - تعیین حقوق و تکالیف تمامی اعضای جهان اجتماعی - مدرسه
- ۴) جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات و ارزش‌های خود را به فرد آموزش می‌دهد. - کنترل اجتماعی - ذکر فرصت‌ها و محدودیت‌های هر حرفه - خانواده

۲۷- کدام گزینه در رابطه با «جامعه‌پذیری» درست است اما در رابطه با «کنترل اجتماعی» نادرست است؟

- ۱) مسیری است که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود. - هر جامعه‌ای برای پیشگیری و کنترل کژروی‌های اجتماعی از روش‌های کنترل اجتماعی استفاده می‌کند.
- ۲) جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، بر اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی اعضای خود نظارت می‌کند. - مجموعه فعالیت‌هایی است که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند.
- ۳) فرایند یادگیری شیوه زندگی در جهان اجتماعی و آشنایی با موقعیت خود و حقوق و تکالیفی است که در آن جهان بر عهده داریم. - از طریق تشویق و پاداش به افرادی که مطابق ارزش‌ها و قواعد جهان اجتماعی عمل کنند، می‌توان فرهنگ را در افراد درونی کرد.
- ۴) برگزاری مراسم جشن تکلیف در مدارس به منظور جامعه‌پذیری افراد صورت می‌گیرد. - انطباق افراد با انتظارات جامعه از این طریق شکل می‌گیرد.

۲۸- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهنده کدام مفهوم اجتماعی است؟

- پلیس با نصب دوربین‌های مداربسته در خیابان‌ها، سرعت غیرمجاز رانندگان را ثبت می‌کند.
  - ملت‌ها از طریق رسانه، آموزش‌هایی را در جهت تربیت دینی کودکان انجام می‌دهند.
  - علی‌رغم آموزش‌های مدرسه، همواره برخی نوجوانان گرفتار اعتیاد می‌شوند.
- ۱) کنترل اجتماعی - کنترل اجتماعی - انحراف اجتماعی
  - ۲) جامعه‌پذیری - کنترل اجتماعی - کژروی اجتماعی
  - ۳) جامعه‌پذیری - جامعه‌پذیری - انحراف اجتماعی
  - ۴) کنترل اجتماعی - جامعه‌پذیری - کژروی اجتماعی

۲۹- عبارات‌های کدام گزینه به ترتیب مربوط به مصادیق «الف»، «ب» و «ج» در جدول زیر است؟

پیامد	علت
«ب»	قدرت اقناع بیشتر یک فرهنگ
برآورده‌ساختن انتظارات جامعه	«ج»
«الف»	فقدان روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی

- ۱) ایجاد مشکل در بازتولید فرهنگ - سازگار بودن با فطرت آدمیان - داوری و ارزیابی شیوه‌های مختلف زندگی
- ۲) کژروی‌های اجتماعی - برخورداری فرهنگ از ظرفیت‌های منطقی و عقلانی - بر عهده گرفتن نقش‌های مورد انتظار جامعه توسط افراد
- ۳) تهدید دوام و بقای جهان اجتماعی - بهتر انجام دادن کنش‌های متناسب با فرهنگ توسط افراد - رعایت نقش‌ها توسط افراد
- ۴) آسیب فرهنگی در جهان اجتماعی - آثار عمیق‌تر روش‌های کنترل اجتماعی در جامعه - تعیین انتظارات جامعه از طریق هنجارها و الگوهای عمل

۳۰- نوع هر یک از تحرک‌های اجتماعی زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- دانش‌آموزی که با قبولی در آزمون تیزهوشان، به مدرسه‌ای دیگر در همان شهر محل سکونت خود می‌رود.
- کارمندی که برای تغییر موقعیت خود، شغلی مشابه شغل کارمندی انتخاب می‌کند.
- فرزند یک پزشک که به تبعیت از پدر خود، در رشته پزشکی مشغول به تحصیل می‌شود.

(۱) صعودی و درون‌نسلی - میان‌نسلی و افقی - صعودی و میان‌نسلی

(۲) میان‌نسلی و افقی - افقی و درون‌نسلی - میان‌نسلی و افقی

(۳) صعودی و درون‌نسلی - افقی و درون‌نسلی - افقی و میان‌نسلی

(۴) میان‌نسلی و افقی - میان‌نسلی و صعودی - میان‌نسلی و صعودی

۳۱- در رابطه با طبقه متوسط جامعه فئودالی، کدام گزینه صحیح است؟

(۱) طبقه‌ای از مردم عادی بودند که نه اشراف بودند و نه رعیت. - هویت منفی و پست داشت. - با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی به آن‌ها اعتبار بخشید.

(۲) خود را تولیدکننده و مفید و رعیت را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد. - از آن‌ها به عنوان طبقه سوم یاد می‌شد. - شامل صرّاف، بنا، کفاش و ... بود.

(۳) این طبقه همان طبقه متوسط بود. - به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد. - با وجود این که از نظر قانونی پذیرفته نشده بود اما از نظر اجتماعی از اعتبار و اهمیت برخوردار بود.

(۴) موقعیت اجتماعی آن‌ها به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت. - جهت کسب اعتبار برای خودش، به ارزیابی گروه‌های دیگر براساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها پرداخت. - عملکرد این طبقه در نهایت به شکل‌گیری جوامعی انجامید که در آن‌ها وضعیت اقتصادی افراد، موقعیت اجتماعی آن‌ها را معین می‌کرد.

۳۲- موارد کدام گزینه، به ترتیب در ارتباط با فرصت‌های تغییرات هویتی در فرهنگ‌های «سکولار»، «سرمایه‌داری» و «معنوی» درست است؟

(۱) عدم امکان بروز هویت دینی افراد - تعیین قواعد براساس ارزش‌های اقتصادی - به رسمیت شناختن هویت‌های نفی‌کننده ابعاد متعالی

(۲) نفی هویت‌های معنوی و الهی - تأکید بر ارزش‌های نژادی - نفی هویت‌های غیردینی و غیرمعنوی افراد در جامعه

(۳) فراهم‌بودن امکان رأی‌دادن به قوانین الهی - اصالت‌دادن به ارزش‌های اقتصادی - امکان بروز و ظهور اجتماعی هویت‌های دینی و معنوی

(۴) منع فعالیت‌های آشکارکننده هویت دینی افراد - فراهم‌کردن امکان تحرک اجتماعی صعودی برای صاحبان ثروت - عدم پذیرش هویت‌های نفی‌کننده ابعاد معنوی

۳۳- کدام گزینه به ترتیب، پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

• علل درونی تعارض فرهنگی ناشی از چیست؟

• انتظارات جامعه از چه طریقی در حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌های اجتماعی نمودار می‌شوند؟

• کدام شیوه تشویق و تنبیه، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد؟

(۱) نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی - عقاید و ارزش‌ها - شیوه‌ای که توسط عموم افراد جامعه انجام می‌شود.

(۲) تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر - الگوهای عمل - شیوه رسمی

(۳) تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر - نهادها - شیوه‌ای که توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی انجام می‌شود.

(۴) نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی - هنجارها - شیوه غیررسمی

۳۴- هر یک از مفاهیم «بازتولید هویت اجتماعی»، «تعارض فرهنگی» و «انسداد اجتماعی» در جهان اجتماعی مبین چیست؟

(۱) پایداری ویژگی‌های اساسی هویت اجتماعی با وجود پذیرش تغییرات - پیامد رواج شیوه‌هایی از زندگی است که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند. - به معنای مسدودبودن راه هرگونه تحرک اجتماعی است.

(۲) انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر - منجر به پیدایش تغییرات هویتی در درون مرزهای مقبول جامعه جهانی می‌شود. - افراد محروم و کم‌تر برخوردار جامعه به موقعیت‌های اجتماعی بالاتر امکان دسترسی ندارند.

(۳) شکل‌گیری براساس جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد. - بیشتر در جوامعی وجود دارد که موقعیت اجتماعی افراد براساس ویژگی‌هایی مانند ثروت و قدرت تعیین می‌شود.

(۴) چگونگی شکل‌گیری و تداوم هویت اجتماعی - علت شکل‌گیری آن، تغییرات هویتی فراتر از فرصت‌های موجود در جهان اجتماعی است. - در بسیاری از جوامع که مبتنی بر ویژگی‌های اکتسابی هستند، شرایط به‌گونه‌ای است که در عمل، راه تحرک اجتماعی بر محرومان جامعه بسته می‌شود.

۳۵- به ترتیب صحیح و غلط بودن موارد زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- منظور از تحرک اجتماعی، جایگاهی است که فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد.
  - در جامعه سرمایه‌داری، مالکیت ثروت همراه با شغل از پایه‌های اساسی هویت‌یابی افراد است.
  - امر به معروف و نهی از منکر در همه موارد، همگانی و به عهده همه افراد جامعه است.
  - فطرت آدمی و شکوفایی آن، شدت و ضعف می‌پذیرد و امکان انحراف از آن و سرکوب و نابودی آن وجود دارد.
- (۱) غ - ص - غ - غ   (۲) ص - غ - ص - ص   (۳) غ - ص - غ - ص   (۴) ص - ص - ص - غ

عربی، زبان قرآن

• عین الأنسب للجواب عن التَّرْجَمَةِ أو المَفْهُومِ من أو إلى العَرَبِيَّةِ (۳۶ - ۴۲):

۳۶- ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾:

- (۱) بگو در زمین حرکت کنید پس بنگرید که چگونه خلقت شروع شد!
- (۲) گفت سیر کنید و در زمین بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرد!
- (۳) گفتی در زمین بگردید پس من چگونه شروع آفرینش را دیدم!
- (۴) بگو در زمین بگردید و بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرد!

۳۷- «هذه الحيوانات قد دلتِ المعالِجين التقلِديين على الخواص الطَّيِّبَةِ لكثيرٍ من النَّباتات البرِّيَّةِ!»:

- (۱) این حیوانات درمانگران سنتی را بر خواص پزشکی بسیاری از گیاهان صحرایی راهنمایی کرده‌اند!
- (۲) این‌ها حیواناتی هستند که معالجه‌کنندگان قدیمی را با خاصیت‌های پزشکی بسیاری از گیاهان دارویی آشنا کردند!
- (۳) این حیوانات دلیل شفادهندگان سنتی بر خاصیت‌های پزشکی بسیاری از گیاهان بیابانی است!
- (۴) این حیوانات با درمان‌های سنتی بر خواص شفابخش بسیاری از گیاهان صحرایی راهنمایی کرده‌اند!

۳۸- «كان الزَّوَّارُ المسنُّون متعَبين، فأخذهم السَّائِقُ سبعة و ثلاثين كيلومترًا بالحافلة حتَّى يتشرَّفوا بزِيارَةِ مرقدِ إمامنا الثَّالث!»:

- (۱) زائران سالمند و خسته بودند، پس راننده آن‌ها را مسافت سی و هفت کیلومتر با اتوبوس برد تا این‌که به زیارت آرامگاه سومین امامان تشرف یافتند!
- (۲) زائران سالمند خسته بودند، پس راننده به وسیله اتوبوس سی و هفت کیلومتر آن‌ها را برد تا به زیارت مرقد امام سومان مشرف شوند!
- (۳) زائران سالمند خسته شدند، پس راننده آن‌ها را مسافت هفتاد و سه کیلومتر با اتوبوس برد تا این‌که مفتخر به زیارت مرقد امام سوم ما شوند!
- (۴) زائران سالمند خسته بودند، پس راننده اتوبوس آن‌ها را گرفت و سی و هفت کیلومتر برد تا برای سومین بار به زیارت قبر امام خود مشرف شوند!

۳۹- «ذهب الرَّجُلُ إلى مَدِينَةٍ ساحليَّةٍ حتَّى يذهبَ إلى عمقِ المحيطِ مع صَدِيقِهِ الغَوَّاصِ لِيلاً و يشاهدَ الأسماكِ الملوَّنة المضيئة التي تُحوِّلُ ظِلَامَ البحرِ إلى نَهارٍ مُضِيٍّ!»: مرد ...

- (۱) به شهری ساحلی رفت تا با دوستش که غواص است شبانه به ته اقیانوس برود و ماهی‌های رنگارنگ و درخشانی را ببیند که تاریکی دریاها را به روشنی روز تغییر می‌دهند!
- (۲) با دوست غواص خود به شهری ساحلی رفت تا در شب به اقیانوس عمیق برود و ماهی‌های درخشان رنگی که دریای تاریک را به روزی روشن تبدیل می‌کنند، مشاهده کند!
- (۳) به شهری ساحلی رفت تا با دوست غواصش شبانه به عمق اقیانوس برود و ماهی‌های رنگارنگ و درخشان را که تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل می‌کنند، ببیند!
- (۴) به ساحل شهر رفت تا در شب با دوست غواص خود به عمق اقیانوس بروند و ماهی‌های رنگارنگ درخشانی را ببیند که تاریکی دریا را به روزی روشن تغییر می‌دهند!

۴۰- عَيْنِ الصَّحِيحِ:

- (۱) يَلْعَقُ القِطْ جُرْحَهُ عِدَّةَ مَرَّاتٍ حتَّى يَلْتَمِمْ: گربه زخم خود را چند بار می‌لیسد تا آن را بهبود بخشد!
- (۲) ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾: آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خودتان را فراموش کرده‌اید!
- (۳) ما قَسَمَ اللهُ لِلْعِبَادِ شَيْئاً أَفْضَلَ مِنَ العَقْلِ: خداوند برای بندگانش به چیزی برتر از عقل قسم نخورد!
- (۴) ﴿فَأَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾: خدا آرامش خود را بر فرستاده خود و بر مؤمنان فرو فرستاد!

۴۱- عین الخطأ:

- (۱) تُعَوِّض البومة نقص عينيها بتحريك رأسها في ممتين و سبعين درجة: جغد با حرکت کردن سرش در دویست و هفتاد درجه، نقص چشمانش را جبران می کند!
- (۲) تجذب غابات حرا في محافظة بوشهر العديد من السباح إلى هذه المدينة: جنگل های حرا در استان بوشهر بسیاری از گردشگران را به این شهر جذب می کند!
- (۳) لسان القط غدد تفرز سائلاً مطهراً: زبان گربه غده هایی دارد که مایعی پاک کننده را ترشح می کند!
- (۴) تحرك أغلب الحيوانات ذئبها لطرده الحشرات: بیشتر حیوانات برای راندن حشرات دمشان را حرکت می دهند!

۴۲- «بدن اردک به خاطر وجود روغن روی سطحش تحت تأثیر آب قرار نمی گیرد»:

- (۱) جسم البط لا يؤثر على الماء لوجود الزيت على سطحه! (۲) لا يتأثر جسم البط بالماء بسبب وجود الزيت على سطحه!
(۳) البط لا تتأثر جسمها بالماء لأن الزيت يوجد على سطحها! (۴) البط لوجود الزيت على سطح جسمه لا يتأثر بالماء!

• اقرأ النص التالي ثم أجب عن الأسئلة (۴۳ - ۴۵) بما يناسب النص:

تضم البومات أكثر من مائتي نوع من الطيور الجارحة (شکاری) الليلية، وتتميز برأس كبير وعريض، وسمع قوي بكلتي الأذنين (گوش)، و عيون حادة (تیزبین) و طيران صامت. عيون البومة ثابتة، ولكن رأسها يدور مائتين و سبعين درجة. و تعيش أغلبها في الغابات و بعضها في الأماكن المتروكة. تلك تنام أثناء النهار و تخرج للصيد ليلاً. تتغذى البومات على الفأرة (موش) و الأرنب (خرگوش) و السنجاب و تأكل بعضها الحشرات؛ لذلك تعتبر نعمة للفلاحين.

۴۳- عین الصحیح علی حسب النص: البومات .....

- (۱) تصيد الحيوانات الكبيرة!
(۲) رأسها صغير ولكن عيونها كبيرة جداً!
(۳) تعيش مائة نوع منها في الغابات!
(۴) لا يصدر صوت عنها عند الطيران!

۴۴- ما هو الخطأ حسب النص؟

- (۱) تعتبر البيوت الخربة مكاناً جيداً لعيش البومات!
(۲) إن دوران رأس البومة يعوض النقص في عينيها!
(۳) تسمع الأذن اليسرى للبومة أفضل من أذنها الأخرى!
(۴) وجود البوم حول المزرعة مفيد للمحاصيل الزراعية!

۴۵- عین الخطأ للكلمات [في التحليل الصرفي و المحل الإعرابي]:

- (۱) تتميز: فعلٌ مضارع - للغائبة - مزيدٌ ثلاثي (له حرفان زائدان: ت، ي) - مصدره: تميز/ فعل و مع فاعله جملة فعلية
(۲) تضم: فعلٌ متعدي - مفردٌ مؤنثٌ غائب - مجردٌ ثلاثي (مادته: ض م م) / فعل و فاعله «البومات» و الجملة فعلية
(۳) المتروكة: اسم - مذكّره على وزن «مفعول» - مفرد / صفة و موصوفها «الأماكن» و هو جمع مكسر و مفرد: مكان
(۴) تلك: اسم الإشارة للبعيد - مفرد مؤنث (مذكّره «هذا») / مبتدأ و الخبر: تنام و الجملة اسمية

• عین المناسِب للجواب عن الأسئلة التالية (۴۶ - ۵۰):

۴۶- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (۱) للغراب صوتٌ يحدّرُ به بقيّة الحَيواناتِ حتّى تبتعدَ سريعاً عن منطقة الخطر!
(۲) تعلم الحَيواناتُ كيف تستعملُ العشبَ المناسبَ لِوَقايَةِ مِنَ الأمراضِ المُختلفة!
(۳) لسانُ القطِّ مملوءٌ بَعْدَ تفرُّزِ سائلاً مطهراً!
(۴) هل يمكنُ إن يستعينَ البَسْرُ بالبكتيريا المُضيفة لِإنارةِ المُدن!

۴۷- عَيِّنِ الْمُنَاسِبَ فِي الْمَفْهُومِ: «التَّدْمُ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ التَّدْمِ عَلَى الْكَلَامِ!»

- (۱) مزد تلاش علم و عمل خجلت است و بس
از عالم کرم طلب رایگان کنیدا!
- (۲) حرف مردم باد است باورش بیهوده
تو چرا می‌شنوی؟ این همیشه بوده!
- (۳) کم‌آواز هرگز نبینی خجل
جوی مشک بهتر که یک توده گل!
- (۴) چون عمل کردی شجر بنشاندی
اندر آخر حرف اول خواندی!

۴۸- عَيِّنِ ضَمِيرَ «نَا» فَاعِلًا:

- (۱) الْحَيَوَانَاتُ هِيَ دَلِيلُنَا فِي التَّعَرُّفِ عَلَى الْخَوَاصِّ الطَّبِيعِيَّةِ لِلنبَاتَاتِ الْبَرِّيَّةِ!
في البداية تَشَرَّفْنَا بِزِيَارَةِ الْعَتَبَاتِ الْمُقَدَّسَةِ فِي الْمَدَنِ الْأَرْبَعَةِ!
- (۲) إِنَّا لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نُدِيرَ عَيْنَيْنَا كَالْحِرْبَاءِ!
سوف يأخذنا الغواص إلى أعماق البحار لرؤية الأسماك!

۴۹- عَيِّنِ مَا فِيهِ الْخَبْرُ مِنْ نَوْعِيهِ (الاسم و الجملة):

- (۱) الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ!
خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي!
- (۲) الْعِلْمُ صَيْدٌ وَ الْكِتَابَةُ قَيْدٌ!
(۴) عَيْنُ الْبُومَةِ لَا تَتَحَرَّكُ فَهِيَ ثَابِتَةٌ!

۵۰- عَيِّنِ الْمَفْعُولَ مَوْصُوفًا:

- (۱) يَزْرَعُ الْفَلَّاحُ الْمَجْدَ أَشْجَارَ التُّفَّاحِ!
لِلْغُرَابِ صَوْتُ يُحَدِّرُ بِهِ الْحَيَوَانَاتِ الصَّغِيرَةَ حَتَّى تَبْتَغِدَ عَنِ الْخَطْرِ!
- (۲) تَعِيشُ حَيَوَانَاتٌ مَائِيَّةٌ فِي أَعْمَاقِ الْمُحِيطِ!
(۴) شَاهِدِ الْغَوَاصُونَ مِثَالَ الْمَصَابِيحِ الْمُلَوَّنَةِ فِي الْمَحِيطَاتِ!

۵۱- کدام گزینه دربارهٔ سومین پادشاه مادی درست است؟

- ۱) به خاطر سرگرم شدن به خوشگذرانی و مال‌اندوزی، زمینهٔ فتح هگمتانه به دست کورش هخامنشی را فراهم آورد.
- ۲) با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف، قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد.
- ۳) پس از متحد کردن قبایل مادی، شهر هگمتانه را بنا کرد و آن را مرکز حکومت خود قرار داد.
- ۴) با حکومت آشور علیه بابل متحد شد و به حاکمیت بابل بر بین‌النهرین پایان داد.

۵۲- کدام گزینه دربارهٔ تقدم و تأخر زمانی رویدادهای منسوب به کورش کبیر درست است؟

- الف) سرزمین‌های سوریه، فلسطین و فنیقیه (لبنان امروزی) را تحت فرمان هخامنشیان درآورد.
- ب) به آسیای صغیر لشکر کشید و با فتح سارد، پایتخت لیدی، با یونان همسایه شد.
- ج) با کشورگشایی در شرق فلات ایران، مناطق وسیعی را به قلمرو خود افزود.
- د) بدون جنگ و خونریزی وارد شهر بابل شد و آن‌جا را تسخیر کرد.

۱) «الف» و «د» مقدم بر «ب» و «ج» رخ داده است.

۲) «ج» و «د» مقدم بر «الف» و «ب» رخ داده است.

۳) «ب» مقدم بر «ج» و «الف» مؤخر بر «د» به وقوع پیوسته است.

۴) «ب» مؤخر بر «الف» و «د» مقدم بر «ج» به وقوع پیوسته است.

۵۳- به ترتیب، علت وقوع و نتیجهٔ نبرد ماراتن میان هخامنشیان و دولت - شهر آتن چه بود؟

- ۱) اقدام ناوهای هخامنشی برای تصرف جزایر تحت حاکمیت آتن در دریای اژه - عقب‌نشینی آتنی‌ها
- ۲) نقش‌داشتن آتنی‌ها در آتش‌زدن شهر سارد، یکی از شهرهای هخامنشی - پیروزی هخامنشیان
- ۳) اقدام ناوهای هخامنشی برای تصرف جزایر تحت حاکمیت آتن در دریای اژه - عقب‌نشینی هخامنشیان
- ۴) نقش‌داشتن آتنی‌ها در آتش‌زدن شهر سارد، یکی از شهرهای هخامنشی - پیروزی آتنی‌ها

۵۴- کدام موارد دربارهٔ وقایع دوران فرمانروایی پادشاهان هخامنشی درست است؟

- ۱) اردشیر سوم: از اسکندر که با سپاهی آموزش‌دیده به ایران تاخته بود، شکست خورد.
- ۲) کمبوجیه: با تصرف مصر، قلمرو هخامنشیان را به قارهٔ آفریقا نیز گسترش داد.
- ۳) اردشیر دوم: در ابتدای حکومتش، مدعیان سلطنت را از میان برداشت.
- ۴) خشایارشا: با پیروزی در نبرد دریایی سالامیس، آتن را تصرف کرد.

۵۵- کدام گزینه دربارهٔ رویدادهای تاریخ ایران باستان در فاصلهٔ سال‌های ۳۱۲ تا ۲۵۰ پیش از میلاد درست است؟

- ۱) سلوکوس، پایتخت خود را از سلوکیه در ساحل غربی رود دجله به انطاکیه در شمال سوریه منتقل کرد.
- ۲) اردشیر بابکان، در تیسفون تاج‌گذاری کرد و همانند اشکانیان این شهر را به پایتختی خود برگزید.
- ۳) ارشک، بر یکی از فرمانروایان سلوکی شورید و پارت و گرگان را از دست سلوکیان خارج کرد.
- ۴) مزدک، به مناظره‌ای ساختگی دعوت شد و به همراه تعدادی از هوادارانش به قتل رسید.

۵۶- کدام رویدادها در زمان پادشاهی مهرداد دوم، پادشاه اشکانی، به وقوع پیوسته است؟

- الف) اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.
- ب) کراسوس، فرمانده سپاه امپراتوری روم، در جنگ با سپاهیان اشکانی کشته شد.
- ج) اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد.
- د) سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و روابط تجاری دو کشور با تکمیل جادهٔ ابریشم توسعه یافت.

۱) «ب» - «ج»   ۲) «الف» - «ب»   ۳) «الف» - «د»   ۴) «ج» - «د»

۵۷- کدام گزینه درباره یکی از پادشاهان ساسانی که با حمایت امپراتوری روم به سلطنت رسید، درست است؟

- ۱) اعراب متجاوز به شهرها و آبادی‌های ایران در حاشیه خلیج فارس را به سختی گوشمالی داد.
- ۲) قصد داشت از قدرت اشراف، نجبا و موبدان بکاهد، اما از پادشاهی برکنار و زندانی شد.
- ۳) اصلاحات او نتوانست مسائل و مشکلات داخلی ساسانیان را برای همیشه حل کند.
- ۴) بزرگان ساسانی علیه او شوریدند و با همکاری پسرش شیرویه او را از بین بردند.

۵۸- از مقایسه روابط سیاسی دو حکومت اشکانی و ساسانی با امپراتوری روم، کدام نتیجه حاصل می‌شود؟

- ۱) هر دو حکومت بارها بر سر تسلط بر منطقه ارمنستان با امپراتوری روم جنگیدند.
- ۲) هر دو حکومت در جنگ با سپاهیان روم، ابتدا پیروز بودند، اما در پایان به سختی شکست خوردند.
- ۳) اشکانیان همواره در برابر امپراتوری روم شکست می‌خوردند، اما ساسانیان همیشه در جنگ با رومیان پیروز بودند.
- ۴) اشکانیان بر سر تسلط بر مرزهای سوریه و ساسانیان برای سلطه بر مسیرهای تجاری به چین با امپراتوری روم درگیر می‌شدند.

۵۹- چرا برخی از مورخان، اقدام خسرو پرویز در برانداختن حکومت لخمیان را اشتباه بزرگی می‌دانند؟

- ۱) مرزهای جنوب غربی ایران را در برابر هجوم قبایل عرب بی‌دفاع گذاشت.
- ۲) موجب از دست رفتن نظارت ساسانیان بر مسیرهای تجاری به هند و چین شد.
- ۳) باعث نارضایتی توده مردم و عدم مقاومت جدی آنان در برابر حمله اعراب شد.
- ۴) زمینه مناسبی را برای هجوم قبایل صحراگرد آسیای مرکزی به مرزهای ایران فراهم آورد.

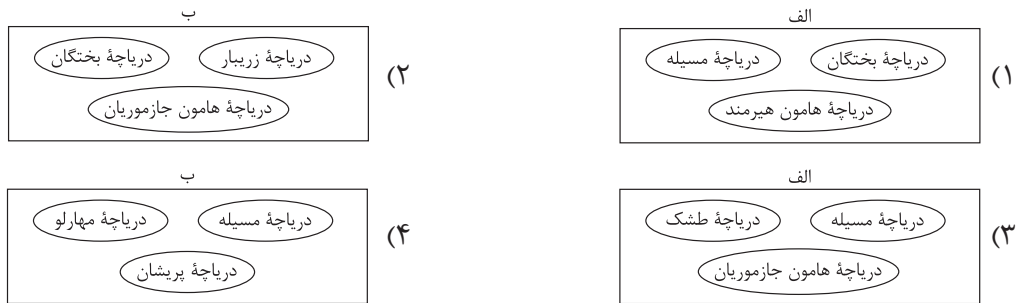
۶۰- مورخی قبل از آغاز قرن ششم میلادی فوت کرده است؛ اخبار کدام واقعه را می‌توان در نوشته‌های او جست‌وجو نمود؟

- ۱) شورش بهرام چوبین علیه هرمز چهارم
- ۲) شکست سپاه ساسانی از اعراب در جنگ قادسیه
- ۳) رقابت در دربار ساسانی و سلطنت دو تن از دختران خسرو پرویز
- ۴) تثبیت حکومت ساسانیان در پی موفقیت‌های سیاسی و نظامی شاپور دوم

۶۱- با توجه به موارد زیر، کدام مورد به درستی ترسیم شده است؟

الف) حوضه آبریز فلات مرکزی

ب) حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان

۶۲- با توجه به مشخصات دریای خزر و خلیج فارس، کدام مورد به درستی تدوین شده است؟

- ۱) طول دریای خزر بیشتر از طول خلیج فارس، اما عرض آن کم‌تر از عرض این خلیج است.
- ۲) تعداد کشورهای همسایه ایران در خلیج فارس بیشتر از کشورهای همسایه ایران در دریای خزر است.
- ۳) برخلاف خلیج فارس، دریای خزر به دلیل داشتن عمق مناسب، برای عبور کشتی‌های تجاری مناسب است.
- ۴) برخلاف دریای خزر، چون تمام رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند از کشور ایران هستند، بنابراین حوضه آبریز این خلیج، داخلی است.

۶۳- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در کشور ما، با توجه به فصل بارندگی، هر چه از اواخر پاییز به اوایل بهار نزدیک می‌شویم، آبدهی رودها ..... و هر چه از مناطق غربی به مناطق شرقی برویم .....»

- ۱) افزایش می‌یابد - کانون‌های آبگیر اتفاقی، کم‌تر و کانون‌های آبگیر فصلی، بیشتر می‌شوند
- ۲) کاهش می‌یابد - کانون‌های آبگیر اتفاقی، کم‌تر و کانون‌های آبگیر فصلی، بیشتر می‌شوند
- ۳) بیشتر می‌شود - کانون‌های آبگیر اتفاقی، بیشتر و کانون‌های آبگیر دائمی، کم‌تر می‌شوند
- ۴) کم‌تر می‌شود - کانون‌های آبگیر اتفاقی، بیشتر و کانون‌های آبگیر دائمی، کم‌تر می‌شوند

۶۴- کدام گزینه درباره دریاچه ارومیه درست است؟

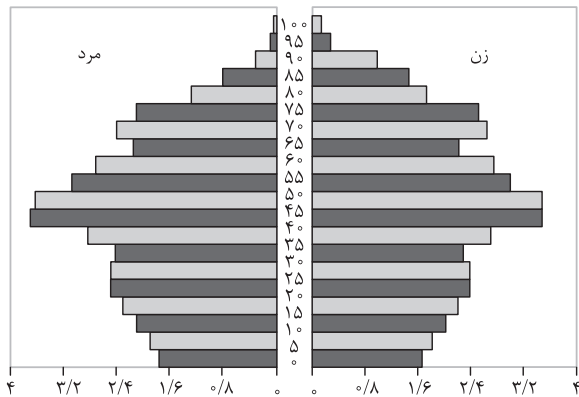
- ۱) از دلایل اهمیت این دریاچه، وجود جزایر مسکونی متعدد در آن است که زیستگاه انواع پرندگان مهاجر نیز می‌باشد و هم‌چنین در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۲) این دریاچه بزرگ‌ترین دریاچه آب شور جهان است که به دلیل برخوردار بودن از ارزش‌های بی‌نظیر طبیعی و اکولوژیک، به عنوان پارک ملی و ذخیره‌گاه زیست‌کره یونسکو معرفی شده است.
- ۳) حفر بیش از حد چاه‌های عمیق و تبخیر، موجب از بین رفتن بخش زیادی از حجم آب این دریاچه گردیده، به طوری که قسمت غربی دریاچه با خشکی کامل مواجه شده است.
- ۴) فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه و احداث فزاینده سد بر روی رودخانه‌های حوضه آبریز آن از عوامل کاهش آب این دریاچه هستند.

۶۵- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«رود مُند ..... و در این حوضه آبریز .....»

- (۱) برخلاف رود کورا به حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان می‌ریزد - حداقل یک کانون آبگیر دائمی و یک کانون آبگیر فصلی دیده می‌شود
- (۲) همانند رود کرخه وارد حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان می‌شود - تنها کانون‌های آبگیر دائمی وجود دارند
- (۳) همانند رود باراندوزچای به حوضه آبریز دریاچه ارومیه نمی‌ریزد - چندین کانون آبگیر اتفاقی دیده می‌شود
- (۴) برخلاف رود دالکی وارد حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان می‌شود - چندین کانون آبگیر دائمی شکل گرفته است

۶۶- نمودار زیر، هرم سنی جمعیت یک کشور را نشان می‌دهد. کدام عبارت با این نمودار مطابقت دارد؟

- (۱) جمعیت این کشور رو به جوانی می‌رود.
- (۲) میزان جمعیت فعال اقتصادی در این کشور، بالاست.
- (۳) این کشور از امید به زندگی پایینی برخوردار است.
- (۴) نسبت جنسی و سنی جمعیت در این کشور متعادل است.

۶۷- اگر در یک سال معین، میزان موالید در یک کشور حدود ۱ میلیون نفر، میزان مرگ و میر حدود ۲۵۰ هزار نفر و کل جمعیت آن کشور برابر با ۳۰ میلیون نفر باشد، چند سال طول می‌کشد جمعیت این کشور دو برابر شود؟

- (۱) ۲۵ سال
- (۲) ۲۸ سال
- (۳) ۳۵ سال
- (۴) ۴۶ سال

۶۸- کدام گزینه به سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در زمینه حفظ جمعیت اشاره دارد؟

- (۱) حفظ و توزیع جمعیت در روستاها و مناطق مرزی از طریق واگذاری زمین و اعطای کمک‌های مالی در جهت حمایت از تشکیل خانواده و فرزندآوری
- (۲) بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین مسکن با هدف توزیع جمعیت براساس پراکندگی مناطق شهری و روستایی
- (۳) مدیریت و توانمندسازی جمعیت در مناطق کم‌جمعیت به‌خصوص نواحی مرکزی و داخلی کشور از طریق بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های بومی و محلی.
- (۴) حفظ و جذب جمعیت به‌ویژه در جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان از طریق توسعه شبکه‌های زیربنایی و ایجاد فضای کسب و کار با درآمد کافی

۶۹- کدام گزینه با اطلاعات جمعیتی کشور ما در سال ۱۳۹۵ مطابقت دارد؟

- (۱) در این سال بیشتر جمعیت کشور متعلق به گروه سنی کودکان و نوجوانان بود.
- (۲) حفظ و تداوم رشد جمعیت این سال موجب می‌شود هرم سنی کشور به سمت جوانی حرکت کند.
- (۳) اجرای سیاست‌های جمعیتی موجب تثبیت نرخ رشد جمعیت در این سال در مقایسه با دوره زمانی ۵ سال قبل گردید.
- (۴) در صورت ادامه رشد جمعیتی این سال، کشور ما در آینده با تضعیف نیروی دفاعی و برهم خوردن تعادل جمعیتی مواجه می‌شود.

۷۰- با توجه به انواع مهاجرت و عوامل مؤثر بر آن، کدام گزینه درباره عبارت‌های زیر درست است؟

- الف) مهاجرت تعدادی از قبایل کُرد به نواحی شمال شرقی در دوره شاه‌عباس صفوی
- ب) مهاجرت تعداد زیادی از روستاییان به شهرهای بزرگ پس از اصلاحات ارضی دهه ۱۳۴۰
- ۱) «الف» برخلاف «ب» مهاجرت اجباری است و «ب» برخلاف «الف» تحت تأثیر عوامل طبیعی صورت گرفته است.
- ۲) هر دو از انواع مهاجرت داخلی و اجباری هستند، اما «الف» برخلاف «ب» تحت تأثیر تصمیمات سیاسی نیز بوده است.
- ۳) «ب» برخلاف «الف» مهاجرت داخلی است، اما هر دو از انواع مهاجرت اجباری محسوب می‌شوند.
- ۴) هر دو از انواع مهاجرت اجباری و تحت تأثیر تصمیمات سیاسی بوده‌اند.

۷۱- در تمام روابط مربع تقابل ..... و ..... ثابت می‌مانند و در رابطه ..... هم از صدق و هم از کذب هر دو قضیه می‌توان به نتیجه قطعی در مورد صدق یا کذب قضیه متقابل آن رسید.

- (۱) موضوع - محمول - تناقض
(۲) سور - نسبت - تناقض
(۳) موضوع - محمول - تداخل
(۴) سور - نسبت - تداخل

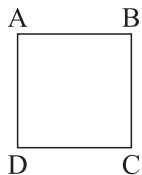
۷۲- صدق قضیه کلی در کدام روابط به کذب قضیه متقابل آن و در کدام یک به صدق قضیه متقابل منجر می‌شود؟

- (۱) در تناقض و تضاد به صدق قضیه متقابل و در تداخل به کذب آن منجر می‌شود.
(۲) در تناقض و تداخل به کذب قضیه متقابل و در تضاد به صدق آن می‌انجامد.
(۳) در تناقض و تضاد به کذب قضیه متقابل و در تداخل به صدق آن منجر می‌شود.
(۴) در تناقض و تداخل به صدق قضیه متقابل و در تضاد به کذب آن می‌انجامد.

۷۳- در کدام گزینه اگر قضیه اول کاذب باشد، قضیه دوم هم قطعاً کاذب است؟

- (۱) تمام پدرها مهربان هستند. - فقط پدر من مهربان است.
(۲) هر انسانی عاقل است. - هیچ انسانی عاقل نیست.
(۳) برخی حیوانات گربه نیستند. - برخی حیوانات گربه‌اند.
(۴) بعضی دانش‌آموزان کوشا نیستند. - هیچ دانش‌آموزی کوشا نیست.

۷۴- اگر مربع روبه‌رو مربع تقابل باشد، کدام یک از موارد زیر امکان‌پذیر است؟

- (الف) جمع A و B در کذب
(ب) صدق هم‌زمان B و D

- (۱) فقط «ب»
(۲) فقط «الف»
(۳) هم «الف» و هم «ب»
(۴) هیچ کدام ممکن نیستند.

۷۵- در کدام گزینه مغالطه ایهام انعکاس وجود دارد؟

- (۱) چند کیلو سیب در مغازه مانده است، پس نمی‌توان گفت همه سیبها فروش رفته است.
(۲) از صبح که در این کویر قدم می‌زنم هیچ گیاه سبزی ندیده‌ام، پس در این کویر هیچ گیاهی نمی‌روید.
(۳) تمام انسان‌ها ناطق هستند، پس اعضای خانواده ما هم ناطق هستند.
(۴) برخی آلبوم‌های موسیقی مجاز نیستند، بنابراین برخی چیزهای غیرمجاز آلبوم موسیقی‌اند.

۷۶- متضاد متناقض قضیه‌ای «هر الف ب است» می‌باشد. اصل قضیه کدام است؟

- (۱) هر الف ب است. (۲) بعضی الف ب است. (۳) هیچ الف ب نیست. (۴) بعضی الف ب نیست.

۷۷- طبق روابط تقابل و عکس مستوی، از صدق قضایای زیر به ترتیب به صدق کدام قضایا خواهیم رسید؟

(الف) بعضی اجسام رسانا هستند.

(ب) هیچ کدام از وعده‌های مدیر عملی نشدند.

- (۱) برخی رساناها جسم هستند. - بعضی از وعده‌های مدیر عملی نشدند.
(۲) هر جسمی رسانا است. - هیچ‌یک از وعده‌های مدیر عملی نبودند.
(۳) هر رسانایی جسم است. - بعضی وعده‌های مدیر عملی نبودند.
(۴) بعضی رساناها جسم نیستند. - هر وعده‌ای که مدیر داد عملی نشد.

۷۸- اگر قضیه صادق «هیچ الف ب نیست» را ابتدا عکس کنیم، سپس متناقض و سپس متداخل کنیم، به چه قضیه‌ای خواهیم رسید و صدق و کذب آن چگونه است؟

- (۱) هر ب الف است - صادق
 (۲) بعضی ب الف است - کاذب
 (۳) هر ب الف است - کاذب
 (۴) بعضی ب الف است - نامعلوم

۷۹- قضیه‌ای را عکس کرده‌ایم و به قضیه صادق «بعضی ج د است» رسیده‌ایم. کدام گزینه لزوماً درست است؟

- (۱) اصل قضیه عبارت است از: هر د ج است.
 (۲) قضیه «بعضی د ج نیست» قطعاً کاذب است.
 (۳) قضیه «هیچ د ج نیست» قطعاً کاذب است.
 (۴) اصل قضیه موجباً جزئی خواهد بود.

۸۰- کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) در مربع تقابل روی ضلع‌های عمودی فقط می‌توان از بالا به پایین نتیجه‌گیری قطعی در مورد صدق و کذب داشت.
 (۲) مغالطه ایهام انعکاس ممکن است با دقیق جابه‌جا کردن موضوع و محمول هم رخ دهد و فقط منحصر به عکس سالبه جزئی نیست.
 (۳) اگر قضیه موجباً کلی صادق باشد، عکس مستوی آن و متداخل آن هم صادق خواهند بود.
 (۴) دو قضیه متضاد هم‌زمان صادق نیستند، اما شاید هم‌زمان کاذب باشند.

۸۱- کدام گزینه در رابطه با واقعیت صحیح است؟

- ۱) با کاهش تولید و پدید آمدن رکود، کارگران بیشتری مورد نیاز است و سرمایه بیشتری نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۲) در شرایط رکود، به دلیل وجود منابع بیکار، کشور بر روی مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد.
- ۳) وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، به راحتی نمی‌تواند با استفاده از آن منابع غیرفعال، کالا و خدمات زیادی تولید کند.
- ۴) وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، هیچ احتیاجی به انتقال منابع از تولید یک کالا به تولید کالای دیگری نیست.

۸۲- طبق تعریف مرکز آمار ایران، عبارت ذکر شده در کدام گزینه در شمار افراد بیکار به حساب می‌آید؟

- ۱) خانم کارمندی که پس از بازنشستگی، خانه‌داری می‌کند و دیگر به دنبال کار نیست.
- ۲) دانشجویی که پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه نتوانسته شغل مرتبط با رشته تخصصی خود را پیدا کند و به ناچار در یک آبمیوه‌فروشی مشغول به کار شده است.
- ۳) دانشجویی که پس از اتمام دوره کارشناسی ارشد خود در دانشگاه، در سایت‌های شغلیابی به دنبال استخدام در یک شرکت می‌باشد، اما تاکنون موفق نبوده است.
- ۴) جوانی که برای تأمین هزینه‌های ثبت‌نام در دانشگاه مورد نظر خود، روزانه سه ساعت به صورت پاره‌وقت، به کار در یک شرکت خصوصی می‌پردازد.

۸۳- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام گزینه در ارتباط با بیکاری و فقر نادرست است؟

ب) به ترتیب کدام موارد از وظایف «دولت، مردم، دولت» در مبارزه با فقر و بیکاری است؟

- ۱) الف) همیشه تعریف فقر نسبی نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد. از این‌رو معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت خواهد بود. / ب) حمایت از شرکتهای تولیدی - مبارزه با فساد - کمک‌های خیریه
- ۲) الف) در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار، از طریق نرخ ارز رایج در بازار محاسبه می‌شود. / ب) ایجاد نهادهای توانمندسازی - کمک‌های خیریه - تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه
- ۳) الف) مطابق با معیار بانک جهانی، افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. / ب) فعالیت‌های جهادی - تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه - حمایت از شرکتهای تولیدی
- ۴) الف) با توجه به تعریف فقر مطلق، محاسبه تعداد افراد فقیر بسیار سخت، پیچیده و شاید ناممکن است. از این‌رو مفهوم دیگری تعریف می‌شود به نام «فقر نسبی» که مطابق با آن می‌توان معیاری را برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت. / ب) مبارزه با فساد - ایجاد نهادهای توانمندسازی - حمایت از شرکتهای تولیدی

۸۴- اطلاعات زیر مربوط به یک جامعه فرضی در سال گذشته است، با توجه به این اطلاعات:

۹۱۰,۰۰۰	جمعیت شاغل	۱
۱,۲۰۰,۰۰۰	جمعیت غیرفعال	۲
۹۶۰,۰۰۰	جمعیت افراد زیر ۱۵ سال	۳
۳,۴۶۰,۰۰۰	جمعیت کل کشور	۴

الف) مجموع جمعیت افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند، ولی شاغل یا بیکار نیستند، چند میلیون نفر است؟
ب) جمعیت افرادی که مشغول به کارند یا دنبال کار هستند، چند میلیون نفر است؟
ج) نرخ بیکاری در این کشور چند درصد است؟

۱) الف) ۲ / ۱ / ۵ (ب) / ۱ / ۵ (ج) ۲۵
۲) الف) ۱۶ / ۲ / ۱۶ (ب) / ۳ / ۱ (ج) ۳۰
۳) الف) ۲ / ۱ / ۲ (ب) / ۳ / ۱ (ج) ۳۰
۴) الف) ۱۶ / ۲ / ۱۶ (ب) / ۵ / ۱ (ج) ۲۵

۸۵- موارد کدام گزینه تکمیل کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) بیکاری ..... شامل کسانی می شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست و جو هستند.
ب) بیکاری ساختاری ناشی از .....
ج) بیکاری ..... کوتاه مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.
۱) الف) دوره‌ای / ب) عدم تطبیق بین افراد جوای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست / ج) دوره‌ای
۲) الف) دوره‌ای / ب) رکود اقتصادی و کاهش تولید است، به همین دلیل شرکت‌ها بخشی از نیروی کار خود را بیکار می کنند / ج) اصطکاک
۳) الف) اصطکاک / ب) رکود اقتصادی و کاهش تولید است، به همین دلیل شرکت‌ها بخشی از نیروی کار خود را بیکار می کنند / ج) دوره‌ای
۴) الف) اصطکاک / ب) عدم تطبیق بین افراد جوای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست / ج) اصطکاک

۸۶- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر در خصوص «بازار نیروی کار» در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

• نیروی کار نیز در اقتصاد دارای بازار است. در بازار نیروی کار، قیمت نیروی کار که نام آن دستمزد است، با میزان تقاضا یا عرضه نیروی کار ارتباط دارد.
• تقاضای نیروی کار از جانب کارگران است که وقت، نیروی فکری و نیروی بدنی خود را صرف می کنند و در قبال آن قیمت یا همان دستمزد را دریافت می کنند.
• عرضه نیروی کار از جانب صاحبان شرکت‌ها و کارخانه‌ها یا سرمایه‌گذارانی صورت می گیرد که نیروی کار را استخدام می کنند که گاهی در اقتصاد به آن‌ها کارفرما نیز گفته می شود.
• مازاد عرضه زمانی اتفاق می افتد که کارگران انتظار دستمزد بالاتر از دستمزد تعادلی دارند و برای کار مشتاق‌اند؛ در همین حین صاحبان شرکت‌ها به دلیل بالابودن دستمزد، حاضر به استخدام آن‌ها نیستند برای حل چنین مشکلی کارگران باید دستمزد خود را تا حد دستمزد تعادلی پایین بیاورند و کارفرمایان نیز باید دستمزد بیشتری بدهند تا جایی که هر دو طرف به توافق (دستمزد تعادلی) برسند.

۱) ص - غ - غ - ص
۲) ص - ص - غ - ص
۳) غ - غ - ص - غ
۴) غ - ص - ص - غ

محل انجام محاسبات

۸۷- عبارات کدام گزینه در خصوص تاریخچه پیدایش پول و همچنین وظایف آن درست است؟

الف) به ترتیب پشتوانه «پول های فلزی در گذشته» و «پول های الکترونیکی و کاغذی که امروزه مورد استفاده قرار می گیرند» کدام است؟

ب) روند پیدایش و تکمیل پول در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

ج) با توجه به وظایف پول و عبارات ذکر شده، کدام گزینه نادرست است؟

۱) الف) طلا و نقره موجود در خود پول - قدرت اقتصادی کشور/ ب) پول کالایی ← پول فلزی ← پول کاغذی ← پول الکترونیکی/ ج) دیگران هنگام فروش کالاها یا خدمات خود آن را از شما می پذیرند: وسیله پرداخت در مبادلات

۲) الف) طلا و نقره موجود در خود پول - قدرت اقتصادی کشور/ ب) پول کالایی ← پول فلزی ← پول کاغذی ← پول الکترونیکی/ ج) خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله های بانکی: وسیله حفظ ارزش

۳) الف) شمش های طلا و جواهر که نزد صراف یا بانک بود - طلا و نقره موجود در خود پول/ ب) پول کالایی ← طلا و نقره ← پول تحریری ← اسکناس ← کارت های اعتباری/ ج) برخی هزینه های غیر قابل پیش بینی در موقعیت های خاص پیش می آید: وسیله سنجش ارزش

۴) الف) شمش های طلا و جواهر که نزد صراف یا بانک بود - طلا و نقره موجود در خود پول/ ب) پول کالایی ← طلا و نقره ← پول تحریری ← اسکناس ← کارت های اعتباری/ ج) واحد پول در ایران، ریال است: وسیله سنجش ارزش

۸۸- جدول مقابل دربردارنده سطح عمومی قیمت ها در سال های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ میلادی در سه کشور A، B و C است. اگر نرخ تورم برای هر سه کشور یکسان باشد، آن گاه:

نام کشور	سطح عمومی قیمت ها در سال ۲۰۱۷ (به ریال)	سطح عمومی قیمت ها در سال ۲۰۱۸ (به ریال)
A	۲۸,۷۵۰	۳۵,۶۵۰
B	؟	۱,۸۶۰
C	۱۷۵,۰۰۰	؟

الف) سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال ۲۰۱۷ چند ریال است؟

ب) سطح عمومی قیمت ها در کشور C در سال ۲۰۱۸ چند ریال است؟

ج) نرخ تورم چند درصد است؟

۱) الف) ۱,۵۰۰ / ب) ۲۱۷,۰۰۰ / ج) ۲۴

۲) الف) ۱,۷۵۰ / ب) ۲۱۷,۰۰۰ / ج) ۲۴

۳) الف) ۱,۷۵۰ / ب) ۲۹۵,۰۰۰ / ج) ۴۲

۴) الف) ۱,۵۰۰ / ب) ۲۹۵,۰۰۰ / ج) ۴۲

۸۹- اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، مربوط به یک جامعه فرضی است. با توجه به این مندرجات:

الف) میزان نقدینگی / ب) میزان «حساب‌های پس‌انداز بلندمدت» / ج) حجم پول در این جامعه کدام است؟

۱	اسکناس	۱۲۶۰ واحد	الف) ۳۶۵۰ / ب) ۴۵۰ / ج) ۲۷۵۰
۲	موجودی حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت	۵۲۰ واحد	الف) ۳۸۱۰ / ب) ۴۵۰ / ج) ۲۸۴۰ الف) ۳۶۵۰ / ب) ۵۵۰ / ج) ۲۸۴۰
۳	ارزش مسکوکات مردم معادل $\frac{1}{3}$ موجودی اسکناس		الف) ۳۸۱۰ / ب) ۵۵۰ / ج) ۲۷۵۰
۴	شبه پول	۹۷۰ واحد	
۵	موجودی حساب‌های جاری اشخاص	۵۶۰ واحد	
۶	چک پول	۶۰۰ واحد	

۹۰- عبارات کدام گزینه متضمن پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام گزینه به آثار پدیده تورم اشاره دارد؟

ب) در شرایط رکود اقتصادی، دولت‌ها چه سیاستی را اتخاذ خواهند کرد؟

ج) در شرایط تورمی، دولت‌ها به چه صورت‌هایی می‌توانند میزان عرضه را در جامعه افزایش دهند؟

۱) الف) افزایش قیمت‌ها و کاهش درآمدها / ب) سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت / ج) کاهش نرخ مالیات - کاهش میزان تقاضا

۲) الف) کاهش رفاه مردم و بی‌ثبات شدن فضای کسب و کار / ب) سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت / ج) افزایش ظرفیت‌های تولید - افزایش میزان واردات

۳) الف) کاهش رفاه مردم و بی‌ثبات شدن فضای کسب و کار / ب) سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت / ج) کاهش نرخ مالیات - کاهش میزان تقاضا

۴) الف) افزایش قیمت‌ها و کاهش درآمدها / ب) سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت / ج) افزایش ظرفیت‌های تولید - افزایش میزان واردات

دوستان عزیز خیلی سبز، سلام؛

فایل پاسخنامه این آزمون را که شامل درسنامه، نکات کنکوری، پاسخ تشریحی و ... است، ساعت ۱۴ امروز از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

همچنین شما می‌توانید همین امشب کارنامه اولیه آزمونتان را در صفحه شخصی خود مشاهده بفرمایید. برای دسترسی به صفحه شخصی خود وارد سایت آزمون خیلی سبز به آدرس: azmoon.kheilisabz.com شوید و کدی را که توسط مدرسه و یا نمایندگی‌های آزمون‌های خیلی سبز به شما داده شده، در محل مشخص شده در سایت ثبت بفرمایید.

پایه
دهم

دفترچه
پاسخ
آزمون چهارم
حضور

۱۴۰۲/۱۲/۰۴

علوم انسانی

سال تحصیلی
۱۴۰۲-۱۴۰۳

آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	مسئول درس	طراحان آزمون به ترتیب حروف الفبا	مؤلف پاسخنامه	کارشناسان علمی-محتوایی به ترتیب حروف الفبا	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی و آمار	علی شهبازی	علی شهبازی	علی شهبازی	سمیه خادمان	مریم بیوکزاده نرجس تیمناک زهرا فتحی
علوم و فنون ادبی	مهدی نظری	مهدی نظری	مهدی نظری	سیدعلی مرتضوی باروق	معصومه رحمانی زهرا سیدقاسم
جامعه‌شناسی	فاطمه صفری	سعید ستوده‌مهر فاطمه صفری محمدابراهیم مازنی	فاطمه صفری	ارغوان عبدالملکی محمدابراهیم مازنی	سعید ستوده مهر علی سلوکی محمدابراهیم مازنی
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	اسرافیل قربان‌پور	منیژه خسروی	مختار حسامی منیژه خسروی سمانه ریحانی
تاریخ	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	زهرا نعمتی	بهروز یحیی	ارغوان عبدالملکی الهام مقدادیان
جغرافیا	حامد یاری	حامد یاری	حامد یاری	علیرضا کاهیدوند بهروز یحیی	مریم طاهری ارغوان عبدالملکی
منطق	فرهاد علی‌نژاد	فرهاد علی‌نژاد	فرهاد علی‌نژاد	محمد رضایی بقا	پارسا پور کمال محمدحسین حسینی احمد منصوری
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مصطفی رضایی مهر	سعید بهروزی‌فر کوثر رعدی احمد منصوری

سرپرست محتوایی: مهندس احمد علی‌نژاد

Azmoon.kheilisabz.com

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

ریاضی و آمار: صفحه‌های ۶۳ تا ۸۴

تست و پاسخ ۱

مقیاس متغیر «تعداد تست‌های کتاب‌های پایه دهم انسانی انتشارات خیلی سبز» کدام است؟

(۱) فاصله‌ای (۲) نسبتی (۳) اسمی (۴) ترتیبی

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه ●● مقیاس متغیرها

مثال	قابل مرتب کردن است؟	اختلاف بین مقادیر داده‌ها معنی دارد؟	نسبت بین مقادیر داده‌ها معنی دارد؟		
وزن، قد، مدت‌زمان کلاس	✓	✓	✓	نسبتی	کمی
دما، ساعت شروع کلاس	✓	✓	×	فاصله‌ای	
رتبه کنکور، مراحل تحصیلی	✓	×	×	ترتیبی	کیفی
رنگ ماشین، اسم افراد	×	×	×	اسمی	

پاسخ تشریحی برای متغیر «تعداد تست‌های کتاب‌های پایه دهم انسانی انتشارات خیلی سبز» جدول می‌کشیم:

نسبت بین مقادیر داده‌ها، معنی دارد؟	اختلاف بین مقادیر داده‌ها، معنی دارد؟	قابل مرتب کردن است؟
✓	✓	✓

پس مقیاس متغیر، نسبتی است

تست و پاسخ ۲

برای بررسی موضوع «درصد مالکیت توپ تیم بارسلونا در تمام بازی‌های یک فصل» کدام روش جمع‌آوری داده‌ها مناسب است؟

(۱) مصاحبه (۲) پرسش‌نامه (۳) مشاهده (۴) دادگان‌ها

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه ●● روش‌های جمع‌آوری داده‌ها

روش	تعریف	معایب
مشاهده	گردآوری داده‌ها بدون نیاز به فرد پاسخ‌گو	دقت کم
پرسش‌نامه	مجموعه سوالات از پیش تعیین شده که توسط تعدادی پاسخ‌گو تکمیل می‌شود. اگر تعداد نمونه زیاد باشد، زمان‌بر است.	
مصاحبه	بین دو نفر (مصاحبه‌گر و مصاحبه‌شونده) انجام می‌شود.	
دادگان‌ها	استفاده از اطلاعات ذخیره‌شده	همیشه اطلاعات ثبتی در اختیار نیست.

پاسخ تشریحی قطعاً بهترین راه، استفاده از اطلاعات ذخیره‌شده (دادگان‌ها) است.

تست و پاسخ ۳

کدام گزینه از مشکلات سرشماری نیست؟

(۱) هزینه زیادی دارد. (۲) زمان زیادی از ما می‌گیرد. (۳) در بررسی‌های مخرب، امکان استفاده از سرشماری نیست. (۴) ممکن است نمونه‌ها، مناسب انتخاب نشده باشند.

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

ریاضی

درس نامه ●● مطالعه تمام افراد جامعه را سرشماری می‌گوییم.

در سرشماری، جامعه با نمونه برابر است.

محدودیت‌های سرشماری به صورت زیر است:

(۱) هزینه زیادی دارد.

(۳) احتمال رخ دادن خطا در جمع‌آوری داده‌ها بیشتر است.

(۲) زمان بر است.

(۴) امکان استفاده در بررسی مخرب را ندارد.

پاسخ تشریحی با توجه به درس‌نامه، ۴ جواب است.

تست و پاسخ ۴

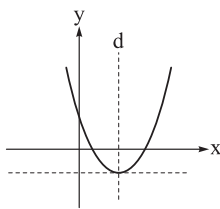
شکل مقابل نمودار سهمی $y = 2x^2 - 6x + 3$ را نشان می‌دهد. معادله خط d کدام است؟

(۱) $x = 3$

(۲) $x = 2$

(۳) $x = 1/5$

(۴) $x = 1$

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۲ - درس ۴)

پاسخ: گزینه ۳

خودت حل کنی بهتره خط d همان محور تقارن سهمی است.

درس نامه ●● نکات اولیه سهمی

برد	max یا min	محور تقارن	مختصات رأس	شکل سهمی	
$y \geq \frac{-\Delta}{4a}$	$\min = \frac{-\Delta}{4a}$	$x = \frac{-b}{2a}$	$(\frac{-b}{2a}, \frac{-\Delta}{4a})$ یا $f(\frac{-b}{2a})$		$a > 0$
$y \leq \frac{-\Delta}{4a}$	$\max = \frac{-\Delta}{4a}$				$a < 0$

پاسخ تشریحی گام اول: خط d همان محور تقارن سهمی $y = 2x^2 - 6x + 3$ است.

$$x = \frac{-b}{2a} \Rightarrow x = \frac{-(-6)}{2(2)} = \frac{6}{4} = \frac{3}{2} \Rightarrow x = 1/5$$

گام دوم: معادله محور تقارن این سهمی را می‌نویسیم:

تست و پاسخ ۵

طول و عرض رأس سهمی $y = ax^2 + 12x + c$ به ترتیب برابر با شیب و عرض از مبدأ خط $y = 2x - 5$ هستند. مقدار این سهمی به ازای

$x = c - 4a$ کدام است؟

(۲) -152

(۱) -142

(۴) -172

(۳) -162

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۲ - درس ۴)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی گام اول: در خط به معادله $y = mx + h$ ، m برابر با شیب و h برابر با عرض از مبدأ خط هستند.

پس در خط $y = 2x - 5$ ، شیب 2 و عرض از مبدأ -5 می‌باشد؛ بنابراین طول و عرض رأس سهمی داده‌شده به ترتیب 2 و -5 است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

$$\frac{-b}{2a} = 2 \Rightarrow \frac{-12}{2a} = 2 \Rightarrow 4a = -12 \Rightarrow a = -3$$

گام دوم: طول رأس سهمی $y = ax^2 + bx + c$ باید ۲ باشد؛ پس:

تا این جا ضابطه سهمی به صورت $y = -3x^2 + 12x + c$ شد.

گام سوم: برای به دست آوردن عرض رأس باید در معادله سهمی جای x ، x_s را قرار دهیم تا به y_s برسیم:

$$y = -3x^2 + 12x + c \xrightarrow{x_s=2} y_s = -3(2)^2 + 12(2) + c = -12 + 24 + c = 12 + c$$

$$12 + c = -5 \Rightarrow c = -17$$

پس باید $c + 12$ برابر -5 باشد:

ضابطه سهمی به شکل $y = -3x^2 + 12x - 17$ شد.

$$-17 - 4(-3) = -17 + 12 = -5$$

گام چهارم: مقدار $c - 4a$ برابر است با:

$$y = -3(-5)^2 + 12(-5) - 17 = -75 - 60 - 17 = -152$$

$x = -5$ را در $y = -3x^2 + 12x - 17$ قرار می‌دهیم:

تست و پاسخ ۶

برد سهمی $y = \frac{-3}{4}x^2 + 6x + 10$ شامل چند عدد طبیعی می‌شود؟

۱۶ (۴)

۱۵ (۳)

۱۴ (۲)

۱۳ (۱)

(ریاضی و آمار ۱- فصل ۲- درس ۳)

پاسخ: گزینه ۴

نکته در سهمی $y = ax^2 + bx + c$ ، اگر $a < 0$ باشد، برد سهمی به صورت $y \leq \frac{-\Delta}{4a}$ است.

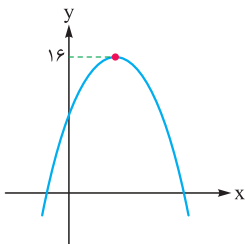
$$y = \frac{-3}{4}x^2 + 6x + 10$$

پاسخ تشریحی گام اول: ضرایب سهمی را مشخص می‌کنیم:

$$y_s = \frac{-\Delta}{4a} = \frac{-(b^2 - 4ac)}{4a} = \frac{-(6^2 - 4(-\frac{3}{4})(10))}{4(-\frac{3}{4})}$$

گام دوم: عرض رأس یا همان $\frac{-\Delta}{4a}$ را حساب می‌کنیم:

$$= \frac{-(36 + 60)}{-6} = \frac{-96}{-6} = 16$$

گام سوم: چون $a < 0$ و $y_s = 16$ ، پس شکل سهمی به صورت مقابل می‌شود:

پس برد شامل تمام اعداد کوچک‌تر یا مساوی ۱۶ است: $y \leq 16$

این اعداد، ۱۶ عدد طبیعی (از ۱ تا ۱۶) را شامل می‌شوند.

تست و پاسخ ۷

سهمی‌های $y = x(3-x)$ و $y = (x-2)^2 - 19$ در نقطه A واقع در ناحیه چهارم دستگاه مختصات متقاطع‌اند. عرض نقطه A کدام است؟

-۲۰ (۴)

-۱۸ (۳)

-۱۰ (۲)

-۸ (۱)

(ریاضی و آمار ۱- فصل ۲- درس ۳)

پاسخ: گزینه ۲

خودت حل کنی بهتره باید ضابطه‌های دو سهمی را برابر قرار دهیم.

درس نامه •• به طور کلی برای به دست آوردن نقاط تقاطع دو تابع، ابتدا هر دو ضابطه را به شکل «عبارتی بر حسب $y = x$ » می‌نویسیم؛

سپس سمت راست دو تساوی را با هم برابر قرار می‌دهیم و معادله به دست آمده را حل می‌کنیم. جواب یا جواب‌های این معادله، همان طول

نقطه یا نقاط برخورد دو تابع هستند. الان کافی است x ‌های به دست آمده را در یکی از توابع (هر کدام که دوست دارید!) قرار دهید تا y متناظر

با همان نقطه هم به دست آید.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

ریاضی

پاسخ تشریحی گام اول: ضابطه دو سهمی را ساده تر می نویسیم:

$$y = \underbrace{(x-2)^2}_{\text{اتحاد مربع}} - 19 \Rightarrow y = x^2 - 4x + 4 - 19 \Rightarrow y = x^2 - 4x - 15$$

$$y = x(3-x) \Rightarrow y = 3x - x^2$$

گام دوم: برای به دست آوردن طول نقاط تقاطع دو سهمی، ضابطه هایشان را با هم برابر قرار می دهیم:

$$y_{\text{سهمی اول}} = y_{\text{سهمی دوم}} \Rightarrow x^2 - 4x - 15 = 3x - x^2 \Rightarrow \underbrace{x^2}_a - \underbrace{4x}_b - \underbrace{15}_c = 0$$

$$\Delta = b^2 - 4ac = (-7)^2 - 4(2)(-15) = 49 + 120 = 169 = 13^2$$

گام سوم: برای حل معادله بالا، دلتا را حساب می کنیم:

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{7 \pm 13}{2(2)} \Rightarrow \begin{cases} x_1 = \frac{7+13}{4} = 5 \\ x_2 = \frac{7-13}{4} = \frac{-6}{4} = \frac{-3}{2} \end{cases}$$

ریشه ها برابر است با:

چون نقطه A در ناحیه چهارم قرار دارد، طولش باید مثبت باشد؛ پس طول نقطه A، $x = 5$ است.

گام چهارم: $x = 5$ را در یکی از ضابطه ها (فرقی ندارد کدام باشد) قرار می دهیم تا عرض نقطه تقاطع به دست آید. ما در ضابطه $y = x(3-x)$

$$y_A = 5(3-5) = 5(-2) = -10$$

قرار می دهیم:

تست و پاسخ ۸

اگر $20 = 5x + \frac{y}{3}$ باشد، بیشترین مقدار xy کدام است؟

۸۰ (۴)

۶۰ (۳)

۴۸ (۲)

۴۰ (۱)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۲ - درس ۴)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه

در اغلب سؤالات بهینه سازی، رابطه بین دو متغیر به صورت $ax + by = c$ است.

اگر بخواهیم $X \times Y$ ماکزیمم شود، باید ax و by سهم یکسانی از c ببرند؛ یعنی هر دو باید برابر با $\frac{c}{2}$ باشند: $\begin{cases} ax = \frac{c}{2} \\ by = \frac{c}{2} \end{cases}$ از دو تساوی قبل، مقدار X و Y را به دست می آوریم و در هم ضرب می کنیم.

پاسخ تشریحی گام اول: برای آن که xy ماکزیمم باشد، در تساوی $20 = 5x + \frac{y}{3}$ ، باید $5x$ و $\frac{y}{3}$ ، سهم های یکسانی از ۲۰ ببرند (یعنی هر کدام برابر با نصف ۲۰ باشند):

$$\begin{cases} 5x = 10 \Rightarrow x = 2 \\ \frac{y}{3} = 10 \Rightarrow y = 30 \end{cases}$$

$$xy = 2 \times 30 = 60$$

گام دوم: بیشترین مقدار xy برابر است با:

تست و پاسخ ۹

تابع هزینه حاصل از فروش x واحد از یک کالا به صورت $C(x) = \frac{x^2}{4} + 30x + 70$ و قیمت فروش هر واحد آن k واحد پول است. اگر بیشترین مقدار سود به ازای فروش ۹۰ کالا و برابر با t واحد پول باشد، حاصل $t+k$ کدام است؟

۴۱۲۰ (۲)

۴۱۰۰ (۱)

۴۱۶۰ (۴)

۴۱۴۰ (۳)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۲ - درس ۴)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره معمولاً از قسمت بهینه سازی هر سال یک سؤال در کنکور داریم و در نصف حالت ها این سؤال از باز آریابی می آید.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

درس نامه ●● (۱) تابع درآمد: برای نوشتن تابع درآمد فقط کافی است قیمت فروش هر کالا را در تعداد کالا ضرب کنیم:

$$\text{تعداد کالا} \times \text{قیمت فروش هر کالا} = \text{درآمد}$$

مثلاً اگر قیمت فروش هر کالا ۷۰۰ تومان باشد، تابع درآمد به صورت $R(x) = 700 \cdot x$ می‌شود.

$$P(x) = \underbrace{R(x)}_{\text{درآمد}} - \underbrace{C(x)}_{\text{هزینه}}$$

(۲) رابطه بین توابع درآمد، هزینه و سود به صورت مقابل است:

(۳) اگر تابع سود یک تابع درجه دوم (با $a < 0$) بود، ماکزیمم سود به ازای تولید $\frac{-b}{2a}$ کالا به دست می‌آید و سود ماکزیمم برابر با $P(\frac{-b}{2a})$ است.

پاسخ تشریحی گام اول: قیمت فروش هر کالا k واحد پول است؛ پس تابع درآمد به صورت زیر است:

$$R(x) = k \cdot x \Rightarrow \text{درآمد} = \underbrace{\text{تعداد کالا}}_x \times \underbrace{\text{قیمت هر کالا}}_k$$

گام دوم: با داشتن توابع درآمد و هزینه، تابع سود را می‌نویسیم:

$$P(x) = R(x) - C(x) \Rightarrow P(x) = kx - \left(\frac{x^2}{2} + 30x + 70\right) = \frac{-x^2}{2} + \underbrace{kx - 30x}_{\text{فاکتوراز}} - 70 \Rightarrow P(x) = \frac{-1}{2}x^2 + \underbrace{(k-30)}_b x - \underbrace{70}_c$$

گام سوم: تابع سود در x رأس‌اش بیشترین مقدار سود را می‌دهد:

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-(k-30)}{2\left(\frac{-1}{2}\right)} = \frac{-(k-30)}{-1} = k - 30$$

$$k - 30 = 90 \Rightarrow k = 120$$

این عدد باید ۹۰ باشد:

گام چهارم: ضابطه تابع سود به صورت مقابل می‌شود: $k=120 \rightarrow P(x) = \frac{-1}{2}x^2 + 90x - 70$

سود ماکزیمم به ازای $x = 90$ به دست می‌آید:

$$P(90) = \frac{-1}{2}(90)^2 + 90(90) - 70 = -4050 + 8100 - 70 = 3980$$

گام پنجم: خواسته سؤال برابر است با:

$$t + k = 3980 + 120 = 4100$$

تست و پاسخ ۱۰

یک دانشگاه از دو دانشکده تشکیل شده است. تعداد دانشجویان دانشکده اول و دوم به ترتیب ۸۰۰ و ۱۲۰۰ نفر است. آماره مربوط به متولدین

فصل تابستان در دانشکده اول و دوم به ترتیب ۰/۱ و ۰/۲۵ است. پارامتر مربوط به متولدین فصل تابستان چه قدر است؟

۰/۱۷ (۱)   ۰/۱۸ (۲)   ۰/۱۹ (۳)   ۰/۲۱ (۴)

(ریاضی و آمار ۱ - فصل ۳ - درس ۱)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه ●●

● آماره: یک مشخصه عددی که جنبه خاصی از نمونه را توصیف می‌کند (متغیر است).

● پارامتر: یک مشخصه عددی که جنبه خاصی از جامعه را تعریف می‌کند (ثابت است).

پاسخ تشریحی گام اول: در هر دو دانشکده تعداد متولدین تابستان را پیدا می‌کنیم:

$$\bullet \text{ آماره دانشکده اول} = \frac{\text{جمعیت افراد متولد تابستان دانشکده اول}}{\text{جمعیت دانشکده اول}} \Rightarrow \frac{1}{10} = \frac{x}{800} \Rightarrow 10x = 800 \Rightarrow x = 80$$

$$\bullet \text{ آماره دانشکده دوم} = \frac{\text{جمعیت افراد متولد تابستان دانشکده دوم}}{\text{جمعیت دانشکده دوم}} \Rightarrow \frac{25}{100} = \frac{y}{1200} \Rightarrow 4y = 1200 \Rightarrow y = 300$$

گام دوم: تعداد کل دانشجویان این دو دانشکده را حساب کنیم:

$$x + y = 80 + 300 = 380$$

تعداد کل دانشجویان این دو دانشکده که متولد تابستان هستند را حساب می‌کنیم:

گام سوم: در نتیجه پارامتر مربوط به افراد متولد تابستان برابر است با: $\frac{380}{2000} = \frac{19}{100} = 0/19$

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان و ادبیات فارسی

علوم و فنون ادبی: صفحه‌های ۵۹ تا ۷۲

تست و پاسخ ۱۱

معشوق شاعر در کدام گزینه، از نوع معشوق زمینی نیست؟

۱) ای صنم ماهروی! خیز به باغ اندر آی	۲) زهره شاگردی آن شانه و زلف تو کند
۳) هر دو عالم یک فروغ روی اوست	۴) چشم تو خونخواره و هر جادویی
زان که شد از رنگ و بوی باغ به سان صنم	مشرتی بندگی بند قبای تو کند
گفتمت پیدا و پنهان نیز هم	مانده از آن چشمک خونخوار خوار

پاسخ: گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

پاسخ تشریحی: این بیت مفهومی عرفانی دارد و معشوق در آن، از نوع معشوق آسمانی است.

در گزینه‌های دیگر، به ترتیب، کلمات و ترکیب‌های «صنم، ماهروی، شانه، زلف، بند قبا، چشم خونخواره و چشمک خونخوار» و البته مهم‌تر از ظاهر کلمات، «نوع ستایش و توصیف»، به خوبی زمینی بودن معشوق را نشان می‌دهد.

راه حل تستی: برای تشخیص معشوق زمینی، کافی است به نشانه‌های «زمینی بودن» (مانند توصیف اعضای چهره) و جایگاه چنین معشوقی، در کنار لحن و نوع سخن شاعر دقت کنیم. معشوق آسمانی جایگاهی متعالی دارد و نوع عشق‌ورزی نسبت به او متفاوت و کاملاً ذهنی است.

تست و پاسخ ۱۲

در هر گزینه، از دو اثر متعلق به سبک خراسانی نام برده شده است. در همه گزینه‌ها، اثر دوم، پیش از اثر اول به نگارش درآمده است؛ به جز گزینه ..... .

۱) سفرنامه ناصر خسرو - شاهنامه ابومنصوری	۲) تاریخ بیهقی - تاریخ بلعمی
۳) کشف‌المحجوب - التفهیم	۴) ترجمه تفسیر طبری - کیمیای سعادت

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

پاسخ تشریحی: نثر سبک خراسانی، به ترتیب زمانی، خودش شامل دو دوره «سامانی» و «غزنوی و سلجوقی» است.

ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بلعمی، التفهیم و شاهنامه منثور ابومنصوری از نمونه‌های نثر سامانی و کتاب‌های «تاریخ بیهقی، قابوس‌نامه، سفرنامه ناصر خسرو، سیاست‌نامه، کیمیای سعادت و کشف‌المحجوب» از نمونه‌های نثر «غزنوی و سلجوقی» هستند. در ۱، ۲ و ۳، ابتدا نام یک نمونه نثر غزنوی و سلجوقی (جدیدتر) و بعد نام یک نثر سامانی (قدیمی‌تر) آمده است. در ۴ عکس این ترتیب دیده می‌شود.

تست و پاسخ ۱۳

کدام گزینه دربرگیرنده اطلاعات نادرستی است؟

۱) مسقط: یک قالب شعری در سبک خراسانی	۲) دوره معاصر: یکی از انواع سبک شعر فارسی براساس نظریه بهار
۳) سبک فکاهی: از انواع سبک شعر، براساس موضوع و نوع	۴) بینابین: یک شاخه از سبک، پیش از دوره عراقی

پاسخ: گزینه ۳

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

مشاوره: یکی از مراحل تسلط بر اطلاعات ادبی، این است که با دیدن هر موضوع، عنوان، شخص و اثر، بتوانی تعریف کوتاهی از آن ارائه کنی؛ حتی وقتی این عناوین، مختلف و پراکنده و مربوط به موضوعات، درس‌ها و فصل‌های مختلف باشد. این کار کمک می‌کند با خواندن هر عنوان و تعریف آن، یک مرور کلی و سریع نسبت به آن داشته باشی و آن عنوان را از عناوین مشابه تشخیص بدهی. در این پرسش، این موضوع مورد توجه قرار گرفته است.

پاسخ تشریحی: در طبقه‌بندی سبک شعر مطابق با نظریه ارسطو، سبک فکاهی یکی از انواع سبک، در طبقه‌بندی براساس هدف است. طبقه‌بندی با معیار «موضوع و نوع»، به شاخه‌هایی مانند سبک عرفانی و سبک حماسی می‌پردازد.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان و ادبیات فارسی

تست و پاسخ ۱۴

محدثه در پاسخ به چهار سؤال تشریحی به شرح زیر، تنها برای یک پاسخ نمره کامل به دست آورده. آن مورد کدام است؟

- ۱) قالب عمده شعر خراسانی، قصیده است و غزل نیز در اوایل این دوره، رشد می‌کند.
- ۲) محلّ پدیدآمدن نخستین آثار نظم زبان فارسی بعد از اسلام، سیستان و خراسان بزرگ بوده است.
- ۳) تاریخ بیهقی از نمونه‌های نثر سامانی و تاریخ بلعمی از نمونه‌های نثر غزنوی و سلجوقی است.
- ۴) نثر دوره بازگشت ادبی، حیاتی کوتاه‌تر از نثر فنی داشته است.

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

مشاوره در علوم و فنون ادبی، به‌ویژه در تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، خواندن و فهمیدن کلمه‌به‌کلمه کتاب درسی اهمیت دارد و علاوه بر این، درک و تحلیل و بازتولید این اطلاعات هم مهم است؛ مثلاً با خواندن سال‌های رواج هر سبک، این را هم باید یاد بگیرد که کدام سبک، عمر بیشتر و کدام، ماندگاری کم‌تری داشته است.

پاسخ تشریحی نخستین آثار نظم زبان فارسی بعد از اسلام، ابتدا در سیستان و بعد هم در خراسان بزرگ، شامل خراسان امروزی، افغانستان، تاجیکستان، ماوراءالنهر و ترکستان نوشته شده‌اند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) بخش اول عبارت درباره قصیده، درست است، اما قالب غزل در اواخر دوره خراسانی رشد می‌کند و رونق و رواج آن دیرتر از قصیده اتفاق افتاده است.
- ۲) برخلاف این گزینه، تاریخ بیهقی نمونه نثر غزنوی و سلجوقی است و تاریخ بلعمی در دوره سامانیان نوشته شده است.
- ۳) دوره رواج نثر سلجوقی دوم و خوارزمشاهیان که به آن اصطلاحاً «نثر فنی» می‌گوییم، از ۵۵۰ تا ۶۱۶ هـ. ق (حدود ۶۶ سال) و مدت رواج نثر دوره بازگشت ادبی، از ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ هـ. ق (حدود ۱۰۰ سال) بوده؛ بنابراین، نثر دوره بازگشت ادبی حیاتی طولانی‌تر از نثر فنی داشته است.

تست و پاسخ ۱۵

کدام گزینه خالی از ویژگی‌های زبانی برجسته در سبک خراسانی است؟

۱) میان بیشه به راه اندرون حصارى بود	۲) سخن گفت با رومیان یک‌به‌یک
۳) ره دل گیر که در دیر فنا	۴) سپه به جوشن و رومی زره، به گبر و کلاه
گرفته هر شهبی از جنگ آن حصار فرار	که با من بگوید بی بیم و شک
همه دل باشد و جز دل هوس است	نهان کند تن و روی آورد همی در راه

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

پاسخ تشریحی این گزینه ویژگی‌های زبانی برجسته در سبک خراسانی را ندارد. گزینه‌های دیگر، هر کدام، دست کم، یکی از نشانه‌های بارز سبک خراسانی را دارند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) استفاده از دو نشانه برای یک مضمم: به راه اندرون
- ۲) تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز: یک (با توجه به هم‌قافیه‌بودن با شک)
- ۳) کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد: جوشن و گبر

راه‌حل‌تستی ابتدا موضوع مورد سؤال، یعنی «ویژگی‌های زبانی در سبک خراسانی» را در ذهن مرور کن تا بدانی اصولاً به دنبال چه چیزی باید بگردی: «سادگی زبان، استفاده اندک از لغات عربی، تفاوت تلفظ کلمات با شکل امروزی، کهنه و مهجور بودن بعضی کلمات، و کاربرد دو نشانه برای یک مضمم». وقتی این‌ها را مرور کردی، یا حتی اگر چیز زیادی یادت نیامد، بلافاصله بیا سراغ گزینه‌ها. مواجه شدن با کاربرد این ویژگی‌ها در ابیات، چیزی را که دنبالش هستی، نشان می‌دهد.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان و ادبیات فارسی

تست و پاسخ ۱۸

سید اشرف‌الدین گیلانی، شاعر محبوب دورهٔ مشروطه بود که اشعاری سیاسی و اجتماعی و طنزآمیز با هدف آگاه‌سازی جامعه می‌سرود. براساس نظریهٔ ارسطو، چنین اشعاری با کدام معیار در دستهٔ «سبک عامیانه» قرار می‌گیرد؟

- (۱) نام شاعر (۲) زمان و دورهٔ اثر (۳) مخاطب (۴) هدف

پاسخ: گزینهٔ ۳

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

پاسخ تشریحی: عامیانه نامیدن یک شعر، در طبقه‌بندی سبک‌ها، مطابق با نظریهٔ ارسطو، عنوانی است که براساس مخاطب شعر، به آن داده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) براساس نام شاعر: مثلاً سبک سعدی

۲) براساس زمان و دورهٔ اثر: مثلاً سبک عراقی

۴) براساس هدف: مثلاً سبک تعلیمی

دام تستی: دقت کن که موارد نام برده در ۱) و ۲)، ظاهراً در متن مورد سؤال هم، دیده می‌شود:

(۱) نام شاعر: سید اشرف‌الدین گیلانی (۲) زمان و دورهٔ اثر: مشروطه

اما این موارد، متناسب با «سبک عامیانه» نیستند و از هدف شاعر هم، که «آگاه‌سازی جامعه» است، برای همانندسازی با ۴) استفاده شده است؛ در حالی که منظور از تقسیم‌بندی براساس هدف، در سبک‌شناسی، چیز دیگری است؛ مثلاً سبک تعلیمی و فکاهی.

تست و پاسخ ۱۹

کدام گزینه اطلاعات نادرستی دربارهٔ وزن شعر فارسی به دست می‌دهد؟

- (۱) عروض دانشی است که قواعد وزن شعر و طبقه‌بندی وزن‌ها را از جنبهٔ نظری و عملی مشخص می‌کند.
 (۲) واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان‌های دیگر، بیت است.
 (۳) در ادبیات فارسی وقتی شاعر، مصراع اول را سرود، مصراع‌های دیگر را نیز باید در همان وزن بسراید.
 (۴) وزن شعر، نظمی است بر اساس کمیت هجاها که بر پایهٔ چینش هماهنگ هجاهای کوتاه و بلند استوار است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸)

مشاوره: دقت کن که منظور از واحد، مقداری از کلام است که وزن را نشان بدهد؛ بنابراین، قبل از بیت، این «مصراع» است که وزن شعر را به طور کامل و با همهٔ ارکان آن معرفی می‌کند و این وزن در مصراع‌های دیگر هم تکرار می‌شود.

پاسخ تشریحی: واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان‌های دیگر، مصراع است.

تست و پاسخ ۲۰

در کدام گزینه، نوشتن شعر به خط عروضی، تفاوت کم‌تری با نوشتار عادی آن دارد؟

- (۱) آستانی به در سر نهاده
 (۲) ناتوانی ز ره بازمانده
 (۳) چند پرسى ز من چیستم من
 (۴) بندهام گر به خویشم بخواند
 حلقه‌ای چشم بر در نهاده
 بنده‌ای خواجه از پیش رانده
 نیستم نیستم نیستم من
 رانده‌ام گر ز پیشم براند

پاسخ: گزینهٔ ۳

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸)

پاسخ تشریحی: در این گزینه، نوشتن شعر به خط عروضی، با نوشتار عادی تفاوتی ناچیز و در حد «حرکت‌گذاری» دارد و همهٔ حروف، همان‌طور که نوشته شده‌اند، خوانده می‌شوند و چیزی از نوشتار حذف نمی‌شود. در واقع، این‌جا خط عروضی، تنها، خوانش درست همین نوشتار را مشخص می‌کند:

خط نوشتاری: چند پرسى ز من چیستم من

خط عروضی: چنْد پُرسى ز مَن چیستم مَن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) آستانی پ در سر نهادِ حلقای چشم بر در نهادِ

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان و ادبیات فارسی

- ۲ ناتوانی ز ره بازماندِ بنیدای خاچ از پیش رانید
 ۴ بنیام گر به خیشم بخاند رانیدام گر ز پیشم براند

راه حل تستی به جای نوشتن همه بیت‌ها به خط عروضی و بعد مقایسه آن با نوشتار عادی، کافی است به دنبال حروفی بگردیم که در بیت خوانده نمی‌شوند یا تلفظشان تغییر می‌کند؛ مواردی از قبیل «دو بار نوشتن حرف تشدیددار، حذف همزه‌ای که خوانده نمی‌شود، حذف «ه» بیان حرکت، حذف «و» معدوله (مثلاً در «خواهر») و حذف «الف» و «الف و لام» غیرملفوظ در برخی کلمات عربی» و مانند این‌ها.

تست و پاسخ ۲۱

«نشانه‌های هجایی» کدام مصراع در برابر آن به درستی نوشته نشده است؟

- (۱) رو رو که دل از مهر تو بدعهد گسستیم: --UU--UU--UUUU
 (۲) ز اندازه بیرون تشنه‌ام ساقی بیار آن آب را: -U---U---U---U--
 (۳) بدو گفت کاو را فریبرز خوان: -U--U--U--U--
 (۴) ترنج از شست و شست از دست و دست از پا و پا از سر: ---U---U---U---U--

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸)

پاسخ: گزینه ۱

صامت	د / و / ا /	دوا	/v/
صامت	د / و / ا /	دُور	/w/
مصوت کوتاه	د / و / ا /	دو	/o/
مصوت بلند	د / و / ا /	دور	/u/

درس نامه حرف «و» در واژه‌های فارسی و عربی، به شکل‌های مختلفی خوانده می‌شود و صداهای متفاوتی دارد. گاهی صامت است، گاهی مصوت کوتاه و گاهی مصوت بلند. در هر واژه، صامت یا مصوت بودن این حرف، و به تبع آن، کوتاه یا بلند بودن هجایی که «و» در آن قرار گرفته، به صدایی که از آن به گوش می‌رسد، بستگی دارد.

ردیف دوم در جدول، نوعی صامت «و» است که بدون برخورد لب و دندان و مانند حرف «w» خوانده می‌شود.

در ۱ نیز نمونه‌هایی از همین نوع «و» دیده می‌شود و دو فعل امر «رو» با صدای «رُو» /TOW/ خوانده می‌شوند:

مصراع: رو رو که دل از مهر تو بد عهد گسستیم

تقطیع هجایی: رُو | رُو | ا | ک | ا | د | ا | ز | ا | م | ه | ا | ر | ا | ت | ا | ب | د | ا | ع | ه | ا | د | ا | گ | ا | س | س | ا | ت | م

نشانه‌های هجایی: --UU--UU--UU--

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ ز ن ا د ا ز ا بی ا رو | تش ا ن ا م ا سا قی ا ب ا یا ا را | آ ا ب ا را: -U---U---U---U--
 ۳ ب ا دوا گف ا ت ا کوا را ا ف ا ری ا بر ا ز ا خان: -U--U--U--U--
 ۴ ت ا ر ن ا جز ا شس ا ت ا شس ا ت ا دس ا ت ا دس ا ت ا و ا پا ا و ا پا ا از ا سر: ---U---U---U---U--

تست و پاسخ ۲۲

از میان ابیات زیر، در چند بیت، حذف یا عدم حذف همزه، تقطیع هجایی بیت را دچار تغییر نمی‌کند؟

بیچاره دلم در سر صد جان افتد
 ناوک تو بر نشانه خفته به
 بی بار چو باغ در بهاران
 بکوشید بسیار با درد و کین
 که گفتت راه بگذاری و ناکه چاه بگزینی؟

۵ (۴)

۴ (۳)

الف) گر یک نظرت بر من حیران افتد
 ب) دل ببردی جان اگر خواهی ببر
 ج) بی برگ چو شاخ در خزان است
 د) تهمتن به نیروی جان‌آفرین
 ه) نمودت راه بوسف تاز چاه تن برون آیی

۳ (۲)

۲ (۱)

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۸)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان و ادبیات فارسی

درس نامه •• وقتی در عبارتی، پیش از همزه، «نون ساکن» بعد از مصوّت بلند قرار داشته باشد، حذف یا تلفظ همزه در وزن تأثیری ندارد؛ یعنی چه همزه را بخوانیم و چه آن را حذف کنیم و مصوّت کوتاه یا بلند بعد از همزه را به حرف قبلی وصل کنیم، تقطیع هجایی ثابت می ماند.

پاسخ تشریحی در هیچ یک از بیتها (۵ مورد) «حذف همزه» یا «عدم حذف همزه و تلفظ کردن آن»، وزن بیت و در نتیجه، تقطیع هجایی را دچار تغییر نمی کند.

بررسی بیتها:

الف) حیران افتد ← بدون حذف همزه: جی | ران | آف | آتد: ---- // با حذف همزه: جی | را | ئف | آتد: ----

جان افتد ← بدون حذف همزه: جان | آف | آتد: --- // با حذف همزه: جا | ئف | آتد: ---

ب) جان اگر ← بدون حذف همزه: جان | ا | ا | گر: -U- // با حذف همزه: جا | ا | ن | گر: -U-

ج) خزان است ← بدون حذف همزه: خ | از | ان | اس | ات: U--U // با حذف همزه: خ | از | ان | س | ات: U--U

هجای کشیده کلمات و عبارتها، وقتی در پایان مصراع قرار می گیرد، بلند در نظر گرفته می شود. این جا در هجای پایانی مصراع اول (نست) شکل اصلی هجا (کشیده بودن) را در نظر گرفتیم و علائم هجایی را متناسب با همین نوشتیم و به هر حال، در بررسی همزه مصراع اهمیتی ندارد.

د) جان آفرین ← بدون حذف همزه: جان | آ | ف | آ | رین: -U- // با حذف همزه: جا | نا | ف | آ | رین: -U-

ه) برون آیی ← بدون حذف همزه: بُ | ا | ر | و | ن | آ | یی: U--- // با حذف همزه: بُ | ا | ر | و | نا | یی: U---

تست و پاسخ ۳۳

درون مایه کدام گزینه از گزینه های دیگر دورتر است؟

۱) یکی نماند کنون زان همه، بسود و بریخت	چه نحس بود همانا که نحس کیوان بود
۲) سر آمد آن که تم را غمش چنان فرسود	که هر دم از غم او خون دل به دامان بود
۳) همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود	دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود
۴) شد آن زمانه که شعرش همه جهان بنوشت	شد آن زمانه که او شاعر خراسان بود

پاسخ: گزینه ۲

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

پاسخ تشریحی مفهوم ۲، به پایان رسیدن روزگار فراق است. می گوید: «گذشت آن زمانی که غم دوری از یار، طوری تنم را فرسوده کرده بود که هر لحظه خون دلم به صورت اشک از چشم هایم به دامنم می چکید.»

مفهوم مشترک گزینه های دیگر، روی هم، حسرت شاعر از سپری شدن روزگار جوانی و نشاط و تن درستی و شهرت است.

دام تستی بیت ۲ که مفهومی متفاوت دارد، با سایر ابیات، هم وزن است و ردیف و قافیۀ مشترکی دارد. به علاوه، این گزینه، غم و فرسودن و خون دل هم دارد! اما چیزی که هست، همه این اشاره های غم انگیز و تلخ، حالا دیگر گذشته اند و روزگار فراق شاعر به پایان رسیده است.

تست و پاسخ ۲۴

مفهوم عبارت زیر، در همه گزینه ها یافت می شود، به جز .....

«پس عبدالمطلب گفت که ایها الملک، من خداوند اشرتم، نه خداوند خانه، و مر این خانه را خداوندی هست، و او خود، خانه خود را نگاه دارد.»

۱) زمین سست، سیلاب عمارت می شود صائب	منه بر کاهلی زنهار بنیاد توگل را
۲) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار	که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند
۳) تشویش دل فروهل و ز اسباب درگذر	وان را که رای اوست سراسر بدو گذار
۴) تکیه بر تقوا و دانش در طریقت کافری است	راهرو گر صد هنر دارد توگل بایش

پاسخ: گزینه ۱

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان و ادبیات فارسی

پاسخ تشریحی

مفهوم این گزینه، نکوهش سوء استفاده از مفهوم توکل است.

می‌گوید: «بی خود تنبلی خودت را به گردن توکل نینداز و سستی و بی‌کاری را به توکل تعبیر نکن!»
مفهوم مشترک عبارت سؤال و گزینه‌های دیگر، توصیه به توکل است.

دام‌تستی

حتی در (۱) که پاسخ درست است و مفهوم متفاوتی با بقیه دارد، واژه توکل دیده می‌شود. دقت کن که وجود کلمات غلط‌انداز تو را در تشخیص پاسخ به اشتباه نیندازد.

تست و پاسخ ۲۵

مفهوم کدام گزینه در برابر آن نادرست آمده است؟

یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه	یا چو مردانت مرگ رویاروی (همت، لازمه کامیابی)
۲) مرنجان دلم را که این مرغ وحشی	ز بامی که برخاست، مشکل نشیند (رمیدگی عاشق)
۳) آینه از نقش تو بنمود راست	خود شکن، آینه شکستن خطاست (نکوهش غرور)
۴) کی رفته‌ای ز دل که تمنا کنم تو را؟	کی بوده‌ای نهفته که پیدا کنم تو را؟ (تمنای وصال)

(علوم و فنون ادبی دهم - درس ۷ و ۸)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره دقت کن که در (۴)، موضوع، «از دل رفتن» نیست؛ به عکس، «همیشه در دل بودن» است. «کی رفته‌ای ز دل؟» یعنی «هیچ وقت از دل نرفته‌ای» و «کی بوده‌ای نهفته؟» یعنی «معلوم است که نهفته نبوده‌ای!»
می‌گوید: تو همواره در دل من جای داشته‌ای و هرگز پیش نیامده که از دلم رفته باشی تا بخواهم تو را تمنا کنم.

پاسخ تشریحی

برخلاف مفهوم نسبت داده شده به بیت، مفهوم این گزینه، «فراگیر بودن حضور خداوند» است و ربطی به «تمنای وصال» ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) عزت نفس و جان‌فشانی در راه هدف متعالی: همت، لازمه کامیابی
- ۲) رنجیدن عاشق از معشوق و تهدید به ترک او: رمیدگی عاشق
- ۳) خودشکنی و توجه به عیب‌های خود: نکوهش غرور

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

علوم اجتماعی

جامعه‌شناسی: صفحه‌های ۷۹ تا ۹۲

تست و پاسخ ۲۶

به ترتیب، هر یک از موارد «صدور شناسنامه برای نوزادان»، «آشناسدن فرد با شیوه زندگی در جهان اجتماعی»، «فتوت‌نامه‌ها» و «اولین و مهم‌ترین آشنایی فرد با جهان اجتماعی» مبین چیست؟

- ۱) جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند. - مشارکت در جهان اجتماعی - دستورالعمل زندگی اعضای هر حرفه - خانواده
- ۲) جهان اجتماعی برای هر فرد ویژگی‌هایی متناسب با موقعیت او، در نظر می‌گیرد. - بقا و تداوم جهان اجتماعی - منشور اخلاقی - مدرسه
- ۳) فرد با آشنایی نسبت به موقعیت خود در جهان اجتماعی، حقوق و تکالیف خود را می‌شناسد. - جامعه‌پذیری - تعیین حقوق و تکالیف تمامی اعضای جهان اجتماعی - مدرسه
- ۴) جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات و ارزش‌های خود را به فرد آموزش می‌دهد. - کنترل اجتماعی - ذکر فرصت‌ها و محدودیت‌های هر حرفه - خانواده

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی ● جهان اجتماعی پس از تولد هر فرد، بخشی از هویت اجتماعی او را تعیین می‌کند؛ یعنی آن فرد را به عنوان یکی از اعضای خود به رسمیت می‌شناسد و برای او ویژگی‌هایی متناسب با موقعیتی که در آن قرار گرفته است، در نظر می‌گیرد. در این زمینه می‌توان به صدور شناسنامه برای نوزادان اشاره کرد.

- فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنا می‌شود.
- اعضای هر حرفه برای خود نوعی منشور اخلاقی دارند که دستورالعمل زندگی اعضای آن حرفه را نشان می‌دهد. در ایران فتوت‌نامه‌ها نوعی از این منشورهای شغلی بود. فتوت‌نامه عبارت بود از دستورالعمل‌هایی که اهل هر حرفه برای خود داشتند و به استناد آن، هم روابط میان اعضای حرفه و هم روابط میان حرفه و جامعه را تعیین می‌کردند.
- فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند.

نکته مدرسه، گروه‌های هم‌بازی، مجالس علمی و مذهبی و رسانه‌های جمعی، از عوامل آشنایی افراد با جهانی هستند که در آن زندگی می‌کنند.

تست و پاسخ ۲۷

کدام گزینه در رابطه با «جامعه‌پذیری» درست است اما در رابطه با «کنترل اجتماعی» نادرست است؟

- ۱) مسیری است که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود. - هر جامعه‌ای برای پیشگیری و کنترل کژروی‌های اجتماعی از روش‌های کنترل اجتماعی استفاده می‌کند.
- ۲) جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، بر اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی اعضای خود نظارت می‌کند. - مجموعه فعالیت‌هایی است که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند.
- ۳) فرایند یادگیری شیوه زندگی در جهان اجتماعی و آشنایی با موقعیت خود و حقوق و تکالیفی است که در آن جهان بر عهده داریم. - از طریق تشویق و پاداش به افرادی که مطابق ارزش‌ها و قواعد جهان اجتماعی عمل کنند، می‌توان فرهنگ را در افراد درونی کرد.
- ۴) برگزاری مراسم جشن تکلیف در مدارس به منظور جامعه‌پذیری افراد صورت می‌گیرد. - انطباق افراد با انتظارات جامعه از این طریق شکل می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره یکی از مهم‌ترین دلایلی که بچه‌ها نمی‌توانند به این تیپ سوالات پاسخ صحیح بدن، اینه که صورت سؤال رو با دقت نمی‌خونن. برای حل این سؤال، اول باید مطمئن بشی کدوم بخش سؤال، عبارت صحیح و کدوم بخش، عبارت غلط رو ازتون خواسته. بهتره دور افعال منفی صورت سؤال خط بکشید تا دچار اشتباه نشید.

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

۱) درست - درست

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

علوم اجتماعی

۲) نادرست (نظارت کردن مربوط به کنترل اجتماعی است.) - نادرست (تعریف جامعه‌پذیری است.)

۳) درست - نادرست (اقناع روشی است که به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.)

۴) درست - درست

نکته به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، «کنترل اجتماعی» می‌گویند. هر کدام از روش‌های کنترل اجتماعی مزایا و معایبی دارند که اگر از هر روش در زمان و جایگاه مناسب خود استفاده کنیم، می‌تواند مفید واقع شود.

تست و پاسخ ۲۸

هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب نشان‌دهنده کدام مفهوم اجتماعی است؟

• پلیس با نصب دوربین‌های مداربسته در خیابان‌ها، سرعت غیرمجاز رانندگان را ثبت می‌کند.

• ملت‌ها از طریق رسانه، آموزش‌هایی را در جهت تربیت دینی کودکان انجام می‌دهند.

• علی‌رغم آموزش‌های مدرسه، همواره برخی نوجوانان گرفتار اعتیاد می‌شوند.

۱) کنترل اجتماعی - کنترل اجتماعی - انحراف اجتماعی

۲) جامعه‌پذیری - کنترل اجتماعی - جامعه‌پذیری - کژروی اجتماعی

۳) جامعه‌پذیری - جامعه‌پذیری - انحراف اجتماعی

(جامعه‌شناسی دهم - درس ۹)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه

کنترل اجتماعی	جامعه‌پذیری
<ul style="list-style-type: none"> مجموعه فعالیت‌هایی برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه نظارت بر عملکرد و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی استفاده از روش‌های تبلیغ و اقناع، تشویق و پاداش و تنبیه و مجازات برای پیشگیری و کنترل کژروی‌های اجتماعی 	<ul style="list-style-type: none"> فرایند مشارکت فرد در جهان اجتماعی مسیر شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد آموزش اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی در جهان اجتماعی به افراد در جهت حفظ بقا و تداوم جهان اجتماعی آشنایی با نقش، موقعیت و حقوق و تکالیف خود در جهان اجتماعی

پاسخ تشریحی در تمامی بخش‌های جهان اجتماعی، سازوکارهایی مانند نصب دوربین‌های مداربسته برای نظارت و کنترل اجتماعی اعضا وجود دارد. جامعه برای تداوم خود، از طریق عواملی مانند خانواده و مدرسه، عقاید و ارزش‌ها را به افراد آموزش می‌دهد که به این فرایند جامعه‌پذیری می‌گوییم. معتادشدن نوجوانان علی‌رغم آموزش جامعه، نشان‌دهنده کژروی اجتماعی است؛ زیرا به کنش‌هایی مانند استفاده از دخانیات و به تبع آن معتادشدن که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کژروی اجتماعی می‌گویند.

تست و پاسخ ۲۹

عبارت‌های کدام گزینه به ترتیب مربوط به مصادیق «الف»، «ب» و «ج» در جدول زیر است؟

پیامد	علت
«ب»	قدرت اقناع بیشتر یک فرهنگ
برآورده‌ساختن انتظارات جامعه	«ج»
«الف»	فقدان روش‌های مناسب برای کنترل اجتماعی

۱) ایجاد مشکل در بازتولید فرهنگ - سازگاربودن با فطرت آدمیان - داوری و ارزیابی شیوه‌های مختلف زندگی
 ۲) کژروی‌های اجتماعی - برخورداری فرهنگ از ظرفیت‌های منطقی و عقلانی - بر عهده گرفتن نقش‌های مورد انتظار جامعه توسط افراد
 ۳) تهدید دوام و بقای جهان اجتماعی - بهتر انجام‌دادن کنش‌های متناسب با فرهنگ توسط افراد - رعایت نقش‌ها توسط افراد
 ۴) آسیب فرهنگی در جهان اجتماعی - آثار عمیق‌تر روش‌های کنترل اجتماعی در جامعه - تعیین انتظارات جامعه از طریق هنجارها و الگوهای عمل

(جامعه‌شناسی دهم - درس ۹)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

علوم اجتماعی

مشاوره تا به حال در کنکور سؤالات علت و معلولی جدولی نداشتیم اما احتمال طرح آن‌ها در کنکورهای پیش رو دور از انتظار نیست. برای حل سؤالات جدولی باید به ترتیب حروف در جدول دقت کنید تا دچار اشتباه نشید و در دام تستی گیر نیفتید. علاوه بر این، در هر بخش از متن درسی که کلماتی مانند به علت، زیرا، چون، باعث، بنابراین، به دلیل و ... دیدید، بخش علت و معلول اون عبارت رو تعیین کنید تا سریع‌تر به این تیپ سؤالات پاسخ دهید.

درس نامه

روش‌های پیشگیری و کنترل کزروی اجتماعی	
<ul style="list-style-type: none"> جهان اجتماعی از طریق آموزش، عقاید و ارزش‌های خود را به گونه‌ای ترویج می‌کند که افراد برای پذیرش آن‌ها قانع شوند. اقتناع روشی است که به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود. هر چه قدرت اقتناع یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند. فرهنگ‌هایی از قدرت اقتناعی بیشتری برخوردارند که: <ol style="list-style-type: none"> ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند. با فطرت آدمیان سازگارترند. 	تبلیغ و اقتناع
<ul style="list-style-type: none"> جهان اجتماعی افرادی را که مطابق ارزش‌ها و قواعدش عمل کنند، تشویق می‌کند و به آن‌ها پاداش می‌دهد و کسانی را که دچار کزروی اجتماعی شده باشند، تنبیه و مجازات می‌کند. به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شوند: <ol style="list-style-type: none"> شیوه غیررسمی: بیشتر در خانواده، همسالان یا به وسیله عموم افراد جامعه انجام می‌شود و آثار و نتایج عمیق‌تری دارد. شیوه رسمی: بیشتر توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی مانند ادارات، پلیس، دادگاه و زندان صورت می‌گیرد. 	تشویق و پاداش، تنبیه و مجازات

آزمون چهارم حضوری

دهم انسانی

پاسخ تشریحی هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد (علت)، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد، بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود (پیامد). (الف)
 هر چه قدرت اقتناع یک فرهنگ بیشتر باشد (علت)، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند (پیامد). (ب)
 انتظارات جامعه از طریق الگوهای عمل یا همان هنجارها در حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌های اجتماعی نمودار می‌شوند. افرادی که این نقش‌ها را به عهده می‌گیرند، باید با رعایت آن‌ها (علت) انتظارات جامعه را برآورده سازند (پیامد). (ج)

تست و پاسخ ۳۰

نوع هر یک از تحک‌های اجتماعی زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- دانش‌آموزی که با قبولی در آزمون تیزهوشان، به مدرسه‌ای دیگر در همان شهر محل سکونت خود می‌رود.
- کارمندی که برای تغییر موقعیت خود، شغلی مشابه شغل کارمندی انتخاب می‌کند.
- فرزند یک پزشک که به تبعیت از پدر خود، در رشته پزشکی مشغول به تحصیل می‌شود.

- (۱) صعودی و درون‌نسلی - میان‌نسلی و افقی - صعودی و میان‌نسلی
 (۲) میان‌نسلی و افقی - افقی و درون‌نسلی - میان‌نسلی و افقی
 (۳) صعودی و درون‌نسلی - افقی و درون‌نسلی - افقی و میان‌نسلی
 (۴) میان‌نسلی و افقی - میان‌نسلی و صعودی - میان‌نسلی و صعودی

(پایه‌شناسی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه • انواع تحک‌های اجتماعی

- تقسیم‌بندی اول
- صعودی: جابه‌جایی فرد به یک موقعیت اجتماعی بالاتر و بهتر
  - افقی: جابه‌جایی فرد به موقعیت اجتماعی مشابه موقعیت قبلی
  - نزولی: جابه‌جایی فرد به یک موقعیت اجتماعی پایین‌تر
- تقسیم‌بندی دوم
- درون‌نسلی: تحک اجتماعی یک فرد در طول زندگی خودش
  - میان‌نسلی: تحک اجتماعی یک فرد نسبت به نسل‌های دیگر مانند والدینش

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

علوم اجتماعی

پاسخ تشریحی قبولی در مدرسه تیزهوشان، یک تحرک اجتماعی صعودی است؛ زیرا فرد ارتقا یافته است و با توجه به این که این تغییر جایگاه و موقعیت را فرد در طول زندگی خودش تجربه کرده، تحرک اجتماعی درون نسلی است. تغییر موقعیت شغلی، لزوماً تحرک اجتماعی صعودی نیست، بلکه در صورتی صعودی است که جایگاه فرد را ارتقا دهد. بنابراین می توان آن را تحرک اجتماعی افقی در نظر گرفت. از طرفی چون این تحرک توسط یک فرد در طول زندگی خودش رخ داده، تحرک اجتماعی درون نسلی است. فرزند یک پزشک، همانند پدر خود می خواهد به پزشکی بپردازد. در نتیجه این تحرک، موقعیت اجتماعی فرد را تغییر نمی دهد، بنابراین تحرک اجتماعی از نوع افقی است و چون تحرک اجتماعی فرد نسبت به والدینش بررسی شده است، تحرک اجتماعی میان نسلی است.

تست و پاسخ ۳۱

در رابطه با طبقه متوسط جامعه فئودالی، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) طبقه‌ای از مردم عادی بودند که نه اشراف بودند و نه رعیت. - هويت منفی و پست داشت. - با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی به آن‌ها اعتبار بخشید.
- ۲) خود را تولیدکننده و مفید و رعیت را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد. - از آن‌ها به عنوان طبقه سوم یاد می‌شد. - شامل صراف، بتا، کفاش و ... بود.
- ۳) این طبقه همان طبقه متوسط بود. - به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد. - با وجود این که از نظر قانونی پذیرفته نشده بود اما از نظر اجتماعی از اعتبار و اهمیت برخوردار بود.
- ۴) موقعیت اجتماعی آن‌ها به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت. - جهت کسب اعتبار برای خودش، به ارزیابی گروه‌های دیگر براساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها پرداخت. - عملکرد این طبقه در نهایت به شکل‌گیری جوامعی انجامید که در آن‌ها وضعیت اقتصادی افراد، موقعیت اجتماعی آن‌ها را معین می‌کرد.

(پایه‌شناسی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره بهترین روشی که باعث می‌شود سؤالات مربوط به انواع جوامع، نظریات و اصطلاحات را به درستی و در کوتاه‌ترین زمان پاسخ بدید. خلاصه‌کردن ویژگی‌های هر کدام از آن‌ها و مقایسه با یکدیگر هست.

درس نامه

- جامعه فئودالی غربی: جامعه‌ای است که موقعیت اجتماعی افراد در آن به رابطه آن‌ها با زمین بستگی دارد.
- ویژگی‌های طبقه سوم (طبقه متوسط) جامعه فئودالی:
- به دلیل این که طبقه‌ای از مردم عادی هستند که نه اشراف بودند و نه رعیت، از آن‌ها به عنوان طبقه سوم یاد می‌شد.
- شامل صراف، بتا، کفاش و ... بود.
- هويت منفی و پست داشت و از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود، ولی به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد.
- جهت کسب اعتبار برای خودش، به ارزیابی گروه‌های دیگر براساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها پرداخت.
- با ارزیابی اشراف آن‌ها را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد و خود را تولیدکننده و مفید می‌دانست.
- پذیرش این معیار (ارزیابی افراد صرفاً براساس معیار فایده‌مندی) توسط عموم مردم به پیدایش فرهنگ فایده‌گرایی منجر شد.

پاسخ تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) درست - درست - نادرست (با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی آن‌ها را بی اعتبار ساخت).
- ۲) نادرست (خود را تولیدکننده و مفید و اشراف را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد). - درست - درست
- ۳) درست - درست - نادرست (از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود).

تست و پاسخ ۳۲

موارد کدام گزینه، به ترتیب در ارتباط با فرصت‌های تغییرات هویتی در فرهنگ‌های «سکولار»، «سرمایه‌داری» و «معنوی» درست است؟

- ۱) عدم امکان بروز هویت دینی افراد - تعیین قواعد براساس ارزش‌های اقتصادی - به رسمیت شناختن هویت‌های نفی‌کننده ابعاد متعالی
- ۲) نفی هویت‌های معنوی و الهی - تأکید بر ارزش‌های نژادی - نفی هویت‌های غیردینی و غیرمعنوی افراد در جامعه
- ۳) فراهم‌بودن امکان رأی‌دادن به قوانین الهی - اصالت‌دادن به ارزش‌های اقتصادی - امکان بروز و ظهور اجتماعی هویت‌های دینی و معنوی
- ۴) منع فعالیت‌های آشکارکننده هویت دینی افراد - فراهم‌کردن امکان تحرک اجتماعی صعودی برای صاحبان ثروت - عدم پذیرش هویت‌های نفی‌کننده ابعاد معنوی

(پایه‌شناسی دهم - درس ۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

علوم اجتماعی

درس نامه...

در جهان‌های اجتماعی مختلف، فرصت‌های پیش روی افراد برای تحرک اجتماعی و کسب هویت‌های جدید، متفاوت است. هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌هایی که دارد، برخی تغییرات هویتی و تحرک‌های اجتماعی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند.

انواع جوامع	فرصت‌ها و محدودیت‌های تغییرات هویتی
جهان آپارتاید (جدانزادی)	صرفاً برای یک نژاد خاص، امکان تحرک اجتماعی صعودی را فراهم می‌آورد.
جهان سرمایه‌داری	تحرک اجتماعی صعودی را تنها برای کسانی ممکن می‌سازد که منابع ثروت را در اختیار دارند.
جهان سکولار (دنیوی)	تحرک اجتماعی را در محدوده ارزش‌های دنیوی و این‌جهانی به رسمیت می‌شناسد؛ بنابراین هویت دینی و معنوی افراد در این نوع جوامع، نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد.
جهان دینی (معنوی)	هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی انسان را نفی کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.

پاسخ تشریحی در جهان سکولار، فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند، منع می‌شود.

جامعه‌ای مانند سرمایه‌داری که قواعد و ارزش‌های آن براساس ارزش‌های اقتصادی است، تحرک اجتماعی صعودی را تنها برای کسانی ممکن می‌سازد که منابع ثروت را در اختیار دارند.

در یک جهان دینی و معنوی، هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی انسان را نفی کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) درست - درست - نادرست (مربوط به فرهنگ سکولار است).

۲) درست - نادرست (مربوط به فرهنگ سکولار است). - درست

۳) نادرست (مربوط به فرهنگ معنوی است). - درست - درست

تست و پاسخ ۳۳

کدام گزینه به ترتیب، پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

- علل درونی تعارض فرهنگی ناشی از چیست؟
- انتظارات جامعه از چه طریقی در حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌های اجتماعی نمودار می‌شوند؟
- کدام شیوه تشویق و تنبیه، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد؟

- ۱) نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی - عقاید و ارزش‌ها - شیوه‌ای که توسط عموم افراد جامعه انجام می‌شود.
- ۲) تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر - الگوهای عمل - شیوه رسمی
- ۳) تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر - نهادها - شیوه‌ای که توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی انجام می‌شود.
- ۴) نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی - هنجارها - شیوه غیررسمی

(جامعه‌شناسی دهم - درس‌های ۹ و ۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه...

اگر تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد و شیوه‌هایی از زندگی را که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند به دنبال بیاورد، به تعارض فرهنگی منجر می‌شود که اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد.

علل تعارض فرهنگی: درونی: نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی
بیرونی: تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر

پاسخ تشریحی تعارض فرهنگی، گاهی ناشی از علل درونی است و به نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی بازمی‌گردد و گاه ناشی از علل بیرونی است و پیامد تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر است.

انتظارات جامعه از طریق الگوهای عمل یا همان هنجارها در حقوق و تکالیف مربوط به نقش‌های اجتماعی نمودار می‌شوند. شیوه غیررسمی تشویق و تنبیه که توسط عموم افراد جامعه انجام می‌گیرد، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد.

تست و پاسخ ۳۴

هر یک از مفاهیم « باز تولید هویت اجتماعی»، «تعارض فرهنگی» و «انسداد اجتماعی» در جهان اجتماعی مبین چیست؟

(۱) پایداری و ویژگی‌های اساسی هویت اجتماعی با وجود پذیرش تغییرات - پیامد رواج شیوه‌هایی از زندگی است که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند. - به معنای مسدود بودن راه هرگونه تحرک اجتماعی است.

(۲) انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر - منجر به پیدایش تغییرات هویتی در درون مرزهای مقبول جامعه جهانی می‌شود. - افراد محروم و کم‌تر برخوردار جامعه به موقعیت‌های اجتماعی بالاتر امکان دسترسی ندارند.

(۳) شکل‌گیری براساس جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد. - بیشتر در جوامعی وجود دارد که موقعیت اجتماعی افراد براساس ویژگی‌هایی مانند ثروت و قدرت تعیین می‌شود.

(۴) چگونگی شکل‌گیری و تداوم هویت اجتماعی - علت شکل‌گیری آن، تغییرات هویتی فراتر از فرصت‌های موجود در جهان اجتماعی است. - در بسیاری از جوامع که مبتنی بر ویژگی‌های اکتسابی هستند، شرایط به‌گونه‌ای است که در عمل، راه تحرک اجتماعی بر محرومان جامعه بسته می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

(پایانه‌شناسی دهم - درس‌های ۹ و ۱۰)

پاسخ تشریحی باز تولید هویت اجتماعی به معنای انتقال هویت اجتماعی از نسلی به نسل دیگر است به‌گونه‌ای که علی‌رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اساسی آن پایدار می‌مانند و دوام می‌آورند. این فرایند از طریق جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی صورت می‌گیرد. تغییرات هویتی افراد، گاه از مرزهای مورد قبول جهان اجتماعی فراتر می‌رود. اگر تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد و شیوه‌هایی از زندگی را که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند به دنبال بیاورد، به تعارض فرهنگی منجر می‌شود (رد ۲) که اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد.

مسدود بودن راه ارتقا و تحرک اجتماعی صعودی را انسداد اجتماعی می‌گویند (رد ۱). انسداد اجتماعی بیشتر در جوامعی وجود دارد که موقعیت اجتماعی افراد براساس ویژگی‌های انتسابی مانند وراثت، نژاد و ... تعیین می‌شود (رد ۲)؛ ولی در بسیاری از جوامع که مبتنی بر ویژگی‌های اکتسابی هستند نیز شرایط به‌گونه‌ای است که در عمل، راه تحرک اجتماعی بر محرومان جامعه بسته می‌شود؛ مثلاً در جوامعی که رده‌بندی موقعیت‌های اجتماعی براساس سرمایه اقتصادی است، محرومان با انسداد اجتماعی مواجه‌اند.

تست و پاسخ ۳۵

به ترتیب صحیح و غلط بودن موارد زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- منظور از تحرک اجتماعی، جایگاهی است که فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد.
  - در جامعه سرمایه‌داری، مالکیت ثروت همراه با شغل از پایه‌های اساسی هویت‌یابی افراد است.
  - امر به معروف و نهی از منکر در همه موارد، همگانی و به عهده همه افراد جامعه است.
  - فطرت آدمی و شکوفایی آن، شدت و ضعف می‌پذیرد و امکان انحراف از آن و سرکوب و نابودی آن وجود دارد.
- (۱) غ - ص - غ - غ (۲) ص - غ - ص - ص (۳) غ - ص - غ - ص (۴) ص - ص - ص - غ

پاسخ: گزینه ۱

(پایانه‌شناسی دهم - درس‌های ۹ و ۱۰)

پاسخ تشریحی تشریح موارد نادرست:

منظور از موقعیت اجتماعی، جایگاهی است که فرد در جامعه یا در یک گروه اجتماعی دارد.

امر به معروف و نهی از منکر در برخی موارد همگانی است.

فطرت آدمی به طور کامل سرکوب و نابود نمی‌گردد.

نکته امر به معروف و نهی از منکر سطوح متفاوتی نیز دارد. در مواردی، همگانی و به عهده همه افراد جامعه است و در برخی موارد، وظیفه سازمان‌های رسمی و حکومتی است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

عربی، زبان قرآن: صفحه‌های ۶۷ تا ۸۰

• عَيِّنِ الْأَنْسَبَ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۳۶ - ۴۲):

تست و پاسخ ۳۶

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾:

- ۱) بگو در زمین حرکت کنید پس بنگرید که چگونه خلقت شروع شد!
- ۲) گفت سیر کنید و در زمین بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرد!
- ۳) گفتمی در زمین بگردید پس من چگونه آفرینش را دیدم!
- ۴) بگو در زمین بگردید و بنگرید چگونه آفرینش را آغاز کرد!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه ۶۷)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره اولین تست ترجمه در درس عربی آیه است؛ بنابراین خواندن ترجمه آیات کتاب درسی با توجه به بودجه‌بندی هر آزمون می‌تواند پنج درصد نصیب داوطلب کند.

خودت حل کنی بهتره نوع فعل‌ها بررسی شود؛ هم‌چنین به لازم یا متعدی بودن فعل «بَدَأَ» توجه کن.

درس نامه ..

- فعل لازم: فعلی است که با فاعل کامل می‌شود و معادل فعل «ناگذر» فارسی است.
- فعل متعدی: فعلی است که علاوه بر فاعل به مفعول هم نیاز دارد و معادل فعل «گذرا»ی فارسی است. اعراب مفعول منصوب و علامت آن «فتحه َ / ِ / ُ یاء (ین)» است و در ترجمه با حرف «را» و گاهی با حرف اضافه «با، از» می‌آید.

مثال:

نَجَّحَ الطَّالِبُ. دانش‌آموز موفق شد. (نَجَّحَ: فعل لازم) كَتَبَ الطَّالِبُ التَّمْرِينَ: دانش‌آموز تمرین را نوشت. (كَتَبَ: فعل متعدی)

پاسخ تشریحی ﴿قُلْ (فعل امر): بگو (رد ۲ و ۳) - اُنظُرُوا (فعل امر): بنگرید (رد ۳) - بَدَأَ الْخَلْقَ: آفرینش را آغاز کرد (رد ۱ و ۴)

خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) ترجمه «خلقت شروع شد» برای «بَدَأَ الْخَلْقَ» خطاست.
- ۲) ترجمه «گفت» برای «قُلْ» خطاست. - ترجمه «در زمین» به اشتباه در جمله دوم آمده است.
- ۳) ترجمه «گفتمی» برای «قُلْ» - «من چگونه آفرینش را دیدم» برای «اُنظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ» خطاست.

تست و پاسخ ۳۷

«هذه الحيوانات قد دلت المعالجين التقليديين على الخواص الطبية لكثير من النباتات البرية!»:

- ۱) این حیوانات درمانگران سنتی را بر خواص پزشکی بسیاری از گیاهان صحرایی راهنمایی کرده‌اند!
- ۲) این‌ها حیواناتی هستند که معالجه‌کنندگان قدیمی را با خاصیت‌های پزشکی بسیاری از گیاهان دارویی آشنا کردند!
- ۳) این حیوانات دلیل شفادهندگان سنتی بر خاصیت‌های پزشکی بسیاری از گیاهان بیابانی است!
- ۴) این حیوانات با درمان‌های سنتی بر خواص شفابخش بسیاری از گیاهان صحرایی راهنمایی کرده‌اند!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه ۶۹)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره در تست‌های ترجمه‌ای که اسم اشاره آمده، اسم بعد از آن تعیین‌کننده است. برخی از حروف بر سر فعل، زمان و ترجمه آن‌ها را تغییر می‌دهند؛ پس بهتر است روی ساختار فعل‌ها و زمانشان کار شود.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان عربی

خودت حل کنی بهتره به اسم اشاره و اسم بعد از آن توجه کن. زمان فعل و معنای واژگانی آن را بررسی کن.

درس نامه ● «قد + فعل ماضی» معادل ماضی نقلی است. «قد» بر سر ماضی، برای تأکید و به معنای «قطعاً» است که می‌تواند در ترجمه آورده شود: ذَهَبَ: رَفَت ← قَدْ ذَهَبَ: [قطعاً] رفته است. كَتَبْتُ: نوشتم ← قَدْ كَتَبْتُ: [قطعاً] نوشته‌ام.

پاسخ تشریحی «هذه الحيوانات (اسم اشاره + اسم «ال» دار): این حیوانات (رد ۲) - قَدْ ذَلَّتْ: راهنمایی کرده‌اند (ماضی نقلی؛ رد ۲ و ۳) ● المعالجين التقلیديين (مفعول با صفت): درمانگران سنتی را، معالجه‌کنندگان قدیمی را، شفادهندگان سنتی را (رد ۳ و ۴) خطاهای سایر گزینه‌ها:

۲ ترجمه «این‌ها حیواناتی هستند که» برای «هذه الحيوانات» - «آشنا کردند» برای «قَدْ ذَلَّتْ» خطاست.

۳ ترجمه «دلیل شفادهندگان سنتی ... است» به صورت ترکیب اضافی برای «قَدْ ذَلَّتِ المعالجين التقلیديين» خطاست.

۴ ترجمه «با درمان‌های» برای «المعالجين» خطاست.

تست و پاسخ ۳۸

«كان الزوّار المسنون متعین، فأخذهم السائق سبعة و ثلاثين كيلومتراً بالحافلة حتى يتشرفوا بزيارة مرقد إمامنا الثالث!»:

۱) زائران سالمند و خسته بودند، پس راننده آن‌ها را مسافت سی و هفت کیلومتر با اتوبوس برد تا این که به زیارت آرامگاه سومین امامان تشرف یافتند!

۲) زائران سالمند خسته بودند، پس راننده به وسیله اتوبوس سی و هفت کیلومتر آن‌ها را برد تا به زیارت مرقد امام سومان مشرف شوند!

۳) زائران سالمند خسته شدند، پس راننده آن‌ها را مسافت هفتاد و سه کیلومتر با اتوبوس برد تا این که مفتخر به زیارت مرقد امام سوم ما شوند!

۴) زائران سالمند خسته بودند، پس راننده اتوبوس آن‌ها را گرفت و سی و هفت کیلومتر برد تا برای سومین بار به زیارت قبر امام خود مشرف شوند!

پاسخ: گزینه ۲ (عربی دهم - درس ۵ - صفحه ۷۴)

مشاوره گاهی با این که قواعد مربوط به یک فعل یا اسم در درس‌های آینده بیان خواهد شد، ولی بنابر ضرورت در متن یا تمرینات به کار می‌رود و برای فهم بهتر در بخش واژگان ترجمه آن‌ها آورده می‌شود؛ در این صورت طراح می‌تواند از آن در بخش ترجمه سؤال طرح کند.

خودت حل کنی بهتره فعل‌ها و عدد را بررسی کن.

درس نامه ● «حتى (تا، تا این که) + فعل مضارع» معادل مضارع التزامی (ب + بن مضارع + شناسه) ترجمه می‌شود: يَذْهَبُ: می‌رود ← حَتَّى يَذْهَبُ: تا برود.

تكتبون: می‌نویسید ← حَتَّى تكتبوا: تا بنویسید.

تَقَلَّ (ثلاثي مجزء، متعدی): منتقل کرد، جابه‌جا کرد ← اِنْتَقَلَ (باب افتعال، لازم): منتقل شد، جابه‌جا شد.

پاسخ تشریحی «كان الزوّار المسنون متعین: زائران سالمند خسته بودند (رد ۱ و ۲) - أخذهم السائق: راننده آن‌ها را برد (رد ۴) - بالحافلة: با اتوبوس، به وسیله اتوبوس (رد ۴) - حتى يتشرفوا: تا مشرف شوند، تا این که مفتخر شوند (رد ۱) - إمامنا الثالث: امام سومان، امام سوم ما، سومین امامان (رد ۴) خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱) کلمه «و» میان «سالمند و خسته» اضافه آمده. - ترجمه «تا این که تشرف یافتند» برای فعل «حتى يتشرفوا» خطاست.

۲) ترجمه «شدند» برای «كان» - «هفتاد و سه» برای فعل «سبعة و ثلاثين» خطاست.

۴) ترجمه «آن‌ها را گرفت و برد» برای «أخذهم» - «راننده اتوبوس» به صورت ترکیب اضافی برای «السائق ... بالحافلة» - «برای سومین بار» برای «الثالث» - «امام خود» برای «إمامنا» خطاست.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تست و پاسخ ۳۹

«ذهب الرجل إلى مدينة ساحليّة حتى يذهب إلى عمق المحيط مع صديقه الغوّاص ليلاً و يشاهد الأسماك الملونة المضيئة التي تُحوّل ظلام البحر إلى نهارٍ مُضيءٍ!»: مرد ...

- (۱) به شهری ساحلی رفت تا با دوستش که غوّاص است شبانه به ته اقیانوس برود و ماهی‌های رنگارنگ و درخشانی را ببیند که تاریکی دریاها را به روشنی روز تغییر می‌دهند!
- (۲) با دوست غوّاص خود به شهری ساحلی رفت تا در شب به اقیانوس عمیق برود و ماهی‌های درخشان رنگی که دریای تاریک را به روزی روشن تبدیل می‌کنند، مشاهده کند!
- (۳) به شهری ساحلی رفت تا با دوست غوّاصش شبانه به عمق اقیانوس برود و ماهی‌های رنگارنگ و درخشان را که تاریکی دریا را به روزی روشن تبدیل می‌کنند، ببیند!
- (۴) به ساحل شهر رفت تا در شب با دوست غوّاص خود به عمق اقیانوس بروند و ماهی‌های رنگارنگ درخشانی را ببیند که تاریکی دریا را به روزی روشن تغییر می‌دهند!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه ۶۸)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره گاهی طراح در عبارتی که دو یا چند جمله دارد دست به جابه‌جایی ترکیب‌ها می‌زند تا داوطلب را به چالش بکشد؛ بنابراین کارکردن روی این تیپ از ترجمه‌ها در انتخاب گزینه درست بسیار کمک می‌کند.

خودت حل کنی بهتره ترکیب‌های وصفی را بررسی کن.

درس نامه گاهی یک اسم، مضاف‌الیه و صفت را با هم دارد که به آن، ترکیب وصفی - اضافی گویند. در عربی، اول مضاف‌الیه می‌آید و بعد صفت، ولی در ترجمه فارسی، اول صفت و بعد مضاف‌الیه می‌آید:

عِبَادِ اللَّهِ الصّٰلِحِينَ (عباد: مضاف و موصوف - الله: مضاف‌الیه - الصّٰلِحِينَ: صفة): بندگان درستکار خدا
عیونُها الجمیلة (عیون: مضاف و موصوف - ها: مضاف‌الیه - الجمیلة: صفة): چشم‌های زیبای او

پاسخ تشریحی مدینة ساحلیّة: شهری ساحلی (موصوف و صفت: رد ۴) - حتى يذهب ... [حتى] يُشاهد: تا برود ... و ببیند / مشاهده کند (رد ۴) - عمق المحيط: عمق اقیانوس، ته اقیانوس (رد ۲) - صديقه الغوّاص (ترکیب وصفی - اضافی): دوست غوّاصش، دوست غوّاص خود (رد ۱) - ظلام البحر: تاریکی دریا (رد ۱ و ۲) - نهارٍ مُضيءٍ: روزی روشن (رد ۱) خطاهای سایر گزینه‌ها:

- ۱) ترجمه «دوستش که غوّاص است» برای «صديقه الغوّاص» - «تاریکی دریاها» برای «ظلام البحر» - «روشنی روز» برای «نهارٍ مُضيءٍ» خطاست.
- ۲) ترجمه «دوست غوّاص خود» به اشتباه در جمله اول آمده. - ترجمه «اقیانوس عمیق» برای «عمق المحيط» «دریای تاریک» برای «ظلام البحر» خطاست.
- ۴) ترجمه «ساحل شهر» برای «مدینة ساحلیّة» - «تا بروند ... و ببینند» برای «حتى يذهب ... و يُشاهد» خطاست.

تست و پاسخ ۴۰

عَيْنِ الصّٰحِيحِ:

- (۱) يَلْعُقُ القِطَّ جُرْحَهُ عِدَّةَ مَرَاتٍ حَتَّى يَلْتَمِمْ: گربه زخم خود را چند بار می‌لیسد تا آن را بهبود بخشد!
- (۲) ﴿تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾: آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خودتان را فراموش کرده‌اید!
- (۳) مَا قَسَمَ اللَّهُ للعباد شَيْئاً أَفْضَلَ مِنَ العَقْلِ: خداوند برای بندگانش به چیزی برتر از عقل قسم نخورد!
- (۴) ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾: خدا آرامش خود را بر فرستاده خود و بر مؤمنان فرو فرستاد!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه‌های ۶۸، ۷۳، ۷۸ و ۷۹)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

مشاوره تناسب اسم، فعل، ضمیر، اسم اشاره و ... بایکدیگر در عبارات عربی بسیار مهم است. فعل‌های ثلاثی مزید در ترجمه‌ها بسیار پررنگ هستند.

خودت حل کنی بهتره به فعل‌ها و ضمایر دقت کن. ترکیب اضافی را بررسی کن.

درس نامه ●● فعل ثلاثی مزید در باب تفعیل غالباً متعدی، و در باب تفعّل، غالباً لازم و گاهی متعدی هستند.

نَزَلَ: نازل شد، پایین آمد - نَزَّلَ (باب تفعیل): نازل کرد، پایین آورد - نَتَزَّلَ (باب تفعّل): پایین آمد.
عَلِمَ: دانست - عَلَّمَ (باب تفعیل): یاد داد - تَعَلَّمَ (باب تفعّل): یاد گرفت.

پاسخ تشریحی بدن اردک: جِسْمُ البَطِّ، جِسْمُ البَطَّة (رد ۳) و (۴) «به خاطر وجود روغن: بسبب وجود الزّیت، لوجود الزّیت (رد ۳)» - سطحش:

سطحه (مرجع ضمیر «جسم: مذکر» است؛ رد ۳ و ۴) - تحت تأثیر آب قرار نمی‌گیرد: لا یتأثر بالماء (فعل باب تفعّل، و لازم؛ رد ۱ و ۳) «خطاهای سایر گزینه‌ها:

۱) «لا یؤثر علی» برای «تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد» خطاست و معنای جمله کاملاً فرق دارد: «بدن اردک به خاطر وجود روغن روی سطحش روی آب تأثیر نمی‌گذارد!»

۳) «البطّة لا تتأثر جسمها» برای «بدن اردک ... تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد» - «لأنّ الزّیت یوجد علی سطحها» برای «به خاطر وجود روغن روی سطحش» خطاست.

۴) «البطّ ... علی سطح جسمه» برای «بدن اردک ... روی سطحش» خطاست.

• اقرأ النّصّ التّالي ثمّ أجب عن الأسئلة (۴۳ - ۴۵) بما یتناسب النّصّ:

تضمّ البومات أكثر من مائتي نوع من الطّيور الجارحة (شکاری) اللّيلية، وتتميّز برأس كبير و عريض، و سمع قويّ بکلّتي الأذنين (گوش)، و عيون حادة (تیزبین) و طیران صامت. عيون البومة ثابتة، ولكنّ رأسها يدور مائتين و سبعين درجة. و تعيش أغلبها في الغابات و بعضها في الأماكن المتروكة. تلك تنام أثناء النهار و تخرج للصيد ليلاً. تتغذّى البومات علی الفأرة (موش) و الأرنب (خرگوش) و السنجاب و تأکل بعضها الحشرات؛ لذلك تُعتبر نعمة للفلاحين.

ترجمه متن جغدها شامل بیش از دویست گونه پرنده شکاری شبگرد هستند و با سری بزرگ و پهن و شنوایی قوی با هر دو گوش

و چشمانی تیز و پروازی بی‌صدا متمایز می‌شوند. چشم‌های جغد ثابت است، ولی سرش دویست و هفتاد درجه می‌چرخد. و اغلب آن‌ها در جنگل‌ها و برخی‌شان در مکان‌های متروکه زندگی می‌کنند. آن‌ها در طول روز می‌خوابند و شب برای شکار خارج می‌شوند. جغدها از موش و خرگوش و سنجاب تغذیه می‌کنند و بعضی‌شان حشرات می‌خورند؛ از این رو نعمتی برای کشاورزان به شمار می‌روند.

تست و پاسخ ۴۳

عین الصّحیح علی حسب النّصّ: البومات .....

۲) رأسها صغير ولكنّ عيونها كبيرة جداً!

۴) لا یصدر صوتٌ عنها عند الطّيران!

۱) تصيد الحيوانات الكبيرة!

۳) تعيش مائة نوع منها في الغابات!

(عربی دهم - برگرفته از متن درس ۵ - صفحه ۷۰)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره این درک مطلب پیرامون مطلبی که در متن درس ۵ در مورد جغد آمده، آورده شده است. در این متن بیشتر به خصوصیات

این پرنده پرداخته شده؛ بنابراین یک بار متن را بخوان و زیر موارد مهم خط بکش تا بتوانی به سؤالاتی که نگاه جزئی دارند پاسخ دهی.

تذکر صورت سؤال را با دقت بخوان. تمام گزینه‌ها را بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا مناسب‌ترین گزینه را انتخاب کنی!

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان عربی

پاسخ تشریحی درست را برحسب متن مشخص کن: جغدها .....

- ۱ حیوانات بزرگ را شکار می‌کنند! (خطا)
- ۲ سرشان کوچک، ولی چشمانشان بسیار بزرگ است! (خطا)
- ۳ صد نوع از آن‌ها در جنگل‌ها زندگی می‌کنند! (خطا)
- ۴ هنگام پرواز صدایی از آن‌ها صادر نمی‌شود! (درست)

تست و پاسخ ۴۴

ما هو الخطأ حسب النَّصِّ؟

- ۱) تعتبر الببوت الخربة مكاناً جيداً لعيش البومات!
- ۲) إنَّ دَوْران رأس البومة يُعَوِّض النَّقص في عينيها!
- ۳) تسمع الأذن اليسرى للبومة أفضل من أذنها الأخرى!
- ۴) وجود البوم حول المزرعة مفيدٌ للمحاصيل الزراعيَّة!

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی خطا برحسب متن چیست؟

- ۱) خانه‌های ویران محل مناسبی برای زندگی جغدها شمرده می‌شوند! (درست)
- ۲) چرخش سر جغد نقص را در چشم‌هایش جبران می‌کند! (درست)
- ۳) گوش چپ جغد بهتر از گوش دیگرش می‌شنود! (خطا)
- ۴) وجود جغد در اطراف مزرعه برای محصولات کشاورزی مفید است! (درست)

تست و پاسخ ۴۵

عین الخطأ للكلمات [في التحليل الصرفي و المحل الإعرابي]:

- ۱) تتميز: فعلٌ مضارع - للغائبة - مزيدٌ ثلاثي (له حرفان زائدان: ت، ي) - مصدره: تَمَيَّرَ / فعل و مع فاعله جملة فعلية
- ۲) تضمُّ: فعلٌ متعدي - مفردٌ مؤنثٌ غائب - مجرَّدٌ ثلاثي (مادته: ض م م) / فعل و فاعله «البومات» و الجملة فعلية
- ۳) المتروكة: اسم - مذكرة على وزن «مفعول» - مفرد / صفة و موصوفها «الأماكن و هو جمع مكسّر و مفرد: مكان»
- ۴) تلك: اسم الإشارة للبعيد - مفردٌ مؤنثٌ (مذكرة «هذا») / مبتدأ و الخبر: تنامٌ و الجملة اسمية

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره در این سؤال، تحلیل صرفی کلمات (خصوصیات فردی کلمات) و محل اعراب آن‌ها (نقش آن‌ها) آورده شده است. برای خصوصیات فردی غالباً نیازی به متن نیست، اما برای تشخیص نقش باید به متن مراجعه شود و کلمه در جمله بررسی شود.

درس نامه ●● التحليل الصرفي: بعد از تشخیص نوع کلمه مواردی که تا الان خوانده شد، مورد بررسی قرار می‌گیرد:

- فعل: ماضی یا مضارع یا امر - صیغه چندمی (دو صیغه «مفرد مذکر غائب أو للغائب و مفرد مؤنث غائب أو للغائبة» بیشتر از صیغه‌های دیگر می‌آید) - ثلاثی مجرَّد یا ثلاثی مزید (حروف اصلی، حروف زائد، مصدر، باب و ...) - لازم یا متعدی ...
- اسم: مفرد یا مثنی یا جمع (نوع جمع و مفرد آن) - مذکر یا مؤنث - وزن اسم ...
- المحل الإعرابي: نقش‌های اصلی کلمه در جمله اسمیه (مبتدا و خبر) و فعلیه (فعل، فاعل و مفعول) و نقش‌های فرعی (مضاف‌الیه، صفت و ...)

پاسخ تشریحی شکل درست خطا: مذکره «هذا» ← مذکره «ذلك»

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

• عَيِّنِ الْمُنَاسِبَ لِلجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ الْتَالِيَةِ (٤٦ - ٥٠):

تست و پاسخ ٤٦

عَيِّنِ الْخَطَأَ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) لِلغُرَابِ صَوْتُ يُحَدِّثُ بِهِ بَقِيَّةَ الْحَيَوَانَاتِ حَتَّى تَبْتَعِدَ سَرِيعاً عَنِ مِنتَقَةِ الْخَطَرِ!
- (٢) تَعَلَّمَ الْحَيَوَانَاتُ كَيْفَ تَسْتَعْمَلُ الْعُشْبَ الْمُنَاسِبَ لِلوَقَايَةِ مِنَ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ!
- (٣) لِسَانُ الْقِطِّ مَمْلُوءٌ بِعَدَدٍ تُفَرِّزُ سَائِلاً مُطَهِّراً!
- (٤) هَلْ يُمَكِّنُ إِنْ تَسْتَعِينِ الْبَشَرَ بِالْبِكْتِيرِيَا الْمُضِيئَةِ لِإِنَارَةِ الْمُدُنِ!

(عربی دهم - درس ٥ - صفحه‌های ٦٨ و ٦٩)

پاسخ: گزینه ٢

مشاوره در پاسخ به سؤال «ضبط حرکات» تا این درس، باید به حرکات میانی فعل ماضی و مضارع و مصدر ثلاثی مزید، حرکات ابتدایی یا میانی جمع‌های مکسر، برخی از اسم‌های متشابه، تلفظ فارسی برخی از کلمات عربی توجه داشته باشید.

خودت حل کنی بهتره حرکت عین‌الفعل در فعل ثلاثی مزید را بررسی کن.

درس نامه ●●

● عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) ماضی در همه باب‌ها حرکت فتحه (-) دارد:

أَفْعَلٌ / إِفْتَعَلَ / اِسْتَفْعَلَ / فَعَلَ / فَاعَلَ / تَفَعَّلَ / تَفَاعَلَ

● عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) مضارع در همه باب‌ها حرکت کسره (-) دارد، جز دو وزن «يَتَفَعَّلُ / يَتَفَاعَلُ» از باب «تَفَعَّلَ / تَفَاعَلَ» که فتحه (-) دارد:

يُفْعَلُ / يَفْتَعِلُ / يَنْفَعِلُ / يَسْتَفْعِلُ / يُفَعَّلُ / يُفَاعَلُ

● حرکات ابتدایی و میانی مصدرهای چالشی ثلاثی مزید براساس وزن باب‌ها:

إِفْعَالٌ / اِفْتِعَالٌ / اِسْتِفْعَالٌ / مُفَاعَلَةٌ / تَفَعُّلٌ / تَفَاعُلٌ

پاسخ تشریحی «تَسْتَعْمَلُ» ← «تَسْتَعْمِلُ» به معنای «به کار می‌برد» بر وزن «تَسْتَفْعِلُ» مضارع باب «اِسْتِفْعَالُ» است و عین‌الفعل آن حرکت کسره (-) می‌گیرد.

تست و پاسخ ٤٧

عَيِّنِ الْمُنَاسِبَ فِي الْمَفْهُومِ: «النَّدَمُ عَلَى السُّكُوتِ خَيْرٌ مِنَ النَّدَمِ عَلَى الْكَلَامِ!»

از عالم کرم طلب رایگان کنید!	(١) مزد تلاش علم و عمل خجلت است و بس
تو چرا می‌شنوی؟ این همیشه بوده!	(٢) حرف مردم باد است باورش بیهوده
جوی مشک بهتر که یک توده گل!	(٣) کم‌آواز هرگز نبینی خجل
اندر آخر حرف اول خواندی!	(٤) چون عمل کردی شجر بنشاندی

(عربی دهم - درس ٥ - صفحه ٧٨)

پاسخ: گزینه ٣

مشاوره گاهی سؤال مفهوم از احادیث امامان در کتاب درسی طرح می‌شود، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی می‌تواند از اشعار مرتبط که خارج از کتاب است نیز بیاید؛ بنابراین اگر شما به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه‌داری در انتخاب گزینه مورد نظر طراح تواناتری.

خودت حل کنی بهتره در قدم اول حدیث را ترجمه کن و مفهوم آن را درک کن، سپس بیت شعری مناسب آن را از میان گزینه‌ها انتخاب کن!

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان عربی

پاسخ تشریحی با توجه به ترجمه حدیث «پشیمانی بر سکوت از پشیمانی بر سخن گفتن بهتر است!» از نظر مفهوم، بیت شعری (۲) مناسب است.

تست و پاسخ ۴۸

عین ضمیر «نا» فاعلاً:

- (۱) الحیوانات هي دَلِيلُنَا فِي التَّعْرِفِ عَلَى الْخَوَاصِّ الطَّبِيعِيَّةِ لِلنباتات البرية! (۲) في البداية تَشْرَفُنَا بِزيارة العتبات المقدَّسة في المَدَن الأربعة!
(۳) إِنَّا لَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نُدِيرَ عَيْنِنَا كالجِرَاءِ!
(۴) سوف يأخذنا الغَوَاصُّ إلى أعماق البحار لرؤية الأسماك!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه‌های ۶۸، ۶۹، ۷۲، ۷۳ و ۷۴)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره ضمایر متصل در بخش ترجمه یکی از تکنیک‌های پرتکرار است و در بخش قواعد می‌تواند چالشی شود؛ بنابراین یادگیری ضمایر به‌ویژه ضمایر متصل و نقش و ترجمه آن‌ها هم در فهم درس عربی و هم در پاسخ به سؤالات ترجمه و قواعد بسیار مهم است.

خودت حل کنی بهتره ضمیر «نا» را در فعل‌ها بررسی کن.

درس نامه

• ضمیر متصل «نا» در ماضی صیغه متکلم مع‌الغیر، نقش فاعل دارد و در سایر فعل‌ها (ماضی به‌جز صیغه متکلم مع‌الغیر، مضارع و امر) نقش مفعول دارد:
شاهدنا (ماضی للغائب + نا: مفعول): ما را دید - شاهدنا (امر + نا: مفعول): ما را ببین - شاهدنا (مضارع + نا: مفعول): ما را می‌بیند - شاهدنا (ماضی متکلم مع‌الغیر و «نا: فاعل»): دیدیم.

پاسخ تشریحی بررسی ضمیر «نا» در گزینه‌ها:

- (۱) دَلِيلُنَا (دَلِيلٌ: خبر از نوع اسم + نا: مضاف‌إليه): راهنمای ما (خطا)
(۲) تَشْرَفْنَا (فعل ماضی للمتکلم مع‌الغیر و «نا: فاعل»): مشرف شدیم. (درست)
(۳) إِنَّا (حرف «إِنْ» + نا: همانا ما - عَيْنِنَا (اسم مثنی «عَيْنِي» مفعول) + نا: مضاف‌إليه): چشم‌هایمان را. (خطا)
(۴) سوف يأخذنا (سوف + فعل مضارع = آینده + نا: مفعول): ما را خواهد برد. (خطا)

تست و پاسخ ۴۹

عین ما فيه الخبر من نوعيه (الاسم و الجملة):

- (۱) الحَسَدُ يَأْكُلُ الحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الحَطَبَ!
(۲) العِلْمُ صَيِّدٌ وَ الكِتَابَةُ قَيْدٌ!
(۳) خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَ أَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي!
(۴) عَيْنُ اليَوْمَةِ لَا تَتَحَرَّكُ فَهِيَ ثَابِتَةٌ!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه‌های ۷۰، ۷۲، ۷۳، ۷۸ و ۷۹)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره گاهی در قواعد، دسته‌بندی مستقیم در کتاب درسی آورده نشده، اما دبیر یا دانش‌آموز می‌تواند آن قاعده را به صورت نمودار یا جدول دسته‌بندی کند. در قواعد درس ۵ دسته‌بندی مستقیم از انواع خبر نیامده، اما در توضیحات انواع خبر وجود دارد و طراح نیز می‌تواند از آن سؤال طرح کند.

خودت حل کنی بهتره ابتدا بررسی کن که گزینه دو جمله اسمیه دارد یا نه، سپس دنبال خبر به شکل اسم و فعل بگرد.

درس نامه • خبر در جمله اسمیه بر سه نوع است: اسم - جمله (فعل) - جار و مجرور یا ظرف (در طرح سؤال از خبر از نوع جار و مجرور یا ظرف اسم برده نمی‌شود، ولی وجود دارد).
التَّلْمِيذُ نَاجِحٌ. (التَّلْمِيذُ: مبتدا - نَاجِحٌ: خبر از نوع اسم): دانش‌آموز موفق است.
هُوَ يَنْجِحُ (هُوَ: مبتدا - يَنْجِحُ: خبر از نوع جمله [فعلیه]): او موفق می‌شود.
عَلِيٌّ فِي المَدْرَسَةِ عِنْدِي (عَلِيٌّ: مبتدا - فِي المَدْرَسَةِ: خبر از نوع جار و مجرور / عِنْدِي: خبر از نوع ظرف): علی در مدرسه / نزد من است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

زبان عربی

پاسخ تشریحی

- ۱) یک جمله اسمیه دارد: «الحَسَدُ: مبتدا - يَأْكُلُ: خبر از نوع جمله» (خطا)
- ۲) دو جمله اسمیه دارد: «العِلْمُ / الكتابة: مبتدا - صَيِّدٌ / قَيْدٌ: خبر از نوع اسم» (خطا)
- ۳) دو جمله اسمیه دارد: «خَيْرٌ (اول) / أنا: مبتدا - خَيْرٌ (دوم) / خَيْرٌ: خبر از نوع اسم» (خطا)
- ۴) دو جمله اسمیه دارد: «عَيْنٌ / هي: مبتدا - لا تَتَحَرَّكُ: خبر از نوع جمله [فعلیه] / ثابتَةٌ: خبر از نوع اسم» (درست)

تست و پاسخ ۵۰

عَيْنُ الْمَفْعُولِ مَوْصُوفًا:

- ۱) يَزْرَعُ الْفَلَّاحُ الْمَجْدَ أَشْجَارِ التَّنْفَاحِ!
- ۲) لِلْغُرَابِ صَوْتٌ يُحَذِّرُ بِهِ الْحَيَوَانَاتِ الصَّغِيرَةَ حَتَّى تَتَبَعَدَ عَنِ الْخَطَرِ!
- ۳) تَعْيِشُ حَيَوَانَاتٌ مَائِيَّةٌ فِي أَعْمَاقِ الْمُحِيطِ!
- ۴) شَاهِدِ الْعَوَاصِنِ مِثَالَ الْمَصَابِيحِ الْمُلَوَّنَةِ فِي الْمَحِيطَاتِ!

(عربی دهم - درس ۵ - صفحه‌های ۶۸، ۷۱، ۷۲ و ۷۳)

پاسخ: گزینۀ ۲

مشاوره گاهی سؤال ترکیبی داده می‌شود. به این صورت که نقش و نوع اسم، نقش و مضاف، یا نقش و موصوف بودن اسم و ... با هم خواسته می‌شود. بهتر است بعد از تسلط به قواعد و زدن تست‌های ساده، تست‌های ترکیبی هم کار شود.

خودت حل کنی بهتره با دو روش می‌توانی به جواب برسی: مفعول را پیدا کنی و بعد ببینی صفت دارد یا ترکیب وصفی را پیدا کنی و بعد ببینی موصوفش، نقش مفعول دارد یا نه.

درس نامه ●● نقش‌های فاعل، مفعول، مبتدا، خبر می‌توانند برای خود صفت یا مضاف‌الیه داشته باشند. اگر صفت بگیرند، خودشان موصوف می‌شوند و اگر مضاف‌الیه بگیرند خودشان مضاف می‌شوند:

الْبَطُّ طَائِرٌ مَائِيٌّ. (البطُّ: مبتدا - طائرٌ: خبر و موصوف - مائِيٌّ: صفت)

ثَمْرَةٌ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ. (ثَمْرَةٌ: مبتدا و مضاف - الْعِلْمِ: مضاف‌الیه - إِخْلَاصُ: خبر و مضاف - الْعَمَلِ: مضاف‌الیه)

تَنْبِيهُ الْأَسْمَاكُ الْمَضِيئَةُ ظِلَامَ الْبَحْرِ. (الْأَسْمَاكُ: فاعل و موصوف - الْمَضِيئَةُ: صفت - ظِلَامَ: مفعول و مضاف - الْبَحْرِ: مضاف‌الیه)

نکته موصوف و مضاف، نقش محسوب نمی‌شوند.

پاسخ تشریحی

- ۱) «أشجار: مفعول و مضاف - التَّنْفَاحِ: مضاف‌الیه» (خطا)
- ۲) «الحيوانات: مفعول و موصوف - الصَّغِيرَةَ: صفت» (درست)
- ۳) «حيوانات: فاعل و موصوف - مَائِيَّةٌ: صفت» (خطا)
- ۴) «مئات: مفعول و مضاف - المَصَابِيحِ: مضاف‌الیه و موصوف - المُلَوَّنَةُ: صفت» (خطا)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تاریخ

تاریخ: صفحه‌های ۸۰ تا ۹۸

تست و پاسخ (۵۱)

کدام گزینه دربارهٔ سومین پادشاه مادی درست است؟

منظور «هووخشتر» است.

- (۱) به خاطر سرگرم شدن به خوشگذرانی و مال اندوزی، زمینهٔ فتح هگمتانه به دست کورش هخامنشی را فراهم آورد.
- (۲) با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف، قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد.
- (۳) پس از متحد کردن قبایل مادی، شهر هگمتانه را بنا کرد و آن را مرکز حکومت خود قرار داد.
- (۴) با حکومت آشور علیه بابل متحد شد و به حاکمیت بابل بر بین‌النهرین پایان داد.

پاسخ: گزینه ۲

(تاریخ دهم - درس ۹ - ماد در اوج قدرت)

مشاوره توی سوالات غیر مستقیم، در اولین قدم باید مجهول سؤال رو برای خودت معلوم کنی و بعد بری سراغ گزینه‌ها؛ مثلاً توی این سؤال، قبل از هر چیز باید تشخیص بدی که سومین پادشاه مادی کی بوده (هووخشتر) و بعد بری ببینی کدوم گزینه دربارهٔ اون درسته.

درس نامه بر پایهٔ تحقیقات صورت گرفته در دو قرن اخیر، مادی‌ها بنیان‌گذار نخستین حکومت آریایی در ایران شناخته می‌شوند. مهم‌ترین پادشاهان حکومت ماد عبارت بودند از:

<ul style="list-style-type: none"> ● قبایل پراکندهٔ ماد، پس از متحد شدن، او را به پادشاهی برگزیدند. ● شهر هگمتانه یا اکباتان (همدان امروزی) را بنا کرد و آن را مرکز حکومت خود قرار داد. 	دهیوک (دیاکو) مؤسس حکومت ماد
<ul style="list-style-type: none"> ● با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف ماد، پارس و ... قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد. ● با حکومت بابل علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد. 	هووخشتر (سومین پادشاه مادی)
<ul style="list-style-type: none"> ● لیاقت و درایت پدر را نداشت و دوران طولانی سلطنت خود را صرف خوشگذرانی و گردآوری ثروت کرد؛ در نتیجه، بزرگان طوایف ماد و مردم بر ضد او با کورش هخامنشی همدست شدند و با فتح هگمتانه به دست کورش، حکومت ماد برافتاد. 	آستیگ (پسر و جانشین هووخشتر و آخرین پادشاه مادی)

پاسخ تشریحی حکومت ماد در زمان فرمانروایی سومین پادشاه مادی به اوج قدرت رسید. او با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف ماد، پارس و ... قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) دربارهٔ «آستیگ»، آخرین پادشاه مادی، درست است.
- ۲) دربارهٔ «دهیوک»، نخستین پادشاه مادی، درست است.
- ۳) «آشور» و «بابل» جابه‌جا آمده است.

دام تستی چون یکی از اقدامات مهم هووخشتر، اتحاد با یکی از حکومت‌های بین‌النهرین (بابل)، علیه یکی دیگه از حکومت‌های اون منطقه (آشور) بوده، اگه حواست نباشه که توی ۳ جای آشور و بابل با هم عوض شده، ممکنه توی دام این گزینه بیفتی.

تست و پاسخ (۵۲)

کدام گزینه دربارهٔ تقدم و تأخر زمانی رویدادهای منسوب به کورش کبیر درست است؟

- (الف) سرزمین‌های سوریه، فلسطین و فنیقیه (لبنان امروزی) را تحت فرمان هخامنشیان درآورد.
- (ب) به آسیای صغیر لشکر کشید و با فتح سارد، پایتخت لیدی، با یونان همسایه شد.
- (ج) با کشورگشایی در شرق فلات ایران، مناطق وسیعی را به قلمرو خود افزود.
- (د) بدون جنگ و خونریزی وارد شهر بابل شد و آن‌جا را تسخیر کرد.

- (۱) «الف» و «د» مقدم بر «ب» و «ج» رخ داده است.
- (۲) «ج» و «د» مقدم بر «الف» و «ب» رخ داده است.
- (۳) «ب» مقدم بر «ج» و «الف» مؤخر بر «د» به وقوع پیوسته است.
- (۴) «ب» مؤخر بر «الف» و «د» مقدم بر «ج» به وقوع پیوسته است.

(تاریخ دهم - درس ۹ - تأسیس حکومت هخامنشی)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تاریخ

مشاوره برای پاسخ به این سؤال و سؤالات مشابه اون، باید تمرین کنی که موقع مطالعه درس تاریخ، بر ای خودت «خط زمان» ترسیم کنی؛ در غیر این صورت، امکان این که اشتباه کنی خیلی زیاده.

درس نامه

یکی از نوادگان هخامنش، به نام کورش (کورش دوم)، که بر انشان حکومت می کرد، قبیله های پارسی ناراضی از سلطه مادی ها را متحد کرد. کورش، سپس با جلب حمایت بزرگان مادی، آستیاگ (آخرین پادشاه مادی) را از میان برداشت و پادشاهی هخامنشیان را بنیان نهاد.

پاسخ تشریحی ترتیب اقدامات کورش به شرح زیر بوده است:

- به آسیای صغیر لشکرکشی کرد و حکومت لیدی و سایر دولت - شهرهای آن جا را شکست داد و شهر تروتمند سارد، پایتخت لیدی و تمامی آسیای صغیر را به تصرف خود درآورد؛ در نتیجه این فتوحات، حکومت هخامنشیان به ثروت هنگفتی دست یافت و با دولت - شهرهای یونانی همسایه شد.
  - چند سالی در مناطق شرقی فلات ایران سرگرم کشورگشایی بود و مناطق وسیعی را به قلمرو خود افزود.
  - در سال ۵۳۹ ق.م بدون جنگ و خونریزی وارد بابل شد و این شهر را فتح کرد.
  - به دنبال تسخیر بابل، تمامی بین النهرین و نیز سرزمین های سوریه، فلسطین و فنیقیه (لبنان امروزی)، تحت فرمان هخامنشیان درآمد.
- بنابراین، ترتیب درست عبارت های سؤال این گونه است: ب ← ج ← د ← الف

دام تستی اگه تصور کنی که کورش اول تکلیف غرب ایران رو به صورت کامل مشخص کرده و بعد رفته سراغ مناطق شرقی، ممکنه توی دام [۴] بیفتی؛ اما حواست باشه که کورش اول رفت سراغ آسیای صغیر (لیدی) و با فتح شهرهای اون جا با یونان همسایه شد، بعد اومد سراغ مناطق شرقی ایران و آخر سر هم تکلیف بابل و سواحل غربی دریای مدیترانه (سوریه، لبنان و ...) رو روشن کرد. این ترتیب رو همیشه یادت باشه.

تست و پاسخ ۵۳

به ترتیب، علت وقوع و نتیجه نبرد ماراتن میان هخامنشیان و دولت - شهر آتن چه بود؟

- ۱) اقدام ناوهای هخامنشی برای تصرف جزایر تحت حاکمیت آتن در دریای اژه - عقب نشینی آتنی ها
- ۲) نقش داشتن آتنی ها در آتش زدن شهر سارد، یکی از شهرهای هخامنشی - پیروزی هخامنشیان
- ۳) اقدام ناوهای هخامنشی برای تصرف جزایر تحت حاکمیت آتن در دریای اژه - عقب نشینی هخامنشیان
- ۴) نقش داشتن آتنی ها در آتش زدن شهر سارد، یکی از شهرهای هخامنشی - پیروزی آتنی ها

(تاریخ دهم - درس ۹ - رقابت و درگیری یونان با ایران)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره جنگ ها همیشه یکی از مباحث مهم درس تاریخ هستن؛ پس اسم جنگ ها، محل وقوع اون ها، طرفین جنگ ها (این که کی با کی جنگیده) و نتیجه جنگ ها رو خوب به خاطر بسپار.

درس نامه

داریوش بزرگ، در اواخر پادشاهی خود، با مشکلاتی در غرب قلمرو خود روبه رو شد که به بروز جنگ با یونانیان انجامید و تا روزگار جانشینش، خشایارشا ادامه یافت.

پاسخ تشریحی

دولت - شهرهای یونانی، مخصوصاً آتن، از تسلط ایران بر آسیای صغیر و سواحل شرقی دریای اژه ناخشنود بودند. از این رو، آتنی ها یکی از شهرهای یونانی نشین آسیای صغیر به نام میلئوس (ملطیه) را تشویق به شورش علیه هخامنشیان کردند و سپس به همراه شورشیان به شهر سارد هجوم آورده، آن جا را آتش زدند؛ بنابراین، داریوش تصمیم به تنبیه آتنی ها گرفت. ناوهای ایرانی نخست جزایر دریای اژه را تصرف کردند و سپس سپاه ایران وارد خاک یونان شد و در جایی به نام ماراتن موضع گرفت. (علت وقوع جنگ ماراتن)

آتنی ها مدتی در اظهار اطاعت یا جنگ تردید داشتند. بیشتر دولت - شهرهای یونانی، از جمله اسپارت، در پشتیبانی از آتن جدی نبودند. سرانجام، سرداران آتنی تنها راه چاره را در حمله سریع و جنگ تن به تن دیدند. یورش یونانیان به قدری ناگهانی بود که کاری از تیراندازان سپاه هخامنشی برنیامد و عقب نشینی کردند. (نتیجه جنگ ماراتن: پیروزی آتنی ها)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تاریخ

نکته شهر «سارد» رو قبلاً کوروش فتح کرده بوده و بنابراین، در زمان داریوش جزء قلمرو هخامنشیان بوده است.

دام تستی اگه توی دام (۲) افتادی، حواست به این نبوده که علت اصلی به راه افتادن جنگ ماراتن، شورش اهالی ملطیه و آتش زدن شهر سارد توسط شورشیان بوده، نه تصرف جزایر دریای اژه. داریوش بعد از این که تصمیم گرفت آتنی‌ها رو گوشمالی بده، به جزایر دریای اژه یورش برد و اون‌ها رو تصرف کرد.

تست و پاسخ ۵۴

کدام موارد دربارهٔ وقایع دوران فرمانروایی پادشاهان هخامنشی درست است؟

- (۱) اردشیر سوم: از اسکندر که با سپاهی آموزش دیده به ایران تاخته بود، شکست خورد.
- (۲) کمبوجیه: با تصرف مصر، قلمرو هخامنشیان را به قارهٔ آفریقا نیز گسترش داد.
- (۳) اردشیر دوم: در ابتدای حکومتش، مدعیان سلطنت را از میان برداشت.
- (۴) خشایارشا: با پیروزی در نبرد دریایی سالامیس، آتن را تصرف کرد.

پاسخ: گزینه ۲ (تاریخ دهم - درس ۹ - تأسیس حکومت هخامنشی؛ رقابت و درگیری با یونان؛ انحطاط و فروپاشی هخامنشیان)

مشاوره همیشه توی امتحانات نهایی و کنکور، حداقل یه سؤال دربارهٔ اقدامات پادشاهان و فرمانروایان وجود داره. این‌که هر پادشاه یا فرمانروایی، چه کارهایی کرده یا چه وقایعی در زمان حیاتش رخ داده، خیلی خیلی مهمه که باید خوب و دقیق به خاطر بسپاریشون.

درس نامه

مهم‌ترین پادشاهان هخامنشی که کتاب درسی به اون‌ها اشاره کرده، به ترتیب نشستن بر تخت سلطنت، عبارت‌اند از:
کوروش دوم (کوروش کبیر) ← کمبوجیه ← داریوش یکم (داریوش بزرگ) ← خشایارشا ← ... ← اردشیر دوم ← اردشیر سوم
← ... ← داریوش سوم (آخرین پادشاه هخامنشی)

پاسخ تشریحی در زمان پادشاهی کمبوجیه (پسر و جانشین کوروش)، مصر به تصرف هخامنشیان درآمد. مصر کشوری بزرگ، با تمدنی کهن و باشکوه بود. با فتح این سرزمین، قلمرو هخامنشیان به قارهٔ آفریقا نیز گسترش یافت و به نهایت وسعت و عظمت خود رسید. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) دربارهٔ «داریوش سوم» درست است.

۲) دربارهٔ «اردشیر سوم» درست است.

۳) خشایارشا، اگرچه آتن را تصرف کرد، اما در نبرد دریایی در تنگهٔ سالامیس، توفیقی به دست نیاورد.

دام تستی اگه توی دام (۱) افتادی، احتمالاً اردشیر سوم رو با داریوش سوم اشتباه گرفتی و اگر هم توی دام (۲) افتادی، اردشیر دوم و سوم رو با هم قاتی کردی.

تست و پاسخ ۵۵

کدام گزینه دربارهٔ رویدادهای تاریخ ایران باستان در فاصلهٔ سال‌های ۳۱۲ تا ۲۵۰ پیش از میلاد درست است؟

دورهٔ سلوکیان

- (۱) سلوکوس، پایتخت خود را از سلوکیه در ساحل غربی رود دجله به انطاکیه در شمال سوریه منتقل کرد.
- (۲) اردشیر بابکان، در تیسفون تاج‌گذاری کرد و همانند اشکانیان این شهر را به پایتختی خود برگزید.
- (۳) ارشک، بر یکی از فرمانروایان سلوکی شورید و پارت و گرگان را از دست سلوکیان خارج کرد.
- (۴) مزدک، به مناظره‌ای ساختگی دعوت شد و به همراه تعدادی از هوادارانش به قتل رسید.

پاسخ: گزینه ۱ (تاریخ دهم - درس ۱۰ - سلوکیان؛ تأسیس سلسلهٔ اشکانیان؛ شکل‌گیری حکومت ساسانیان؛ تثبیت قدرت ساسانیان)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تاریخ

مشاوره سؤال‌هایی که بر تاریخ وقوع رویدادها تمرکز دارن، ممکنه در نگاه اول کمی دشوار به نظر برسن؛ اما از این سؤالات اصلاً نترس و راه‌های میانبر پیدا کردن پاسخ رو تمرین کن؛ مثلاً توی این سؤال، فقط کافیه بدونی که بازه زمانی مورد سؤال، مربوط به دوره حکومت سلوکیان؛ پاسخ خودبه‌خود پیدا می‌شه.

درس نامه

برای به خاطر سپردن بازه زمانی فرمانروایی سلسله‌های مختلف بر قلمرو ایران در عصر باستان، می‌تونی از جدول زیر کمک بگیری:

نام سلسله	بازه زمانی فرمانروایی	محدوده تقریبی
مادها	۷۰۰ ق. م تا ۵۵۰ ق. م (پیروزی کوروش)	از اوایل قرن هشتم تا اواسط قرن ششم پیش از میلاد
هخامنشیان	۵۵۰ ق. م تا ۳۳۱ ق. م (حملة اسکندر)	از اواسط قرن ششم تا اواسط قرن چهارم پیش از میلاد
سلوکیان	۳۱۲ ق. م تا ۲۳۸ ق. م (قدرت گرفتن ارشک)	از اوایل قرن چهارم تا اواسط قرن سوم پیش از میلاد
اشکانیان	۲۳۸ ق. م تا ۲۲۴ م. (پیروزی اردشیر بابکان)	از اواسط قرن سوم پیش از میلاد تا اوایل قرن سوم میلادی
ساسانیان	۲۲۴ م. تا ۶۵۱ م. (مرگ یزدگرد سوم)	از اوایل قرن سوم تا اواسط قرن هفتم میلادی

نکته برای پیدا کردن قرن براساس سال، یادت باشه که باید عدد یک رو به صدگان سال مورد نظر اضافه کنی؛ مثلاً سال ۳۱۲ ق. م می‌شه قرن چهارم قبل از میلاد و سال ۲۲۴ م. می‌شه قرن سوم میلادی.

پاسخ تشریحی صورت سؤال درباره وقایع دوران فرمانروایی سلوکیان پرسیده و از میان گزینه‌ها، تنها (۱) به این دوره زمانی مربوط است. چند سال پس از مرگ اسکندر، یکی از سرداران او به نام سلوکوس، بر بین‌النهرین، بخش‌هایی از آسیای صغیر، سوریه و فلات ایران حاکم شد و سلسله پادشاهی سلوکیان را تشکیل داد. وی ابتدا شهری را که به نام او سلوکیه نامیده شد و در ساحل غربی رود دجله قرار داشت، به عنوان پایتخت برگزید، اما چند سال بعد پایتخت خود را به شهر انطاکیه در شمال سوریه منتقل کرد.

نکته سلوکوس، خود را «نیکاتور» به معنی فاتح می‌خواند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) درباره «اشکانیان» و (۳) و (۴) درباره «ساسانیان» است.

دام تستی درسته که شورش ارشک (بنیان‌گذار سلسله اشکانیان) مربوط به اواخر دوره سلوکیان، اما چون توی صورت سؤال به جای ۲۳۸ ق. م به ۲۵۰ ق. م اشاره شده، صورت سؤال شامل اواخر دوره سلوکیان نمی‌شه و بنابراین (۳) نمی‌تونه درست باشه. گرفتی چی شد؟!

تست و پاسخ ۵۶

کدام رویدادها در زمان پادشاهی مهرداد دوم، پادشاه اشکانی، به وقوع پیوسته است؟

(الف) اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.

(ب) کراسوس، فرمانده سپاه امپراتوری روم، در جنگ با سپاهیان اشکانی کشته شد.

(ج) اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به یک پادشاهی قدرتمند تبدیل شد.

(د) سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و روابط تجاری دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه یافت.

(۲) «الف» - «ب»

(۱) «ب» - «ج»

(۴) «ج» - «د»

(۳) «الف» - «د»

(تاریخ دهم - درس ۱۰ - گسترش و تثبیت قدرت اشکانیان)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تاریخ

درس نامه ●●

مهم ترین پادشاهان اشکانی و وقایع دوره فرمانروایی آن‌ها به شرح زیر است:

نام پادشاه	مهم ترین وقایع
مهرداد یکم	سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمندی تبدیل شد.
مهرداد دوم	● وسعت قلمرو اشکانیان به نهایت خود رسید و پایه‌های قدرت و سلطنت آنان استوار شد. ● سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و در پی آن، روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد. ● اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند.
اُرد دوم	یکی از مهم ترین جنگ‌های اشکانیان و رومیان به نام «حُرّان» اتفاق افتاد که در آن، سورنا (فرمانده ایرانی)، کراسوس (فرمانده رومی) را شکست داد.
اردوان چهارم	آخرین پادشاه اشکانیان بود که نیروهای مهاجم رومی را شکست داد و آنان را مجبور به پرداخت غرامت کرد، اما در برابر مشکلات داخلی موفق نبود و در جنگ با اردشیر بابکان ساسانی شکست خورد و سلسله اشکانیان از هم پاشید.

با توجه به جدول بخش درس نامه روشن است که عبارت‌های «الف» و «د» درست هستند.

بررسی عبارت‌های نادرست:

(ب) مربوط به دوره فرمانروایی «اُرد دوم» است.

(ج) مربوط به دوره فرمانروایی «مهرداد یکم» است.

دام تستی چون هر دو عبارت «الف» و «ب» به روابط اشکانیان با امپراتوری روم اشاره دارن، ممکنه به اشتباه تصور کنی که **۲** پاسخ درسته که خب نیست!

تست و پاسخ ۵۷

کدام گزینه درباره یکی از پادشاهان ساسانی که با حمایت امپراتوری روم به سلطنت رسید، درست است؟

منظور «خسرو پرویز» است.

(۱) اعراب متجاوز به شهرها و آبادی‌های ایران در حاشیه خلیج فارس را به سختی گوشمالی داد.

(۲) قصد داشت از قدرت اشراف، نجبا و موبدان بکاهد، اما از پادشاهی برکنار و زندانی شد.

(۳) اصلاحات او نتوانست مسائل و مشکلات داخلی ساسانیان را برای همیشه حل کند.

(۴) بزرگان ساسانی علیه او شوریدند و با همکاری پسرش شیرویه او را از بین بردند.

پاسخ: گزینه ۲ (تاریخ دهم - درس ۱۰ - تثبیت قدرت ساسانیان، مقابله با پیاپان‌گردان و انعطاف و فروپاشی ساسانیان)

مشاوره توی مشاوره سؤال اول چی گفتیم؟! این‌جا هم کاملاً صادق.

پاسخ تشریحی خسرو پرویز، پسر هرمز چهارم، به بیزانس (امپراتوری روم شرقی) گریخت و با حمایت امپراتوری روم، به تاج و تخت رسید. چون خسرو پرویز، برای رسیدن به تاج و تخت و سرکوب سرداران و اشراف مخالف خود، از امپراتوری روم، رقیب دیرین ساسانیان کمک گرفته بود، بزرگان ساسانی بر خسرو پرویز شوریدند و به دستگیری پسرش شیرویه، او را از بین بردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) درباره «شاپور دوم» درست است.

۲) درباره «قباد یکم» درست است.

۳) درباره «خسرو انوشیروان» درست است.

تست و پاسخ ۵۸

از مقایسه روابط سیاسی دو حکومت اشکانی و ساسانی با امپراتوری روم، کدام نتیجه حاصل می‌شود؟

- (۱) هر دو حکومت بارها بر سر تسلط بر منطقه ارمنستان با امپراتوری روم جنگیدند.
- (۲) هر دو حکومت در جنگ با سپاهیان روم، ابتدا پیروز بودند، اما در پایان به سختی شکست خوردند.
- (۳) اشکانیان همواره در برابر امپراتوری روم شکست می‌خورند، اما ساسانیان همیشه در جنگ با رومیان پیروز بودند.
- (۴) اشکانیان بر سر تسلط بر مرزهای سوریه و ساسانیان برای سلطه بر مسیرهای تجاری به چین با امپراتوری روم درگیر می‌شدند.

(تاریخ دهم - درس ۱۰ - اشکانیان و روم؛ ساسانیان و روم)

پاسخ: گزینه ۱

درس نامه

یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی‌درپی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید. آن‌ها می‌خواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند، اما شاهان اشکانی و ساسانی، با آگاهی از اهمیت و منافع این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، می‌کوشیدند مانع موفقیت رومیان شوند.

پاسخ تشریحی پس از جنگ حُرّان، اشکانیان و رومیان بارها بر سر تسلط بر ارمنستان و مرزهای سوریه، با هم جنگیدند.

رقابت، اختلاف و دشمنی میان دو قدرت بزرگ جهان باستان، یعنی روم و ایران، در دوران ساسانیان نیز همچنان ادامه داشت. دو کشور بر سر سرزمین‌های مرزی، به‌ویژه منطقه ارمنستان، با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند. بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ در زمان خسرو پرویز نبردهای بزرگی میان ایران و روم رخ داد که در آغاز، ساسانیان پیروز شدند، اما در پایان به سختی شکست خوردند؛ ولی این امر درباره تمام جنگ‌های ایران و روم در زمان اشکانیان و ساسانیان صادق نیست.

۳ اشکانیان همیشه در برابر روم بازنده جنگ نبودند؛ مثلاً در جنگ حُرّان، امپراتوری روم را شکست دادند. ساسانیان نیز همیشه پیروز نبودند؛ مثلاً در زمان خسرو پرویز از روم شکست خوردند.

۴ رقابت، اختلاف و دشمنی میان دو قدرت بزرگ جهان آن روزگار، یعنی روم و ایران در دوران ساسانیان نیز ادامه داشت و هر دو کشور بر سر تسلط بر برخی سرزمین‌های مرزی، به‌ویژه منطقه «ارمنستان»، با یکدیگر اختلاف و درگیری داشتند. یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی‌درپی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید. آن‌ها می‌خواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند، اما شاهان اشکانی و ساسانی، با آگاهی از اهمیت و منافع این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، می‌کوشیدند مانع موفقیت رومیان شوند؛ بنابراین هر دو حکومت اشکانی و ساسانی، هم بر سر منطقه ارمنستان و هم برای تسلط بر راه‌های تجاری منتهی به چین و هند با امپراتوری روم درگیری و رقابت داشتند.

دام تستی با توجه به این که کتاب درسی، به موضوع درگیری بر سر سوریه، در مبحث مربوط به اشکانیان اشاره کرده و به موضوع رقابت بر سر سلطه بر راه‌های تجاری در مبحث ساسانیان، هیچ بعید نیست توی دام **۴** افتاده باشی؛ اما حواست باشه، مطلبی که درباره مسیرهای تجاری هند و چین در مبحث «ساسانیان و روم» در کتاب درسی بهش اشاره شده، درباره اشکانیان هم صادق.

تست و پاسخ ۵۹

چرا برخی از مورخان، اقدام خسرو پرویز در برانداختن حکومت لخمیان را اشتباه بزرگی می‌دانند؟

- (۱) مرزهای جنوب غربی ایران را در برابر هجوم قبایل عرب بی‌دفاع گذاشت.
- (۲) موجب از دست رفتن نظارت ساسانیان بر مسیرهای تجاری به هند و چین شد.
- (۳) باعث نارضایتی توده مردم و عدم مقاومت جدی آنان در برابر حمله اعراب شد.
- (۴) زمینه مناسبی را برای هجوم قبایل صحراگرد آسیای مرکزی به مرزهای ایران فراهم آورد.

(تاریخ دهم - درس ۱۰ - مقابله با بیابانگردان در زمان ساسانیان)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تاریخ

درس نامه ●●

حکومت ساسانی، برای جلوگیری از غارتگری اعراب، حکومتی دست‌نشانده به ریاست اعراب لخمی (لخمیان) در جنوب غربی ایران به مرکزیت شهر حیره تأسیس کرد.

پاسخ تشریحی برخی از مورخان، اقدام خسرو پرویز در برانداختن حکومت لخمیان را اشتباه بزرگی می‌شمارند که باعث شد مرزهای جنوب غربی ایران در برابر هجوم اعراب بی‌دفاع بماند.

دام‌تستی هدف از تشکیل حکومت لخمیان، جلوگیری از هجوم اقوام بیابان‌گرد به مناطق جنوبی ایران بوده (نه هجوم صحراگردان آسیای مرکزی به نواحی شمال شرقی ایران)، پس ۴ نمی‌تونه درست باشه.

تست و پاسخ ۶۰

مورخی قبل از آغاز قرن ششم میلادی فوت کرده است؛ اخبار کدام واقعه را می‌توان در نوشته‌های او جست‌وجو نمود؟

- (۱) شورش بهرام چوبین علیه هرمز چهارم
- (۲) شکست سپاه ساسانی از اعراب در جنگ قادسیه
- (۳) رقابت در دربار ساسانی و سلطنت دو تن از دختران خسرو پرویز
- (۴) تثبیت حکومت ساسانیان در پی موفقیت‌های سیاسی و نظامی شاپور دوم

(تاریخ دهم - درس ۱۰ - تثبیت قدرت ساسانیان؛ انعطاف و فروپاشی ساسانیان)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره برای پاسخ به این سؤال و سؤالات مشابه اون، موقع مطالعه مطالب کتاب درسی، باید دوتا کار رو انجام داده باشی: (۱) به تاریخ‌های مندرج در کتاب درسی توجه کرده و اون‌ها رو برای خودت به قرن تبدیل کرده باشی؛ مثلاً برای پاسخ به این سؤال، باید کنار عبارت «زمان پادشاهی قباد یکم (۵۳۱ - ۴۸۷ م.)»، برای خودت نوشته باشی: اوایل قرن پنجم تا اوایل قرن ششم میلادی. (۲) برای وقایع و رویدادهای مختلف، خط زمان ترسیم کرده باشی؛ مثلاً برای پاسخ به این سؤال، باید بدونی کدوم پادشاهان قبل از قباد یکم بودن و کدوم‌ها بعد از اون به سلطنت رسیدن.

پاسخ تشریحی مورخی که قبل از آغاز قرن ششم میلادی فوت کرده است، وقایع مربوط به دوران پس از پادشاهی قباد یکم را ندیده است و در نتیجه، نمی‌توانسته در نوشته‌های خود به آن‌ها اشاره کرده باشد. از میان گزینه‌ها، تنها وقایع مربوط به دوران پادشاهی شاپور دوم مربوط به دوره قبل از قباد یکم (قبل از قرن ششم میلادی) است و مورخ مورد نظر می‌توانسته مطالبی درباره آن‌ها نوشته باشد. بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) مربوط به دوران فرمانروایی هرمز چهارم، ۲) مربوط به دوران فرمانروایی یزدگرد سوم (آخرین پادشاه ساسانی) و ۳) مربوط به اواخر حکومت ساسانی و دوره ضعف و انحطاط این سلسله است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

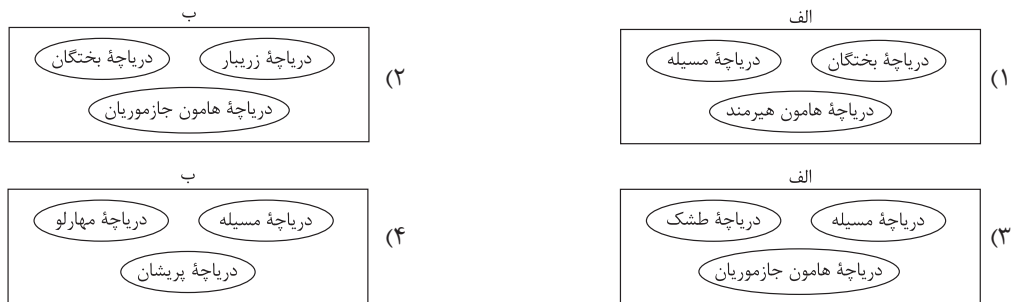
جغرافیا: صفحه‌های ۴۷ تا ۷۶

تست و پاسخ ۶۱

با توجه به موارد زیر، کدام مورد به درستی ترسیم شده است؟

الف) حوضه آبریز فلات مرکزی

ب) حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان

پاسخ: گزینه ۳

(جغرافیای دهم - درس ۶ - حوضه آبریز، دریاچه‌های ایران)

مشاوره به نقشه‌های کتاب درسی توجه کافی داشته باشید، به خصوص نقشه‌هایی که به دلیل شباهت به همدیگر می‌تونن به صورت تطبیقی مورد سؤال قرار بگیرن. تو این درس، نقشه کانون‌های آبگیر ایران، نقشه حوضه‌های آبریز ایران و نقشه دریاچه‌های ایران این ویژگی رو دارا هستن؛ پس با دقت بیشتری اونارو ببینین.

درس نامه ●● چون این سؤال از دو مبحث حوضه‌های آبریز و دریاچه‌های ایران طرح شده است، درس‌نامه آن نیز دو بخش است:

- **بخش اول:** به محدوده‌ای که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها، آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطه آن هدایت کند، حوضه آبریز می‌گویند. حوضه‌های آبریز در کشور ما دو نوع است: حوضه آبریز خارجی و حوضه آبریز داخلی. حوضه آبریز فلات مرکزی از حوضه‌های آبریز داخلی و حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان از حوضه‌های آبریز خارجی هستند.
- **بخش دوم:** دریاچه‌های ایران به لحاظ زمانی، دو نوع هستند: دریاچه‌های دائمی و دریاچه‌های فصلی.

اغلب دریاچه‌های دائمی ایران در نیمه غربی کشور قرار دارند که از نظر شرایط آب‌وهوایی جزء نواحی مرطوب و نیمه‌مرطوب کشور هستند. مهم‌ترین دریاچه‌های دائمی ایران عبارت‌اند از: دریاچه ارومیه، زریبار (زریوار) غرب مریوان در استان کردستان، پریشان (فامور)، مهارلو (استان فارس). دریاچه‌های فصلی دریاچه‌هایی هستند که در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کنند. مهم‌ترین دریاچه‌های فصلی ایران عبارت‌اند از: دریاچه مسیله در قم، نیریز در فارس، هامون در سیستان و بلوچستان و جازموریان بین دو استان کرمان و سیستان و بلوچستان.

نکته در نقشه دریاچه‌های ایران، دریاچه جازموریان با عنوان هامون جازموریان و دریاچه مسیله قم با عنوان دریاچه نمک مشخص شده‌اند.

پاسخ تشریحی برای پاسخ‌گویی بهتر به این سؤال می‌توان از جدول زیر استفاده کرد:

حوضه آبریز	دریاچه‌های آن
فلات مرکزی	هامون جازموریان، بختگان، پریشان، طشک، مهارلو، نمک (مسیله) و حوض سلطان
خلیج فارس و دریای عمان	زریبار
دریای خزر	—
شرق ایران	سیستان، هامون هیرمند
دریاچه ارومیه	ارومیه
قره قوم	—

اصلاح گزینه‌های نادرست:

- ۱) دریاچه هامون هیرمند در حوضه آبریز شرق ایران قرار دارد.
- ۲) دریاچه‌های بختگان و هامون جازموریان در حوضه آبریز فلات مرکزی قرار دارند.
- ۳) دریاچه‌های مسیله، پریشان و مهارلو در حوضه آبریز فلات مرکزی قرار دارند.

دام‌تستی اگر در تشخیص محدوده جغرافیایی حوضه‌های آبریز اشتباه کنید، همه گزینه‌ها می‌توانند شما را دچار تردید کنند. در نقشه حوضه‌های آبریز ایران، به مرزهای بین حوضه‌های آبریز توجه بیشتری داشته باشید تا این سؤال و سؤالات مشابه آن برای شما دشوار نباشند.

تست و پاسخ ۶۲

با توجه به مشخصات دریای خزر و خلیج فارس، کدام مورد به درستی تدوین شده است؟

- ۱) طول دریای خزر بیشتر از طول خلیج فارس، اما عرض آن کم‌تر از عرض این خلیج است.
- ۲) تعداد کشورهای همسایه ایران در خلیج فارس بیشتر از کشورهای همسایه ایران در دریای خزر است.
- ۳) برخلاف خلیج فارس، دریای خزر به دلیل داشتن عمق مناسب، برای عبور کشتی‌های تجاری مناسب است.
- ۴) برخلاف دریای خزر، چون تمام رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند از کشور ایران هستند، بنابراین حوضه آبریز این خلیج، داخلی است.

پاسخ: گزینه ۲ (جغرافیای دهم - درس ۶ - حوضه آبریز، دریای مشترک با همسایگان، خلیج فارس - مسیر دریایی ایرانیان برای همکاری پهلوانی)

مشاوره در سؤالات ترکیبی که به صورت مقایسه‌ای طرح می‌شود، به شباهت‌ها و تفاوت‌ها دقت و توجه کافی داشته باشید تا بتوانید این سؤالات رو به راحتی پاسخ بدین.

درس‌نامه دریای خزر، پهنه آبی بزرگی است که در امتداد شمال به جنوب کشیده شده است. این دریا از بقایای دریای عظیم تتیس است که زمانی بخش اعظم نیمکره شمالی را پوشانیده بود. از حدود ۶۰ میلیون سال پیش این دریا از بقیه آب‌های قدیمی جدا ماند و به شکل بزرگ‌ترین دریاچه جهان درآمد، اما به دلیل همین وسعت زیاد، نام دریا را بر آن نهادند. پیشروی آب اقیانوس هند از طریق دریای عمان و تنگه هرمز به دره‌های زاگرس، خلیجی هلالی‌شکل در جهت شرقی - غربی به وجود آورده که صدها سال است به آن خلیج فارس یا دریای پارس می‌گویند.

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

- ۱) طول دریای خزر حدود ۱۲۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۳۰۰ کیلومتر است. طول خلیج فارس حدود ۹۰۰ کیلومتر و عرض متوسط آن ۲۵۰ کیلومتر است؛ بنابراین طول و عرض دریای خزر بیشتر از طول و عرض خلیج فارس است.
- ۲) هشت کشور در اطراف خلیج فارس قرار دارند و همسایگان ایران در این خلیج عبارتند از: عمان، قطر، امارات متحده، بحرین، کویت، عربستان و عراق. همچنین پنج کشور در اطراف دریای خزر قرار دارند و همسایگان ایران در این دریا عبارتند از: روسیه، قزاقستان، آذربایجان و ترکمنستان؛ بنابراین تعداد همسایگان ایران در خلیج فارس بیشتر از همسایگان ایران در دریای خزر است.
- ۳) عمق دریای عمان (نه دریای خزر) گاهی تا ۲۰۰۰ متر می‌رسد و از این نظر برای عبور کشتی‌های تجاری و نفت‌کش‌های گول‌پیکر بسیار مناسب است.
- ۴) حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان از حوضه‌های آبریز خارجی است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تست و پاسخ ۶۳

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟

«در کشور ما، با توجه به فصل بارندگی، هر چه از اواخر پاییز به اوایل بهار نزدیک می شویم، آبدهی رودها ..... و هر چه از مناطق غربی به مناطق شرقی برویم .....»

- ۱) افزایش می یابد - کانون های آبگیر اتفاقی، کم تر و کانون های آبگیر فصلی، بیشتر می شوند
- ۲) کاهش می یابد - کانون های آبگیر اتفاقی، کم تر و کانون های آبگیر فصلی، بیشتر می شوند
- ۳) بیشتر می شود - کانون های آبگیر اتفاقی، بیشتر و کانون های آبگیر دائمی، کم تر می شوند
- ۴) کم تر می شود - کانون های آبگیر اتفاقی، بیشتر و کانون های آبگیر دائمی، کم تر می شوند

(مغرافیای دهم - درس ۶ - ویژگی رودهای ایران، کانون های آبگیر)

پاسخ: گزینه ۳

مشاوره این سؤال، ترکیبی از متن درس و نقشه کتابه که با کمی دقت می توانین پاسخ درست رو پیدا کنین.

پاسخ تشریحی در ایران بیشتر بارش ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک تر می شویم، آبدهی رودها بیشتر می شود. همچنین با توجه به نقشه کانون های آبگیر ایران، هر چه از مناطق غربی به مناطق شرقی ایران برویم، تعداد کانون های آبگیر دائمی کم تر و تعداد کانون های آبگیر اتفاقی بیشتر می شود.

تست و پاسخ ۶۴

کدام گزینه درباره دریاچه ارومیه درست است؟

- ۱) از دلایل اهمیت این دریاچه، وجود جزایر مسکونی متعدد در آن است که زیستگاه انواع پرندگان مهاجر نیز می باشد و همچنین در اطراف دریاچه، املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می گیرد.
- ۲) این دریاچه بزرگ ترین دریاچه آب شور جهان است که به دلیل برخوردار بودن از ارزش های بی نظیر طبیعی و اکولوژیک، به عنوان پارک ملی و ذخیره گاه زیست کره یونسکو معرفی شده است.
- ۳) حفر بیش از حد چاه های عمیق و تبخیر، موجب از بین رفتن بخش زیادی از حجم آب این دریاچه گردیده، به طوری که قسمت غربی دریاچه با خشکی کامل مواجه شده است.
- ۴) فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه و احداث فزاینده سد بر روی رودخانه های حوضه آبریز آن از عوامل کاهش آب این دریاچه هستند.

(مغرافیای دهم - درس ۶ - دریاچه ارومیه)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره برای پاسخ گویی به سوالات دانشی باید متن کتاب رو خوب بخونین و به نکات ریز لابه لای مطالب توجه کافی داشته باشین.

پاسخ تشریحی دریاچه ارومیه از دریاچه های دائمی و بزرگ ترین دریاچه داخلی کشور ایران و یکی از مهم ترین زیست بوم های آبی ایران است. اصلاح گزینه های نادرست:

- ۱) اگرچه جزایر متعددی در دریاچه ارومیه وجود دارند، اما این جزایر مسکونی نیستند؛ بلکه چون محل زندگی انواع پرندگان مهاجر هستند دارای اهمیت می باشند.
- ۲) دریاچه ارومیه دومین (نه بزرگ ترین) دریاچه آب شور جهان است.
- ۳) بیش از ۳۰ میلیارد متر مکعب از حجم آب دریاچه ارومیه در اثر تبخیر و عدم ورود منابع آب کافی به آن از بین رفته است. میزان خشکی دریاچه ارومیه در شهریورماه سال ۱۳۹۳ به حدی رسید که قسمت جنوبی دریاچه با خشکی کامل مواجه گردید.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

جغرافیا

تست و پاسخ ۶۵

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«رود مُند ..... و در این حوضه آبریز .....

- (۱) برخلاف رود کورا به حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان می‌ریزد - حداقل یک کانون آبگیر دائمی و یک کانون آبگیر فصلی دیده می‌شود
- (۲) همانند رود کرخه وارد حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان می‌شود - تنها کانون‌های آبگیر دائمی وجود دارند
- (۳) همانند رود باراندوز جای به حوضه آبریز دریاچه ارومیه نمی‌ریزد - چندین کانون آبگیر اتفاقی دیده می‌شود
- (۴) برخلاف رود دالکی وارد حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان می‌شود - چندین کانون آبگیر دائمی شکل گرفته است

پاسخ: گزینه ۱

(مغرافیای دهم - درس ۶ - انواع کانون‌های آبگیر، فلیج فارس مسیر دریایی ایرانیان برای همکاری پهلانی)

مشاوره باز م تکرار می‌کنیم از نقشه های کتاب غافل نباشین، به جای حفظ کردن جزئیات نقشه‌ها سعی کنین درک کلی و مناسبی از محتوای نقشه‌ها داشته باشین تا بتونین سؤالات مرتبط با اونارو جواب بدین.

درس نامه •• درسنامه این سؤال نیز دو بخش است:

● **بخش اول:** به محدوده‌ای که با توجه به شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها، آب‌های جاری را به سوی پایین‌ترین نقطه آن هدایت کند، حوضه آبریز می‌گویند. حوضه‌های آبریز در کشور ما دو نوع است: حوضه آبریز خارجی و حوضه آبریز داخلی. حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان از حوضه‌های آبریز خارجی است.

● **بخش دوم:** در مناطق مرتفع کوهستانی، مکان‌هایی وجود دارد که سرچشمه رودهای متعددی هستند، به این مکان‌ها کانون‌های آبگیر می‌گویند. با توجه به نقشه کانون‌های آبگیر ایران، به طور کلی سه نوع کانون آبگیر داریم: کانون‌های دائمی، کانون‌های فصلی و کانون‌های اتفاقی.

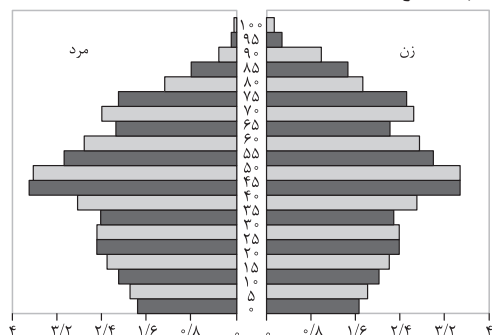
پاسخ تشریحی مهم‌ترین رودهایی که به خلیج فارس می‌ریزند عبارت‌اند از: کارون، کرخه، دالکی و مُند. با توجه به نقشه کانون‌های آبگیر ایران، در حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان، کانون‌های آبگیر دائمی، فصلی و اتفاقی دیده می‌شود. اصلاح گزینه‌های نادرست:

- ۲ در حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان، کانون‌های آبگیر دائمی، فصلی و اتفاقی وجود دارند.
- ۳ در حوضه آبریز دریاچه ارومیه، کانون‌های آبگیر اتفاقی دیده نمی‌شوند. کانون‌های آبگیر اتفاقی در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک که گاهی بارش‌های کوتاه و اتفاقی رخ می‌دهند، شکل می‌گیرند.
- ۴ رود دالکی نیز مانند رود مُند وارد خلیج فارس می‌شود.

دام تستی با توجه به درست بودن پاسخ قسمت اول سؤال در ۲ و ۳، همه گزینه‌ها می‌توانند موجب اشتباه در تشخیص پاسخ درست شوند. یافتن پاسخ درست قسمت دوم این سؤال می‌تواند به شما در تشخیص گزینه پاسخ کمک کند.

تست و پاسخ ۶۶

نمودار زیر، هرم سنی جمعیت یک کشور را نشان می‌دهد. کدام عبارت با این نمودار مطابقت دارد؟

(مغرافیای دهم - درس ۷ - اهمیت و کاربرد هرم سنی جمعیت)

- (۱) جمعیت این کشور رو به جوانی می‌رود.
- (۲) میزان جمعیت فعال اقتصادی در این کشور، بالاست.
- (۳) این کشور از امید به زندگی پایینی برخوردار است.
- (۴) نسبت جنسی و سنی جمعیت در این کشور متعادل است.

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

مشاوره نمودارهای کتاب جغرافیا هم مثل نقشه‌ها از منابع سؤال هستند؛ پس نسبت به اونا بی‌توجه نباشین. نمودار هرم سنی جمعیت از اون دسته نمودارهایی که باید حتماً مورد تجزیه و تحلیل قرار بدین تا به خوبی درکش کنین.

درس نامه در هر کشوری هرم سنی به برنامه‌ریزان کمک می‌کند که با ساختمان سنی جمعیت آن کشور آشنا شوند و از آن برای برنامه‌ریزی استفاده کنند؛ به عنوان نمونه برای تحقق برنامه‌های تأمین اجتماعی، بهبود وضعیت سالمندان، ارتقای سطح سلامت جامعه، تأمین شغل برای حال و آینده، ایجاد فرصت‌های تحصیلی، تفریحی و رفاهی برای جوانان، امنیت ملی، جلوگیری از پیری جمعیتی، از اطلاعات و آمارهای سنی و جنسیتی جمعیت کمک می‌گیرند.

نکته در هرم سنی جمعیت:

- اگر قاعده هرم پهن‌تر از سایر قسمت‌های آن باشد ← جمعیت رو به جوانی می‌رود.
- اگر رأس هرم پهن‌تر از سایر قسمت‌های آن باشد ← جمعیت رو به پیری می‌رود.
- اگر هرم به صورت مستطیل شکل باشد ← جمعیت ثابت می‌ماند.

پاسخ تشریحی

هرم سنی، دارای دو محور است: محور عمودی که اختصاص به سن و محور افقی که اختصاص به تعداد افراد در هر یک از دو جنس دارد. در هرم سنی مورد سؤال، در محور عمودی در سنین: ۴۰، ۴۵، ۵۰، ۳۵ و ۵۵ سال بیشترین جمعیت دیده می‌شود. از آن‌جا که گروه سنی ۱۸ تا ۶۰ سال، جمعیت فعال اقتصادی هر کشور را تشکیل می‌دهند؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در این کشور میزان جمعیت فعال اقتصادی، بالاست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) چون در این هرم سنی، میزان زاد و ولد رو به کاهش است (میزان جمعیت در گروه سنی کودکان کاهش یافته است)؛ بنابراین جمعیت این کشور رو به جوانی نمی‌رود.

۳) امید به زندگی یعنی متوسط طول عمر هر انسان. در این هرم سنی، سالمندان (گروه سنی بالای ۶۰ سال) حتی تا ۹۵ سالگی هم دارای جمعیت می‌باشند که نشان‌دهنده بالابودن میزان امید به زندگی در این کشور است.

۴) در هرم سنی، نسبت سنی زمانی متعادل است که میزان جمعیت در سنین مختلف برابر باشد و نسبت جنسی زمانی متعادل است که جمعیت زنان و مردان در سنین مختلف برابر یا تقریباً برابر باشد. در هرم سنی مورد سؤال، نسبت جنسی تقریباً متعادل است، اما نسبت سنی متعادل نیست.

دام تستی

اگر بررسی و تحلیل این نمودار را به درستی انجام ندهید، همه گزینه‌ها می‌توانند شما را به اشتباه بیندازند. آگاهی از مفاهیم میزان امید به زندگی و نسبت سنی و جنسی می‌تواند شما را در یافتن پاسخ درست کمک کند.

تست و پاسخ ۶۷

اگر در یک سال معین، میزان مولید در یک کشور حدود ۱ میلیون نفر، میزان مرگ‌ومیر حدود ۲۵۰ هزار نفر و کل جمعیت آن کشور برابر با ۳۰ میلیون نفر باشد، چند سال طول می‌کشد جمعیت این کشور دو برابر شود؟

(۱) ۲۵ سال (۲) ۲۸ سال (۳) ۳۵ سال (۴) ۴۶ سال

(پس از افیای دهم - درس ۷ - رشد جمعیت)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره هرچند در کنکور سراسری به‌جز یک مورد (کنکور خارج ۱۴۰۱) دیگه مسئله ریاضی نیومده، اما با توجه به تغییر سبک و تیپ سؤالات کنکور در درس جغرافیا، هر اتفاقی ممکنه! به همین دلیل حتی اگه احتمال طرح سؤال از مسائل ریاضی درس جغرافیا خیلی کم باشه باز هم باید خودتون رو آماده نگه دارید تا از پس این نوع سؤالات بریابین. محاسبه رشد طبیعی یا مطلق جمعیت یا مدت زمان دو برابر شدن جمعیت اصلاً سخت نیست و تنها نیاز داره به دقت در محاسبات ریاضی و یه خرده هم سرعت عمل. قطعاً با تمرین و حل چند نمونه سؤال از این مبحث به راحتی می‌تونین این نوع سؤالات رو پاسخ بدین.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

جغرافیا

درس نامه ۰۰ یکی از مباحث مهم جمعیت، بررسی میزان افزایش و کاهش جمعیت هر کشور است. متخصصان برای دستیابی به میزان افزایش و کاهش جمعیت، رشد طبیعی جمعیت را اندازه‌گیری می‌کنند. برای اندازه‌گیری رشد طبیعی جمعیت، میزان موالید و مرگ‌ومیر را در یک سال مشخص از هم کم و بر تعداد کل جمعیت تقسیم و سپس آن را به درصد بیان می‌کنند.

$$\text{نرخ رشد جمعیت} = \frac{۷۰}{\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت}} = ۱۰۰ \times \frac{(\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}} = \text{رشد طبیعی جمعیت}$$

پاسخ تشریحی

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{(\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید})}{\text{کل جمعیت}} \times ۱۰۰$$

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{(۱,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۵۰,۰۰۰)}{۳,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{۷۵۰,۰۰۰}{۳,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲/۵$$

$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت} = \frac{۷۰}{\text{نرخ رشد جمعیت}} \Rightarrow \frac{۷۰}{۲/۵} = ۲۸ \text{ سال}$$

تست و پاسخ ۶۸

کدام گزینه به سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در زمینه حفظ جمعیت اشاره دارد؟

- (۱) حفظ و توزیع جمعیت در روستاها و مناطق مرزی از طریق واگذاری زمین و اعطای کمک‌های مالی در جهت حمایت از تشکیل خانواده و فرزندآوری
- (۲) بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین مسکن با هدف توزیع جمعیت براساس پراکندگی مناطق شهری و روستایی
- (۳) مدیریت و توانمندسازی جمعیت در مناطق کم جمعیت به خصوص نواحی مرکزی و داخلی کشور از طریق بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های بومی و محلی.
- (۴) حفظ و جذب جمعیت به‌ویژه در جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان از طریق توسعه شبکه‌های زیربنایی و ایجاد فضای کسب و کار با درآمد کافی

(بغرافیهای دهم - درس ۷ - مهاجرت)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره اگه متن کتاب رو خوب بخونین و حواستونم جمع باشه، اون وقت گرفتار بازی با کلمات در سؤال نمی‌شین و به راحتی می‌تونین پاسخ درست رو پیدا کنین.

پاسخ تشریحی بندهای مرتبط با موضوع مهاجرت در سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری در تاریخ ۳۰/۲/۱۳۹۳ عبارت‌اند از:

- (۱) بازتوزیع فضایی و جغرافیایی جمعیت، متناسب با ظرفیت زیستی با تأکید بر تأمین آب با هدف توزیع متعادل و کاهش فشار جمعیتی.
- (۲) حفظ و جذب جمعیت در روستاها، مناطق مرزی و کم‌تراکم و ایجاد مراکز جدید جمعیتی به‌ویژه در جزایر و سواحل خلیج فارس و دریای عمان از طریق توسعه شبکه‌های زیربنایی، حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری و ایجاد فضای کسب و کار با درآمد کافی.
- (۳) مدیریت مهاجرت به داخل و خارج هماهنگ با سیاست‌های کلی جمعیت با تدوین و اجرای سازوکارهای مناسب.
- (۴) تشویق ایرانیان خارج از کشور برای حضور و سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانایی‌های آنان.
- (۵) تقویت مؤلفه‌های هویت‌بخش ملی ایرانی، اسلامی، انقلابی و ارتقای وفاق و همگرایی اجتماعی در پهنه سرزمینی به‌ویژه در میان مرزنیسان و ایرانیان خارج از کشور.

دام‌تستی ممکن است در ظاهر، سایر گزینه‌ها هم درست باشند، اما اگر بندهای سیاست‌های کلی جمعیت ابلاغی مقام معظم رهبری را با دقت مطالعه کنید، متوجه خواهید شد تنها ۴ پاسخ درست است.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

تست و پاسخ ۶۹

کدام گزینه با اطلاعات جمعیتی کشور ما در سال ۱۳۹۵ مطابقت دارد؟

- (۱) در این سال بیشتر جمعیت کشور متعلق به گروه سنی کودکان و نوجوانان بود.
- (۲) حفظ و تداوم رشد جمعیت این سال موجب می‌شود هرم سنی کشور به سمت جوانی حرکت کند.
- (۳) اجرای سیاست‌های جمعیتی موجب تثبیت نرخ رشد جمعیت در این سال در مقایسه با دوره زمانی ۵ سال قبل گردید.
- (۴) در صورت ادامه رشد جمعیتی این سال، کشور ما در آینده با تضعیف نیروی دفاعی و برهم خوردن تعادل جمعیتی مواجه می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲ (پغرافیای دهم - درس ۷ - سافتمان جمعیت و سیاست‌های جمعیتی)

مشاوره گردآوری آمار و اطلاعات پراکنده مربوط به یک موضوع یا یک دوره زمانی معین می‌تونه به شما کمک کنه که به این نوع سوالات پاسخ بدین. بازم یادآوری می‌کنیم از نمودارها و فعالیت‌های کتاب غفلت نکنین.

نکته گروه‌های عمده سنی عبارت‌اند از: (۱) کودکان و نوجوانان (تولد تا ۱۴ سالگی) (۲) جوانان (۱۵ تا ۲۹ سال) (۳) بزرگسالان (۳۰ تا ۵۹ سال) (۴) سالمندان (۶۰ سال به بالا).
سهم هر یک از گروه‌های عمده سنی کشور در سال ۱۳۹۵ به صورت جدول زیر بوده است:

گروه سنی	درصد فراوانی
کودکان و نوجوانان	۲۴
جوانان	۲۵ / ۱
بزرگسالان	۴۴ / ۸
سالمندان	۶ / ۱

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌ها:

- ۱) با توجه به اطلاعات مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۹۵ گروه سنی بزرگسالان (۳۰ - ۵۹ سال) با ۴۴ / ۸ درصد فراوانی، بیشترین سهم را در بین گروه‌های سنی به خود اختصاص داده بود.
- ۲) کاهش رشد جمعیت در سال ۱۳۹۵ و تداوم این رشد جمعیت در آینده موجب می‌شود جمعیت کشور به تدریج دچار پیری شود و هرم سنی کشور ما به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند.
- ۳) ادامه روند کاهش فرزندآوری موجب گردید تا نرخ رشد جمعیت با افت شدیدی مواجه شود به طوری که در سال ۱۳۹۵ میزان رشد به ۱ / ۲۴ رسید (نسبت به دوره‌های زمانی قبل کاهش یافته بود).
- ۴) کاهش رشد جمعیت در سال ۱۳۹۵ می‌تواند مشکلاتی برای کشور ما ایجاد کند که از جمله می‌توان به برهم خوردن تعادل جمعیتی (سن و جنس)، کاهش نیروی فعال و تضعیف نیروی دفاعی کشور اشاره کرد.

تست و پاسخ ۷۰

با توجه به انواع مهاجرت و عوامل مؤثر بر آن، کدام گزینه درباره عبارت‌های زیر درست است؟

- (الف) مهاجرت تعدادی از قبایل گرد به نواحی شمال شرقی در دوره شاه‌عباس صفوی
- (ب) مهاجرت تعداد زیادی از روستاییان به شهرهای بزرگ پس از اصلاحات ارضی دهه ۱۳۴۰
- (۱) «الف» برخلاف «ب» مهاجرت اجباری است و «ب» برخلاف «الف» تحت تأثیر عوامل طبیعی صورت گرفته است.
- (۲) هر دو از انواع مهاجرت داخلی و اجباری هستند، اما «الف» برخلاف «ب» تحت تأثیر تصمیمات سیاسی نیز بوده است.
- (۳) «ب» برخلاف «الف» مهاجرت داخلی است، اما هر دو از انواع مهاجرت اجباری محسوب می‌شوند.
- (۴) هر دو از انواع مهاجرت اجباری و تحت تأثیر تصمیمات سیاسی بوده‌اند.

پاسخ: گزینه ۲ (پغرافیای دهم - درس ۷ - مهاجرت)

مشاوره اگه مبحث مهاجرت و انواع اون رو خوب فهمیده باشین، پیدا کردن پاسخ درست براتون کار راحتییه. البته توضیحات کتاب درباره انواع مهاجرت خیلی کامل نیست، ولی در پایه‌های تحصیلی گذشته درباره انواع مهاجرت مطالب زیادی رو خوندین یا شنیدین.

درس نامه ●●

مهاجرت عبارت است از جابه‌جایی بین دو واحد جغرافیایی یا به عبارتی ترک یک سرزمین و اسکان در سرزمین دیگر. مهاجرت از عوامل مهم در تغییرات جمعیت به شمار می‌رود. افراد در مهاجرت بین دو واحد جغرافیایی جابه‌جا می‌شوند. بعضی از متخصصان، مهاجرت از ابتدای قرن بیستم تا به حال را در سه شکل بیان کرده‌اند:

- (۱) مهاجرت روستاییان به شهر که باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می‌شود که یکی از انواع مهاجرت داخلی است.
- (۲) مهاجرت‌های گروهی که براساس تصمیمات سیاسی انجام می‌شود.
- (۳) به مهاجرت‌هایی که افراد از یک کشور به کشور دیگر جابه‌جا می‌شوند، مهاجرت خارجی می‌گویند که به دو صورت اختیاری و اجباری انجام می‌شود. (لازم به ذکر است که مهاجرت داخلی نیز می‌تواند به صورت اجباری یا اختیاری باشد).

نکته مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ پس از اصلاحات ارضی دهه ۱۳۴۰ در طی زمان و در مناطق روستایی مختلف کشور اتفاق افتاده و به صورت گروهی و تحت تأثیر تصمیمات سیاسی نبوده است.

پاسخ تشریحی

الف) مهاجرت تعدادی از قبایل گرد به نواحی شمال شرقی در دوره شاه‌عباس صفوی از انواع مهاجرت داخلی است و چون این مهاجرت، به دستور شاه‌عباس و به منظور محافظت از مرزهای شمالی ایران صورت گرفت؛ بنابراین مهاجرت اجباری و تحت تأثیر تصمیمات سیاسی محسوب می‌شود. ب) مهاجرت تعداد زیادی از روستاییان به شهرهای بزرگ پس از اصلاحات ارضی دهه ۱۳۴۰ نیز از انواع مهاجرت داخلی است و چون علت این مهاجرت، نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی بوده است؛ بنابراین مهاجرت اجباری محسوب می‌شود.

دام‌تستی ممکن است بین (۲) و (۴) دچار تردید شوید، اما با دانستن این نکته که مهاجرت روستاییان به شهرها در کشور ما در دهه ۱۳۴۰ ارتباطی با تصمیم‌گیری‌های سیاسی ندارد، تشخیص پاسخ درست را ممکن می‌سازد.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

منطق: صفحه‌های ۶۲ تا ۷۱

تست و پاسخ ۷۱

در تمام روابط مربع تقابل ..... و ..... ثابت می‌مانند و در رابطه ..... هم از صدق و هم از کذب هر دو قضیه می‌توان به نتیجه قطعی در مورد صدق یا کذب قضیه متقابل آن رسید.

(۱) موضوع - محمول - تناقض (۲) سور - نسبت - تناقض (۳) موضوع - محمول - تداخل (۴) سور - نسبت - تداخل

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۱

درس نامه •• تغییر سور و نسبت در روابط تقابل

نسبت	سور	قضایا	رابطه تقابلی
تغییر می‌کند.	تغییر می‌کند.	«هر الف ب است.» و «بعضی الف ب نیست.» یا «بعضی الف ب است.» و «هیچ الف ب نیست.»	تناقض
تغییر می‌کند.	ثابت (کلی)	«هر الف ب است.» و «هیچ الف ب نیست.»	تضاد
ثابت	تغییر می‌کند.	«هر الف ب است.» و «بعضی الف ب است.» یا «هیچ الف ب نیست.» و «بعضی الف ب نیست.»	تداخل
تغییر می‌کند.	ثابت (جزئی)	«بعضی الف ب است.» و «بعضی الف ب نیست.»	تداخل تحت تضاد

پاسخ تشریحی در تمامی روابط مربع تقابل موضوع و محمول قضایا ثابت می‌مانند، اما سور، نسبت یا هر دوی آن‌ها تغییر می‌کنند. از میان روابط مربع تقابل تنها رابطه‌ای که می‌توان هم از صدق و هم از کذب یکی از قضایا به صدق یا کذب طرف مقابل آن رسید تناقض است.

تست و پاسخ ۷۲

صدق قضیه کلی در کدام روابط به کذب قضیه متقابل آن و در کدام یک به صدق قضیه متقابل منجر می‌شود؟

- در تناقض و تضاد به صدق قضیه متقابل و در تداخل به کذب آن منجر می‌شود.
- در تناقض و تداخل به کذب قضیه متقابل و در تضاد به صدق آن می‌انجامد.
- در تناقض و تضاد به کذب قضیه متقابل و در تداخل به صدق آن منجر می‌شود.
- در تناقض و تداخل به صدق قضیه متقابل و در تضاد به کذب آن می‌انجامد.

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه •• نحوه نتیجه‌گیری در مورد صدق و کذب قضایای متقابل

نحوه نتیجه‌گیری	رابطه تقابلی
از صدق به کذب	تضاد
از صدق به کذب و از کذب به صدق	تناقض
از صدق کلی به صدق جزئی از کذب جزئی به کذب کلی	تداخل
از کذب به صدق	تداخل تحت تضاد

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

منطق

نکته از روابط مربع تقابل تنها در رابطه تناقض است که می‌توانیم هم از صدق و هم از کذب یک طرف به نتیجه قطعی در مورد صدق یا کذب طرف مقابل برسیم؛ یعنی در رابطه تناقض نتیجه‌گیری در مورد صدق و کذب دوطرفه است.

پاسخ تشریحی در تناقض و تضاد از صدق قضیه کلی به کذب قضیه متقابل می‌رسیم (رد ۱)، ۲ و ۴)

تناقض: اگر «هر الف ب است» صادق باشد، «بعضی الف ب نیست.» کاذب است یا اگر «هیچ الف ب نیست.» صادق باشد «بعضی الف ب است.» کاذب است.

تضاد: اگر قضیه کلی صادق باشد، متضاد آن کاذب است.

در تداخل اگر قضیه کلی صادق باشد، قضیه جزئی متداخل آن هم صادق است.

تست و پاسخ ۷۳

در کدام گزینه اگر قضیه اول کاذب باشد، قضیه دوم قطعاً کاذب است؟

در کدام گزینه قضیه اول و دوم با هم رابطه تداخل دارند و قضیه اول جزئی است؟

۱) تمام پدرها مهربان هستند. - فقط پدر من مهربان است.

۲) هر انسانی عاقل است. - هیچ انسانی عاقل نیست.

۳) برخی حیوانات گربه نیستند. - برخی حیوانات گربه‌اند.

۴) بعضی دانش‌آموزان کوشا نیستند. - هیچ دانش‌آموزی کوشا نیست.

پاسخ: گزینه ۴

(منطق - درس ۷)

مشاوره تداخل تحت تضاد در کتاب درسی در بخش ستاره‌دار آمده است که قاعدتاً نباید از آن سوالی طرح شود. هرچند گاهی این رابطه در سوالات کنکور مورد پرسش قرار می‌گیرد، اما حتی اگر این رابطه را شناسید هم باز می‌توانید با اطلاعاتتان راجع به دیگر روابط تقابلی به این سوال پاسخ دهید.

پاسخ تشریحی در میان روابط تقابلی فقط در رابطه تداخل از کذب یک قضیه می‌توان به کذب قضیه متقابلش رسید، آن هم وقتی که قضیه اول جزئی باشد و قضیه دوم کلی. به عبارت دیگر در رابطه تداخل می‌توان از کذب جزئی کذب کلی را نتیجه گرفت. در ۴ این شرایط برقرار است. تشریح سایر گزینه‌ها:

۱) قضیه دوم این گزینه را می‌توان به «بعضی پدرها مهربان هستند.» تبدیل کرد، بنابراین دو قضیه با هم رابطه تداخل دارند؛ اما در رابطه تداخل از کذب قضیه کلی نمی‌توان به نتیجه مشخصی در مورد صدق و کذب قضیه دوم رسید.

۲) این دو قضیه با هم رابطه تضاد دارند. در رابطه تضاد از کذب یک طرف به نتیجه مشخصی در مورد صدق و کذب طرف مقابل نمی‌رسیم.

۳) این دو قضیه با هم رابطه تداخل تحت تضاد دارند. در این رابطه تنها از کذب یک طرف به صدق طرف مقابل می‌رسیم، اما از صدق یک طرف نمی‌توان به نتیجه مشخصی درباره صدق و کذب طرف مقابل رسید.

تست و پاسخ ۷۴

اگر مربع روبه‌رو مربع تقابل باشد، کدام یک از موارد زیر امکان‌پذیر است؟

الف) جمع A و B در کذب

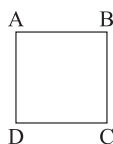
ب) صدق هم‌زمان B و D

۱) فقط «ب»

۳) هم «الف» و هم «ب»

۲) فقط «الف»

۴) هیچ کدام ممکن نیستند.

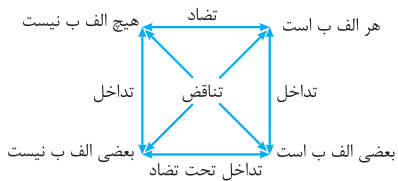
(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

پاسخ تشریحی مربع تقابل زیر را در نظر بگیرید:

الف) A و B رابطه تضاد دارند. در تضاد اگر یکی از دو طرف کاذب باشد، طرف دیگر معلوم نیست. کاذب است یا صادق؛ بنابراین ممکن است یک طرف کاذب باشد و طرف دیگر هم همزمان کاذب باشد.
ب) B و D رابطه تناقض دارند. در تناقض اجتماع و ارتفاع همزمان دو طرف غیرممکن است؛ یعنی دو قضیه متناقض نمی‌توانند همزمان کاذب یا همزمان صادق باشند. (رد ۱ و ۳)

نکته

- در رابطه تناقض، اجتماع و ارتفاع دو قضیه محال است.
- در رابطه تضاد، اجتماع دو قضیه محال، اما ارتفاع آن دو ممکن است.
- در رابطه تداخل، ارتفاع و اجتماع همزمان دو قضیه ممکن است.
- در رابطه تداخل تحت تضاد ارتفاع دو قضیه محال، اما اجتماع آن‌ها ممکن است.

تکنیک

رابطه تناقض ویژگی‌های خاصی دارد که می‌تواند در رد گزینه‌ها به کمکتان بیاید. در این رابطه هر دو قضیه نمی‌توانند همزمان صادق یا کاذب باشند. اگر این نکته را می‌دانستید، می‌توانستید ۱ و ۳ را به سرعت رد کنید. از سوی دیگر این رابطه تنها رابطه‌ای است که در آن می‌توان هم از صدق و هم از کذب قضایا نتیجه‌گیری قطعی کرد.

تست و پاسخ ۷۵

در کدام گزینه مغالطه ایهام انعکاس وجود دارد؟

- ۱) چند کیلو سیب در مغازه مانده است، پس نمی‌توان گفت همه سیب‌ها فروش رفته است.
- ۲) از صبح که در این کویر قدم می‌زنم هیچ گیاه سبزی ندیده‌ام، پس در این کویر هیچ گیاهی نمی‌روید.
- ۳) تمام انسان‌ها ناطق هستند، پس اعضای خانواده ما هم ناطق هستند.
- ۴) برخی آلبوم‌های موسیقی مجاز نیستند، بنابراین برخی چیزهای غیرمجاز آلبوم موسیقی‌اند.

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۴

درس نامه •• مغالطه ایهام انعکاس بیشتر در موارد زیر به وجود می‌آید:

- ۱) عکس‌ساختن از سالبه جزئیه (بعضی الف ب نیست).
- ۲) عکس کردن موجبه کلی به موجبه کلی
- ۳) موضوع و محمول قضیه اصل به درستی در قضیه عکس جابه‌جا نشده باشند.

پاسخ تشریحی قضیه سالبه جزئیه عکس لازم‌الصدق ندارد؛ بنابراین هر جا از این قضیه عکس ساخته شده بود، با مغالطه ایهام انعکاس

طرفیم. در ۴ قضیه اول سالبه جزئیه است. توجه کنید که قضیه‌ای که نتیجه گرفته شده است از لحاظ محتوایی صادق است، اما در منطق ما با صورت قضایا سروکار داریم و نه با محتوای آن‌ها. از این گذشته محمول قضیه اول ۴ «مجاز» است، اما موضوع قضیه دوم «غیرمجاز» است. بنابراین در این دو قضیه موضوع و محمول هم دقیق جابه‌جا نشده‌اند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

- ۱) این گزینه مغالطه‌ای ندارد.
- ۲) مغالطه تعمیم شتاب‌زده دارد (درس ۵). شخص کل کویر را نگشته است، شاید اگر تمام کویر را نقطه‌نقطه بگردد یک گیاه پیدا کند.
- ۳) موجبه کلی به موجبه جزئی عکس شده است که صحیح است و مشکلی ندارد.

تست و پاسخ ۷۶

متضاد متناقض قضیه‌ای «هر الف ب است» می‌باشد. اصل قضیه کدام است؟

- (۱) هر الف ب است. (۲) بعضی الف ب است. (۳) هیچ الف ب نیست. (۴) بعضی الف ب نیست.

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه

هر گاه چند رابطهٔ تقابلی پشت سر هم داده شود، دو حالت پیش می‌آید:

الف) قضیهٔ اول را داشته باشیم: در این صورت روابط مورد نظر را از آخر به اول (از چپ به راست) بر روی آن اعمال می‌کنیم؛ مثلاً اگر بخواهیم متناقض متداخل قضیهٔ «هر الف ب است» را به دست آوریم، باید اول متداخل آن را به دست آوریم (بعضی الف ب نیست) و سپس متداخل این قضیهٔ اخیر را به دست آوریم که «هیچ الف ب نیست» می‌باشد.
ب) قضیهٔ نتیجه را داشته باشیم: در این صورت روابط مورد نظر را از اول به آخر (از راست به چپ) روی قضیهٔ مورد نظر اعمال می‌کنیم. نمونهٔ این حالت را در این سؤال مشاهده می‌کنید.

پاسخ تشریحی روابط مورد نظر را به ترتیب از راست به چپ روی قضیهٔ صورت سؤال اعمال می‌کنیم.

ابتدا از قضیهٔ صورت سؤال متضاد آن را به دست می‌آوریم: هیچ الف ب نیست.

سپس متناقض قضیهٔ اخیر را به دست می‌آوریم: بعضی الف ب است.

تست و پاسخ ۷۷

طبق روابط تقابل و عکس مستوی، از صدق قضایای زیر به ترتیب به صدق کدام قضایا خواهیم رسید؟

الف) بعضی اجسام رسانا هستند.

ب) هیچ کدام از وعده‌های مدیر عملی نشدند.

(۱) برخی رساناها جسم هستند. - بعضی از وعده‌های مدیر عملی نشدند.

(۲) هر جسمی رسانا است. - هیچ‌یک از وعده‌های مدیر عملی نشدند.

(۳) هر رسانایی جسم است. - بعضی وعده‌های مدیر عملی نشدند.

(۴) بعضی رساناها جسم نیستند. - هر وعده‌ای که مدیر داد عملی نشد.

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی الف) این قضیهٔ موجبه جزئی است. تنها در رابطهٔ عکس مستوی می‌توان از صدق موجبهٔ جزئی به صدق قضیهٔ دیگری رسید؛

بنابراین در گزینه‌ها باید به دنبال عکس مستوی این قضیه باشیم. قضیهٔ اول در ۱) عکس مستوی این قضیه و صادق است.

ب) این قضیهٔ سالبه کلی است. از صدق سالبه کلی در روابط عکس مستوی و تداخل می‌توان قضایای صادق به دست آورد. متداخل این قضیه

«بعضی از وعده‌های مدیر عملی نشدند» است که در ۱) مشاهده می‌شود. عکس مستوی این قضیه هم «هیچ‌یک از وعده‌های مدیر عملی نشدند»

مدیر نبودند» است که در ۲) مشاهده می‌شود، اما بخش اول این گزینه نادرست است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

۲) قضیهٔ اول متداخل قضیهٔ الف است. در تداخل از صدق جزئی به صدق کلی نمی‌رسیم.

۳) در قضیهٔ اول این گزینه موضوع و محمول قضیهٔ الف عوض شده‌اند (عکس مستوی)، اما عکس موجبهٔ جزئی موجبهٔ کلی نیست، بلکه موجبهٔ

جزئی است. قضیهٔ دوم این گزینه صادق است؛ اول قضیهٔ ب را عکس می‌کنیم (هیچ‌یک از وعده‌های مدیر عملی نشدند) و سپس از

عکس آن متداخل می‌سازیم (بعضی وعده‌های مدیر عملی نشدند) که صادق است.

۴) قضیهٔ اول این گزینه با قضیهٔ الف رابطهٔ تداخل تحت تضاد دارد که در آن نمی‌توان از صدق یک طرف صدق طرف دیگر را نتیجه گرفت.

قضیهٔ دوم این گزینه ابهام دارد و آن را به دو صورت می‌توان استاندارد کرد: «بعضی از وعده‌های مدیر عملی نشدند» و «هیچ‌یک از وعده‌های

مدیر عملی نشدند». هر دوی این قضایا صادق‌اند.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

نکته نتیجه‌گیری از صدق یک قضیه و رسیدن به صدق قضیه دیگر تنها در دو صورت مستقیماً امکان دارد:

(الف) در رابطه تداخل: از صدق قضیه کلی به صدق قضیه جزئی

(ب) در رابطه عکس: از صدق قضایای موجبه کلی، موجبه جزئی و سالبه کلی به صدق عکس آن‌ها (با رعایت شرایط عکس)

تست و پاسخ ۷۸

اگر قضیه صادق «هیچ الف ب نیست» را ابتدا عکس کنیم، سپس متناقض و سپس متداخل کنیم، به چه قضیه‌ای خواهیم رسید و صدق و کذب

آن چگونه است؟

متداخل متناقض عکس قضیه صادق «هیچ الف ب نیست» کدام است و صادق است یا کاذب؟

(۲) بعضی ب الف است - کاذب

(۱) هر ب الف است - صادق

(۴) بعضی ب الف است - نامعلوم

(۳) هر ب الف است - کاذب

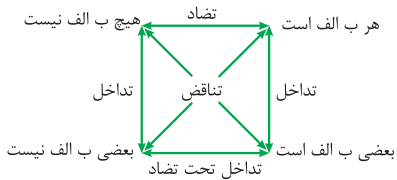
(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی برای حل این سؤال بهتر است از مربع تقابل کمک بگیریم، اما ابتدا باید آن را عکس کنیم. عکس لازم‌الصدق سالبه کلی

سالبه کلی است: هیچ ب الف نیست.

حال مربع تقابل را در نظر بگیرید:

از گوشه بالا سمت راست ابتدا روی قطر حرکت می‌کنیم و به «بعضی ب الف است» می‌رسیم که کاذب است (در تناقض از صدق یک طرف به کذب طرف مقابل می‌رسیم)، سپس برای تداخل روی ضلع سمت راست به سمت بالا حرکت می‌کنیم و به «هر ب الف است» می‌رسیم. این قضیه هم کاذب است، زیرا در تداخل از کذب جزئی می‌توان کذب کلی را نتیجه گرفت.

نکته در رابطه تداخل از صدق قضیه کلی می‌توان به صدق جزئی رسید و از کذب قضیه جزئی می‌توان کذب کلی متداخل آن را نتیجه گرفت.

تست و پاسخ ۷۹

قضیه‌ای را عکس کرده‌ایم و به قضیه صادق «بعضی ج د است» رسیده‌ایم. کدام گزینه لزوماً درست است؟

(۱) اصل قضیه عبارت است از: هر د ج است.

(۲) قضیه «بعضی د ج نیست» قطعاً کاذب است.

(۳) قضیه «هیچ د ج نیست» قطعاً کاذب است.

(۴) اصل قضیه موجبه جزئی خواهد بود.

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۳

درس نامه

عکس مستوی (ب الف)	اصل (الف ب)
بعضی ب الف است.	هر الف ب است.
بعضی ب الف است.	بعضی الف ب است.
هیچ ب الف نیست.	هیچ الف ب نیست.
(عکس لازم‌الصدق ندارد). ^۱	بعضی الف ب نیست.

۱- به این معنا که در برخی از مثال‌ها، عکس آن صادق و در برخی از مثال‌ها، عکس آن کاذب می‌شود.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

منطق

پاسخ تشریحی اولاً قضیهٔ موجبهٔ جزئیه می‌تواند عکس صادق دو قضیه باشد:

الف) موجبهٔ کلیه (هر د ج است)   ب) موجبهٔ جزئیه (بعضی د ج است)
بنابراین می‌توان گفت ۱) و ۲) هر دو نادرست هستند.

بررسی ۳) اگر اصل قضیه موجبهٔ کلی باشد، متناقض آن می‌شود «بعضی د ج نیست» که قطعاً کاذب است؛ اما اگر اصل قضیه موجبهٔ جزئی باشد، نمی‌توان در مورد صدق و کذب «بعضی د ج نیست» اظهار نظر قطعی کرد؛ پس این گزینه رد می‌شود.

بررسی ۴) اگر اصل قضیه موجبهٔ کلی باشد، قضیهٔ «هیچ د ج نیست» متضاد آن است و کاذب خواهد بود (در تضاد از صدق یک طرف به کذب طرف مقابل می‌رسیم). اگر اصل قضیه موجبهٔ جزئی باشد (بعضی د ج است)، قضیهٔ «هیچ د ج نیست» با آن رابطهٔ تناقض می‌سازد، در تناقض هم از صدق یک طرف به کذب طرف مقابل می‌رسیم، پس این قضیه در هر حال قطعاً کاذب خواهد بود.

تست و پاسخ ۸۰

کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) در مربع تقابل روی ضلع‌های عمودی فقط می‌توان از بالا به پایین نتیجه‌گیری قطعی در مورد صدق و کذب داشت.
- ۲) مغالطهٔ ایهام انعکاس ممکن است با دقیق جابه‌جانی کردن موضوع و محمول هم رخ دهد و فقط منحصر به عکس سالبهٔ جزئی نیست.
- ۳) اگر قضیهٔ موجبهٔ کلی صادق باشد، عکس مستوی آن و متداخل آن هم صادق خواهند بود.
- ۴) دو قضیهٔ متضاد هم‌زمان صادق نیستند، اما شاید هم‌زمان کاذب باشند.

(منطق - درس ۷)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی در مربع تقابل اضلاع عمودی نشان‌دهندهٔ رابطهٔ تداخل هستند. در رابطهٔ تداخل از هر دو طرف می‌توان نتیجهٔ قطعی در مورد صدق و کذب گرفت. اگر از بالا به پایین بیاییم، از صدق قضیهٔ کلی می‌توانیم به صدق قضیهٔ جزئی برسیم و اگر از پایین به بالا برویم، از کذب قضیهٔ جزئی به کذب قضیهٔ کلی می‌رسیم. موارد دیگر گزینه‌ها کاملاً صحیح هستند.

نکته

- الف) دو قضیهٔ متضاد هم‌زمان صادق نیستند، اما شاید هم‌زمان کاذب باشند.
ب) دو قضیهٔ متناقض نه می‌توانند هم‌زمان صادق باشند و نه هم‌زمان کاذب.
ج) دو قضیهٔ متداخل هم می‌توانند هم‌زمان صادق باشند و هم می‌توانند هم‌زمان کاذب باشند.

اقتصاد: صفحه‌های ۸۱ تا ۱۰۴

تست و پاسخ ۸۱

کدام گزینه در رابطه با واقعیت صحیح است؟

- (۱) با کاهش تولید و پدید آمدن رکود، کارگران بیشتری مورد نیاز است و سرمایه بیشتری نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- (۲) در شرایط رکود، به دلیل وجود منابع بیکار، کشور بر روی مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد.
- (۳) وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، به راحتی نمی‌تواند با استفاده از آن منابع غیرفعال، کالا و خدمات زیادی تولید کند.
- (۴) وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، هیچ احتیاجی به انتقال منابع از تولید یک کالا به تولید کالای دیگری نیست.

پاسخ: گزینه ۳

(درس ۸ - منابع غیرفعال و منفی مرز امکانات تولید)

درس نامه •• منابع غیرفعال و منحنی مرز امکانات تولید

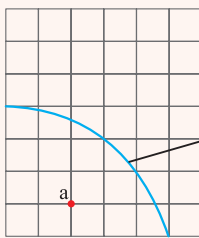
با کاهش تولید و پدید آمدن رکود:

- کارگران کم‌تری مورد نیاز است.
- سرمایه کم‌تری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

- در این حالت اقتصاد دارای منابع بیکار است (منظور از منابع: نیروی انسانی، سرمایه و منابع طبیعی است). که این منابع می‌توانستند برای تولید کالا و خدمات استفاده شوند (اما در حال حاضر از آن‌ها برای تولید هیچ‌چیز استفاده نمی‌شود).

- به دلیل وجود این منابع بیکار (به عنوان مثال شاید برخی از کارخانه‌ها بسته شده‌اند و یا بعضی از کارگرها بیکار هستند)، کشور در زیر مرز امکانات تولید (نقطه a در شکل زیر) قرار می‌گیرد.

مقدار بقیه کالا

منحنی مرز امکانات تولید (PPF)

مقدار غذا

- وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، به راحتی می‌تواند با استفاده از آن منابع غیرفعال، کالا و خدمات زیادی تولید کند.

- وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، هیچ احتیاجی به انتقال منابع از تولید یک کالا به تولید کالای دیگری نیست؛ به عنوان مثال در نقطه a می‌توان میزان تولید غذا را ثابت نگه داشت و منابع را به تولید کالای دیگر (بقیه کالاها) اختصاص داد و به نقطه‌ای بر روی منحنی مرز امکانات تولید منتقل شد (مشابه مبحث ناکارایی در درس ۴).

پاسخ تشریحی بررسی گزینه‌های نادرست:

- ۱) با کاهش تولید و پدید آمدن رکود، کارگران کم‌تری مورد نیاز است و سرمایه کم‌تری مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ۲) در شرایط رکود، به دلیل وجود منابع بیکار کشور در درون (زیر) مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد.
- ۳) وقتی یک اقتصاد منابع غیرفعال دارد، به راحتی می‌تواند با استفاده از آن منابع غیرفعال، کالا و خدمات زیادی تولید کند.

تست و پاسخ ۸۲

طبق تعریف مرکز آمار ایران، عبارت ذکر شده در کدام گزینه در شمار افراد بیکار به حساب می‌آید؟

- (۱) خانم کارمندی که پس از بازنشستگی، خانه‌داری می‌کند و دیگر به دنبال کار نیست.
- (۲) دانشجویی که پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه نتوانسته شغل مرتبط با رشته تخصصی خود را پیدا کند و به ناچار در یک آب‌میوه‌فروشی مشغول به کار شده است.
- (۳) دانشجویی که پس از اتمام دوره کارشناسی ارشد خود در دانشگاه، در سایت‌های شغلی به دنبال استخدام در یک شرکت می‌باشد، اما تاکنون موفق نبوده است.
- (۴) جوانی که برای تأمین هزینه‌های ثبت‌نام در دانشگاه مورد نظر خود، روزانه سه ساعت به صورت پاره‌وقت، به کار در یک شرکت خصوصی می‌پردازد.

پاسخ: گزینه ۳

(درس ۸ - اشتغال و بیکاری)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

اقتصاد

پاسخ تشریحی بیکار کسی است که بالاتر از ۱۵ سال دارد و در جست‌وجوی کار است؛ اما کاری برای خود پیدا نمی‌کند. (مثال ۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) کسانی که بازنشسته‌اند و دنبال کار نمی‌گردند، جزئی از جمعیت غیرفعال جامعه محسوب می‌شوند.
- ۲) همه کسانی که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت باشند، شاغل محسوب می‌شوند.
- ۳) همه کسانی که به صورت پاره‌وقت مشغول به کارند شاغل به حساب می‌آیند، در حالی که آن‌ها در جست‌وجوی شغل تمام‌وقت هستند و ممکن است خود را شاغل به حساب نیاورند.

تست و پاسخ ۸۳

کدام گزینه در بردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام گزینه در ارتباط با بیکاری و فقر نادرست است؟

ب) به ترتیب کدام موارد از وظایف «دولت، مردم، دولت» در مبارزه با فقر و بیکاری است؟

- ۱) الف) همیشه تعریف فقر نسبی نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد. از این رو معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت خواهد بود. / ب) حمایت از شرکت‌های تولیدی - مبارزه با فساد - کمک‌های خیریه
- ۲) الف) در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار، از طریق نرخ ارز رایج در بازار محاسبه می‌شود. / ب) ایجاد نهادهای توانمندسازی - کمک‌های خیریه - تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه
- ۳) الف) مطابق با معیار بانک جهانی، افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. / ب) فعالیت‌های جهادی - تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه - حمایت از شرکت‌های تولیدی
- ۴) الف) با توجه به تعریف فقر مطلق، محاسبه تعداد افراد فقیر بسیار سخت، پیچیده و شاید ناممکن است. از این رو مفهوم دیگری تعریف می‌شود به نام «فقر نسبی» که مطابق با آن می‌توان معیاری را برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت. / ب) مبارزه با فساد - ایجاد نهادهای توانمندسازی - حمایت از شرکت‌های تولیدی

(درس ۱ - دولت و مسئله بیکاری و فقر، مسئولیت اجتماعی مردم)

پاسخ: گزینه ۲

مشاوره در کنکور سراسری تقریباً تمامی سؤال‌های غیر از مسئله به صورت ترکیبی و چند قسمتی است. برای پاسخ‌گویی به این سؤال‌ها از قسمتی شروع کنید که از پاسخ صحیح آن مطمئن هستید و با بررسی گزینه‌ها قطعاً در کم‌ترین زمان ممکن پاسخ صحیح رو پیدا می‌کنید.

پاسخ تشریحی الف) قسمت «الف» در ۲ و ۳ نادرست است:

- در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار، از طریق روش برابری قدرت خرید (PPP) محاسبه می‌شود و ارتباطی با ارزش دلار در بازارهای داخلی ندارد.
- با توجه به تعریف فقر نسبی، محاسبه تعداد افراد فقیر بسیار سخت، پیچیده و شاید ناممکن است. از این رو مفهوم دیگری تعریف می‌شود به نام «فقر مطلق» که مطابق با آن می‌توان معیاری را برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت.
- دولت‌ها موظف‌اند از طریق حمایت از شرکت‌های تولیدی و مبارزه با فساد، با فقر و بیکاری مبارزه کنند.
- مردم نیز می‌توانند از طریق ایجاد نهادهای توانمندسازی، خیریه و کمک‌های مردمی و نیز تأسیس صندوق‌های قرض‌الحسنه و فعالیت‌های جهادی، از یکدیگر در برابر خطر فقر و نابرابری، محافظت کنند.

تست و پاسخ ۸۴

اطلاعات زیر مربوط به یک جامعه فرضی در سال گذشته است، با توجه به این اطلاعات:
الف) مجموع جمعیت افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند، ولی شاغل یا بیکار نیستند، چند میلیون نفر است؟

ب) جمعیت افرادی که مشغول به کارند یا دنبال کار هستند، چند میلیون نفر است؟

ج) نرخ بیکاری در این کشور چند درصد است؟

۹۱۰,۰۰۰	جمعیت شاغل	۱
۱,۲۰۰,۰۰۰	جمعیت غیرفعال	۲
۹۶۰,۰۰۰	جمعیت افراد زیر ۱۵ سال	۳
۳,۴۶۰,۰۰۰	جمعیت کل کشور	۴

الف) ۱/۲ (ب) ۱/۵ (ج) ۲۵ (الف) ۲ (ب) ۱/۱۶ (ج) ۳۰ (الف) ۳ (ب) ۱/۲ (الف) ۳۰ (ج) ۱/۳ (ب) ۱/۱۶ (الف) ۴ (ب) ۱/۵ (ج) ۲۵

(درس ۱ - اشتغال و بیکاری)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

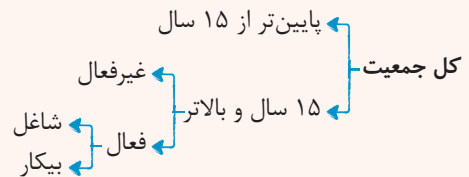

مشاوره مبحث محاسبه نرخ بیکاری در کنکور ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ یک سؤال را به خود اختصاص داده است؛ احتمال می‌رود در کنکور سر اسری هر سال یک سؤال به صورت مسئله از محاسبه نرخ بیکاری داشته باشیم.

درس نامه

تعریف	مفهوم اقتصادی
کسانی که در ازای کاری که انجام می‌دهند دستمزد یا حقوق می‌گیرند (این شغل می‌تواند تمام وقت یا پاره وقت باشد).	شاغل
کسی است که بالاتر از ۱۵ سال دارد و در جست‌وجوی کار است؛ اما کاری برای خود پیدا نمی‌کند (این افراد از جست‌وجوی شغل دل‌سرد نشده‌اند).	بیکار
افراد بالای ۱۵ سال که مشغول به کارند یا دنبال کار هستند. (تعداد افراد بیکار + تعداد افراد شاغل)	جمعیت فعال
افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند، ولی شاغل یا بیکار نیستند.	جمعیت غیرفعال

● برای حل مسائل مربوط به نرخ بیکاری حتماً از نمودار زیر کمک بگیرید:

● فرمول‌های مهم این مبحث:

$$\text{جمعیت زیر ۱۵ سال} + \text{جمعیت ۱۵ سال و بالاتر} = \text{جمعیت کل}$$

$$\text{جمعیت غیرفعال} + \text{جمعیت فعال} = \text{جمعیت ۱۵ سال و بالاتر}$$

$$\text{جمعیت شاغل} + \text{جمعیت بیکار} = \text{جمعیت فعال}$$

$$۱۰۰ \times \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} = \text{نرخ بیکاری (به درصد)}$$

پاسخ تشریحی (الف)

میلیون نفر $1/2 = ۱,۲۰۰,۰۰۰$ = جمعیت افرادی که در سن کار (بالای ۱۵ سال) قرار دارند، ولی شاغل یا بیکار نیستند = جمعیت غیرفعال (ب)

جمعیت افرادی که مشغول به کارند یا دنبال کار هستند = جمعیت فعال

جمعیت افراد زیر ۱۵ سال - جمعیت کل = جمعیت افراد بالای ۱۵ سال

نفر $۲,۵۰۰,۰۰۰ = ۳,۴۶۰,۰۰۰ - ۹۶۰,۰۰۰$ = جمعیت افراد بالای ۱۵ سال

جمعیت غیرفعال - جمعیت افراد بالای ۱۵ سال = جمعیت فعال

میلیون نفر $1/3 = ۱,۳۰۰,۰۰۰ = ۲,۵۰۰,۰۰۰ - ۱,۲۰۰,۰۰۰$ = جمعیت فعال

جمعیت شاغل - جمعیت فعال = جمعیت بیکار (ج)

نفر $۳۹۰,۰۰۰ = ۱,۳۰۰,۰۰۰ - ۹۱۰,۰۰۰$ = جمعیت بیکار

درصد $۳۰ = \frac{۳۹۰,۰۰۰}{۱,۳۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$ = نرخ بیکاری

برای محاسبه نرخ بیکاری طبق فرمول داریم:

نکته اگر عدد به دست آمده بر حسب واحد پولی یا تعداد افراد بیان شده باشد (یعنی فقط بر حسب تومان، ریال یا دلار یا نفر باشد)، برای تبدیل عدد داده شده:

● به میلیارد باید آن را بر $۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ تقسیم کنید. (یعنی ۹ تا صفر آن را کنار بگذارید).

● به میلیون باید آن را بر $۱,۰۰۰,۰۰۰$ تقسیم کنید. (یعنی ۶ تا صفر آن را کنار بگذارید).

● به هزار واحد پولی باید بر $۱,۰۰۰$ تقسیم کنید. (یعنی ۳ تا صفر آن را کنار بگذارید).

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

اقتصاد

تست و پاسخ ۸۵

موارد کدام گزینه تکمیل کننده جاهای خالی عبارات زیر است؟

- (الف) بیکاری ..... شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند.
 (ب) بیکاری ساختاری ناشی از .....
 (ج) بیکاری ..... کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

- (۱) (الف) دوره‌ای / (ب) عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست / (ج) دوره‌ای
 (۲) (الف) دوره‌ای / (ب) رکود اقتصادی و کاهش تولید است، به همین دلیل شرکت‌ها بخشی از نیروی کار خود را بیکار می‌کنند / (ج) اصطکاک
 (۳) (الف) اصطکاک / (ب) رکود اقتصادی و کاهش تولید است، به همین دلیل شرکت‌ها بخشی از نیروی کار خود را بیکار می‌کنند / (ج) دوره‌ای
 (۴) (الف) اصطکاک / (ب) عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست / (ج) اصطکاک

(درس ۸ - انواع بیکاری)

پاسخ: گزینه ۴

مشاوره طرح سؤال به صورت جای خالی از کنکور ۹۹ به بعد افزایش یافته و از قسمت‌هایی از کتاب درسی بوده که شاید دانش‌آموزان به آن توجه کمتری داشتند، لذا هیچ قسمت از متن کتاب درسی را بی اهمیت تلقی نکنید.

درس نامه •• انواع بیکاری با توجه به دلایل آن

نوع بیکاری	علت
بیکاری اصطکاک	<ul style="list-style-type: none"> این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.
بیکاری فصلی	<ul style="list-style-type: none"> زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. مانند برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان
بیکاری ساختاری	<ul style="list-style-type: none"> بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
بیکاری دوره‌ای	<ul style="list-style-type: none"> بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

پاسخ تشریحی (الف) بیکاری «اصطکاک» شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند.
 (ب) بیکاری ساختاری ناشی از «عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست» مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد، ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
 (ج) بیکاری «اصطکاک» کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.

تست و پاسخ ۸۶

صحیح یا غلط بودن عبارات زیر در خصوص «بازار نیروی کار» در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

- نیروی کار نیز در اقتصاد دارای بازار است. در بازار نیروی کار، قیمت نیروی کار که نام آن دستمزد است، با میزان تقاضا یا عرضه نیروی کار ارتباط دارد.
- تقاضای نیروی کار از جانب کارگران است که وقت، نیروی فکری و نیروی بدنی خود را صرف می‌کنند و در قبال آن قیمت یا همان دستمزد را دریافت می‌کنند.
- عرضه نیروی کار از جانب صاحبان شرکت‌ها و کارخانه‌ها یا سرمایه‌گذارانی صورت می‌گیرد که نیروی کار را استخدام می‌کنند که گاهی در اقتصاد به آن‌ها کارفرما نیز گفته می‌شود.

• مازاد عرضه زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران انتظار دستمزد بالاتر از دستمزد تعادلی دارند و برای کار مشتاق‌اند؛ در همین حین صاحبان شرکت‌ها به دلیل بالابودن دستمزد، حاضر به استخدام آن‌ها نیستند برای حل چنین مشکلی کارگران باید دستمزد خود را تا حد دستمزد تعادلی پایین بیاورند و کارفرمایان نیز باید دستمزد بیشتری بدهند تا جایی که هر دو طرف به توافق (دستمزد تعادلی) برسند.

(۱) ص - غ - غ - ص (۲) ص - ص - غ - ص (۳) غ - غ - ص - غ (۴) غ - ص - ص - غ

(درس ۸ - بازار نیروی کار)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

مشاوره در قسمت بازار نیروی کار، تمامی مباحث (کمبود عرضه (مازاد تقاضا)، مازاد عرضه (کمبود تقاضا)، قیمت و مقدار تعادلی و...) مشابه درس ۵ (بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟) است. تنها عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان در این بازار با بازار محصولات متفاوت است و تعاریف خاص خودش را دارد.

درس نامه

● در سطح دستمزد بالاتر از دستمزد تعادلی، بازار دارای مازاد عرضه است. تعداد زیادی از افراد حاضر به کار در این سطح دستمزد هستند، ولی کارفرمایان تمایلی به استخدام این تعداد از افراد با این سطح دستمزد ندارند؛ در این حالت چون گروهی از افراد بی‌کار هستند حاضرند با سطح دستمزد پایین‌تری کار را انجام دهند، در نتیجه دستمزد تا سطح رسیدن به دستمزد تعادلی پایین می‌آید.

● در سطح دستمزد پایین‌تر از دستمزد تعادلی، بازار با مازاد تقاضا روبه‌رو است. در این سطح از دستمزد به دلیل پایین بودن آن، مؤسسات و بنگاه‌ها تمایل زیادی به استخدام نیروی کار دارند، ولی نیروی کار حاضر به استخدام با این سطح از دستمزد نیست؛ در نتیجه کارفرمایان مجبور می‌شوند سطح دستمزد را افزایش دهند و در این حالت تمایل افراد برای استخدام نیز افزایش می‌یابد. دستمزد تا رسیدن به سطح دستمزد تعادلی افزایش می‌یابد.

پاسخ تشریحی بررسی همه عبارت‌ها:

- صحیح است.
- غلط است. تقاضاکنندگان نیروی کار، صاحبان شرکت‌ها و کارخانه‌ها یا سرمایه‌گذارانی هستند که نیروی کار را استخدام می‌کنند که گاهی در اقتصاد به آن‌ها کارفرما هم گفته می‌شود.
- غلط است. عرضه‌کننده نیروی کار، همان کارگرانی هستند که با نیروی بدنی و یا فکری خود، محصول یا خدمتی را تولید می‌کنند و حاضرند کار خود را در اختیار تقاضاکنندگان کار قرار دهند.
- صحیح است.

تست و پاسخ ۸۷

عبارات کدام گزینه در خصوص تاریخچه پیدایش پول و همچنین وظایف آن درست است؟

- (الف) به ترتیب پشتوانه «پول‌های فلزی در گذشته» و «پول‌های الکترونیکی و کاغذی که امروزه مورد استفاده قرار می‌گیرند» کدام است؟
 (ب) روند پیدایش و تکمیل پول در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
 (ج) با توجه به وظایف پول و عبارات ذکر شده، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) الف) طلا و نقره موجود در خود پول - قدرت اقتصادی کشور (ب) پول کالایی - پول فلزی - پول کاغذی - پول الکترونیکی (ج) دیگران هنگام فروش کالاها یا خدمات خود آن را از شما می‌پذیرند؛ وسیله پرداخت در مبادلات
- (۲) الف) طلا و نقره موجود در خود پول - قدرت اقتصادی کشور (ب) پول کالایی - پول فلزی - پول کاغذی - پول الکترونیکی (ج) خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی؛ وسیله حفظ ارزش
- (۳) الف) شمش‌های طلا و جواهر که نزد صراف یا بانک بود - طلا و نقره موجود در خود پول (ب) پول کالایی - طلا و نقره - پول تحریری - اسکناس - کارت‌های اعتباری (ج) برخی هزینه‌های غیر قابل پیش‌بینی در موقعیت‌های خاص پیش می‌آید؛ وسیله سنجش ارزش
- (۴) الف) شمش‌های طلا و جواهر که نزد صراف یا بانک بود - طلا و نقره موجود در خود پول (ب) پول کالایی - طلا و نقره - پول تحریری - اسکناس - کارت‌های اعتباری (ج) واحد پول در ایران، ریال است؛ وسیله سنجش ارزش

(درس ۹ - پول چیست؟، وظایف پول)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی (الف)

نوع پول	پشتوانه پول
زمانی که پول فلزی (طلا و نقره) رایج بود.	همان طلا و نقره موجود در خود پول بود.
زمانی که پول کاغذی (رسیدها) رایج بود.	پول‌های فلزی و شمش‌های طلا و جواهراتی بود که نزد صراف یا بانک نگهداری می‌شد.
پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که امروزه در دست افراد یا در حساب آن‌هاست.	قدرت اقتصادی کشورها

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

اقتصاد

(ب) روند پیدایش و تکمیل پول:

مبادلات کالا با کالا (تهاتر) ← پول کالایی (کالاهای پرترفدار در هر منطقه) ← پول‌های فلزی (طلا و نقره) ← رسیدهای کاغذی
 ← اسکناس ← چک (پول تحریری یا ثبتی) ← پول‌های الکترونیکی و کارت‌های اعتباری ← پول‌های دیجیتالی (مانند: بیت‌کوین)

(ج) وظایف و نقش‌های پول:

<ul style="list-style-type: none"> در هنگام خرید و فروش هر کالایی، پول پرداخت می‌شود. افراد در مبادلات پول را می‌پذیرند، زیرا می‌دانند دیگران نیز هنگام فروش کالا یا خدمت خود، آن را خواهند پذیرفت. نقش اصلی پول در مبادلات = آسان‌سازی مبادله 	(۱) وسیله پرداخت در مبادلات
<ul style="list-style-type: none"> می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن‌ها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاهای مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر کشور دارای واحد ارزش خاص خود است، مانند یورو در اتحادیه اروپا، دلار در آمریکا و ریال (تومان) در ایران 	(۲) وسیله سنجش ارزش
<ul style="list-style-type: none"> علاوه بر مخارج روزمره، برخی مخارج غیر قابل پیش‌بینی وجود دارد. افراد پول‌هایی را که نزد خود پس‌انداز کرده‌اند، به عنوان وسیله حفظ ارزش در زمان لازم مورد استفاده قرار می‌دهند. 	(۳) وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش
<ul style="list-style-type: none"> در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند ← وسیله مناسبی برای پرداخت‌های آینده نیز می‌باشد. اکثر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. همانند: خریدهای اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی 	(۴) وسیله پرداخت‌های آینده

بررسی قسمت «ج» در گزینه‌ها:

- ① صحیح است.
 ② نادرست است؛ خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی: وسیله پرداخت‌های آینده
 ③ نادرست است؛ برخی هزینه‌های غیر قابل پیش‌بینی در موقعیت‌های خاص پیش می‌آید: وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش
 ④ صحیح است.

تست و پاسخ

نام کشور	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۱۷ (به ریال)	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۱۸ (به ریال)
A	۲۸,۷۵۰	۳۵,۶۵۰
B	?	۱,۸۶۰
C	۱۷۵,۰۰۰	?

جدول مقابل دربردارنده سطح عمومی قیمت‌ها در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ میلادی در سه کشور A، B و C است. اگر نرخ تورم برای هر سه کشور یکسان باشد، آن‌گاه:

- الف) سطح عمومی قیمت‌ها در کشور B در سال ۲۰۱۷ چند ریال است؟
 ب) سطح عمومی قیمت‌ها در کشور C در سال ۲۰۱۸ چند ریال است؟
 ج) نرخ تورم چند درصد است؟

$$(۲) \text{ الف) } (۱,۷۵۰ / \text{ب) } (۲۱۷,۰۰۰ / \text{ج) } ۲۴$$

$$(۴) \text{ الف) } (۱,۵۰۰ / \text{ب) } (۲۹۵,۰۰۰ / \text{ج) } ۴۲$$

$$(۱) \text{ الف) } (۱,۵۰۰ / \text{ب) } (۲۱۷,۰۰۰ / \text{ج) } ۲۴$$

$$(۳) \text{ الف) } (۱,۷۵۰ / \text{ب) } (۲۹۵,۰۰۰ / \text{ج) } ۴۲$$

(درس ۹ - چگونه نرخ تورم را محاسبه می‌کنند؟)

پاسخ: گزینه ۱

مشاوره محاسبه نرخ تورم در کشور ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ یک سؤال را به خود اختصاص داده است؛ احتمال می‌رود در کشور سراسری هر سال یک سؤال به صورت مسئله از محاسبه نرخ تورم داشته باشیم. حتماً راه حل میان‌بر ارائه شده در انتهای پاسخ رو مطالعه کنید و به این سؤال دشوار و زمان‌بر در مدت‌زمان کوتاهی پاسخ دهید.

پاسخ تشریحی اول باید نرخ تورم کشور A را به دست آوریم:

$$\text{نرخ تورم کشور A} = \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در سال قبل} - \text{سطح عمومی قیمت‌ها در سال جدید}}{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در سال قبل}} \times ۱۰۰$$

$$= \frac{۳۵,۶۵۰ - ۲۸,۷۵۰}{۲۸,۷۵۰} \times ۱۰۰ = \frac{۶,۹۰۰}{۲۸,۷۵۰} \times ۱۰۰ = ۰ / ۲۴ \times ۱۰۰ = ۲۴ \text{ درصد}$$

(ج)

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

الف) درصد ۲۴ = نرخ تورم کشور C = نرخ تورم کشور A = نرخ تورم کشور B

$$B \text{ تورم کشور} \Rightarrow \frac{24}{100} = \frac{\text{سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال } 2017 - 1,860}{\text{سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال } 2017}$$

سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال ۲۰۱۷ - ۱,۸۶۰ = (سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال ۲۰۱۷) / ۲۴

$$\Rightarrow 1,860 = (\text{سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال } 2017) \times \frac{1}{24}$$

$$\Rightarrow \text{ریال } 1,500 = \frac{1,860}{1/24} = \text{سطح عمومی قیمت ها در کشور B در سال } 2017$$

$$B \text{ تورم کشور} \Rightarrow \frac{24}{100} = \frac{2018 \text{ در کشور C} - 175,000}{175,000} \quad (ب)$$

۰ / ۲۴ × ۱۷۵,۰۰۰ = ۲۰۱۸ در کشور C - سطح عمومی قیمت ها در کشور C

$$\Rightarrow \text{ریال } 217,000 = 175,000 + (24 \times 175,000) = \text{سطح عمومی قیمت ها در کشور C در سال } 2018$$

راه حل میان بر: تو سؤال های این شکلی که نرخ تورم رو به ما داده و قیمت سال قبل و یا سال جدید رو از ما می خواد، می شه خیلی راحت به جواب رسید:

حالت اول: قیمت سال جدید رو داریم و باید قیمت سال قبل رو به دست بیاریم.

اول باید عدد تورم را به صورت اعشاری بنویسیم، و بعد آن را با عدد ۱ جمع کنیم:

یعنی اگر نرخ تورم برابر با ۲۴ درصد است می شود: ۰ / ۲۴ و سپس با یک جمع کنیم می شود با: ۱ / ۲۴

سپس باید قیمت سال پرید رو بر عدد به دست اومده (۱ / ۲۴) تقسیم کنیم. به همین راحتی 😊

حالت دوم: قیمت سال قبل رو داریم و باید قیمت سال جدید رو به دست بیاریم.

اول باید عدد تورم را به صورت اعشاری بنویسیم و بعد آن را با عدد ۱ جمع کنیم:

یعنی اگر نرخ تورم برابر با ۲۴ درصد است می شود: ۰ / ۲۴ و سپس با یک جمع کنیم می شود با: ۱ / ۲۴

در نتیجه باید عدد به دست اومده (۱ / ۲۴) رو در قیمت سال قبل ضرب کنیم. به همین راحتی 😊

$$\text{ریال } 217,000 = 175,000 \times \frac{1}{24}$$

تست و پاسخ ۸۹

اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، مربوط به یک جامعه فرضی است. با توجه به این مندرجات:

الف) میزان نقدینگی / ب) میزان «حساب های پس انداز بلندمدت» / ج) حجم پول در این جامعه کدام است؟

۱	اسکناس	۱۲۶۰ واحد
۲	موجودی حساب های پس انداز کوتاه مدت	۵۲۰ واحد
۳	ارزش مسکوکات مردم معادل	$\frac{1}{3}$ موجودی اسکناس
۴	شبه پول	۹۷۰ واحد
۵	موجودی حساب های جاری اشخاص	۵۶۰ واحد
۶	چک پول	۶۰۰ واحد

$$(۱) \text{ الف) } (3650 / ب) / 450 \text{ (ج) } 2750 \quad (۲) \text{ الف) } (3810 / ب) / 450 \text{ (ج) } 2840$$

$$(۳) \text{ الف) } (3650 / ب) / 550 \text{ (ج) } 2840 \quad (۴) \text{ الف) } (3810 / ب) / 550 \text{ (ج) } 2750$$

(درس ۹ - نقدینگی)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی برای پاسخ دادن به برخی سؤال ها لازم نیست از قسمت «الف» آن شروع به پاسخ گویی کرد؛ به طور مثال در این سؤال از

قسمت «ج» شروع به پاسخ گویی می کنیم.

ج) حساب های جاری اشخاص همان سپرده های دیداری است.

$$\text{واحد } 420 = \frac{1}{3} \times 1260 = \text{ارزش مسکوکات مردم}$$

چک پول + سپرده های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول

$$\text{واحد } 2840 = 1260 + 420 + 560 + 600$$

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

اقتصاد

الف) شبه پول + حجم پول = نقدینگی

$$\text{واحد} = ۲۸۴۰ + ۹۷۰ = ۳۸۱۰$$

ب) حساب‌های پس‌انداز بلندمدت + حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت = شبه پول

$$\text{حساب‌های پس‌انداز بلندمدت} + ۵۲۰ = ۹۷۰$$

$$\text{واحد} = ۹۷۰ - ۵۲۰ = ۴۵۰ = \text{حساب‌های پس‌انداز بلندمدت} \Rightarrow$$

شبه پول + حجم پول = نقدینگی

می‌دانیم: **راه حل تستی**

قسمت «الف» سؤال میزان نقدینگی و قسمت «ج»، حجم پول را خواسته، هم‌چنین میزان شبه پول در صورت سؤال در جدول داده شده است (۹۷۰ واحد). در نتیجه می‌توان گفت هر گزینه‌ای که در آن قسمت «ج» به علاوه میزان شبه پول (۹۷۰)، برابر با قسمت «الف» سؤال شود پاسخ صحیح است. حال به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

۱) قسمت «الف» $۲۷۵۰ + ۹۷۰ = ۳۷۲۰ \neq$

۲) قسمت «الف» $۲۸۴۰ + ۹۷۰ = ۳۸۱۰ =$

۳) قسمت «الف» $۲۸۴۰ + ۹۷۰ = ۳۸۱۰ \neq$

۴) قسمت «الف» $۲۷۵۰ + ۹۷۰ = ۳۷۲۰ \neq$

در نتیجه می‌توان نتیجه گرفت ۲) پاسخ صحیح سؤال است.

تست و پاسخ ۹۰

عبارات کدام گزینه متضمن پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر است؟

الف) کدام گزینه به آثار پدیده تورم اشاره دارد؟

ب) در شرایط رکود اقتصادی، دولت‌ها چه سیاستی را اتخاذ خواهند کرد؟

ج) در شرایط تورمی، دولت‌ها به چه صورت‌هایی می‌توانند میزان عرضه را در جامعه افزایش دهند؟

۱) الف) افزایش قیمت‌ها و کاهش درآمدها/ ب) سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت/ ج) کاهش نرخ مالیات - کاهش میزان تقاضا

۲) الف) کاهش رفاه مردم و بی‌ثبات شدن فضای کسب و کار/ ب) سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت/ ج) افزایش ظرفیت‌های تولید - افزایش میزان واردات

۳) الف) کاهش رفاه مردم و بی‌ثبات شدن فضای کسب و کار/ ب) سیاست پولی انبساطی مانند خرید اوراق مشارکت/ ج) کاهش نرخ مالیات - کاهش میزان تقاضا

۴) الف) افزایش قیمت‌ها و کاهش درآمدها/ ب) سیاست پولی انقباضی مانند فروش اوراق مشارکت/ ج) افزایش ظرفیت‌های تولید - افزایش میزان واردات

(درس ۹ - پیامدهای تورم، علل تورم و نقش دولت)

پاسخ: گزینه ۲

درس نامه ● دلایل به وجود آمدن تورم در جامعه

۱) نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد (فزونی تقاضا بر عرضه): در این شرایط دولت برای مقابله و کنترل تورم، باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد.

۱) ظرفیت‌های تولیدی را افزایش می‌دهد (این روش زمان‌بر است).

۲) از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند. (روش ترجیحی دولت)

۲) یکی دیگر از دلایل وجود تورم در جامعه: هماهنگ نبودن افزایش نقدینگی در کشور با افزایش تولید (در این حالت دولت برای کنترل تورم باید میزان نقدینگی در کشور را کنترل کند).

۳) در کشور ما: افزایش درآمدهای نفتی (اگرچه گاهی به افزایش ظرفیت‌های تولیدی کمک کرده است)، باعث رشد درآمدهای اقتصادی و رشد حجم نقدینگی شده است که تورم‌زا است.

۴) در کشور ما: نوسانات نرخ ارز هم می‌تواند اثر منفی بر ارزش پول ملی ما بگذارند و باعث کاهش قدرت خرید پول ملی و در نتیجه منجر به تورم شود.

پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی خیلی سبز

سیاست‌های پولی

به سیاست‌هایی که دولت از طریق بانک مرکزی برای «مدیریت حجم نقدینگی» و «حفظ ارزش پول» اعمال می‌کند، «سیاست‌های پولی» می‌گویند.

انواع سیاست‌های پولی	شرایط اخذ این سیاست توسط بانک مرکزی	یکی از روش‌های اعمال این سیاست: سیاست بازار باز (فروش یا خرید اوراق مشارکت)
کاهش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انقباضی)	زمانی که اقتصاد کشور دچار تورم می‌شود، برای پیشگیری از افزایش قیمت‌ها یا کاهش سرعت آن	بانک مرکزی می‌تواند با فروش اوراق مشارکت به مردم، به طور مستقیم از مقدار پول در دست مردم بکاهد و تورم را کنترل و نقدینگی در گردش را کاهش دهد.
افزایش نقدینگی در گردش (سیاست پولی انبساطی)	در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد.	بانک مرکزی می‌تواند با خرید اوراق مشارکت در دست مردم، به طور مستقیم نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند.

پاسخ تشریحی

الف) آثار تورم: (۱) کاهش رفاه خانواده (۲) بی‌ثبات شدن فضای کسب و کار (۳) کاهش قدرت خرید پول و ضرر (زیان)

پس اندازکنندگان

ب) دولت‌ها در شرایط رکود اقتصادی برای ایجاد رونق، سیاست پولی انبساطی (مانند: خرید اوراق مشارکت) را اتخاذ می‌کنند.

ج) دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت به دو روش می‌تواند عرضه را افزایش دهد؛ روش اول آن است که ظرفیت‌های تولیدی را افزایش دهد، اما از آن‌جا که این روش معمولاً زمان‌بر است، دولت‌ها ترجیح می‌دهند از طریق افزایش واردات (روش دوم)، بازار را تنظیم کنند.